

KONITCA

NOEL BOYD

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 131 Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2006 • Euro 3

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΣΕΛ.

- 481 Για το ξαναζωντάνεμα, *Ι. Λυμπερόπουλου*
- 485 Έθιμα λαϊκής λατρείας, *Ν. Ρεμπέλη*
- 491 Η Ράβδος ως μέσον Αγωγής, *Αγ. Πολίτη*
- 494 Πάδες, *Ιωαν. Μεσσή*
- 495 Η λίθινη γέφυρα Κόνιτσας, *Χ. Γκούτου*
- 501 Μια ξεχασμένη γέφυρα, *Σ.Τ.*
- 503 Απόδραση στο Φως, *Γρ. Κώστα*
- 509 Τιμή στους "υπέρ πατρίδος πεσόντες", *Ν. Ρεμπέλη*
- 511 Το Μνημείο Βίγλας, *Σωκ. Οικονόμου*
- 515 Από το ημερολόγιο του Β. Martignon, *Χρ. Στρατηγόπουλου*
- 519 Ο Έπαρχος, *Ι. Λυμπερόπουλου*
- 525 Η μικρή ξυνομηλιά, *Ι. Παπαϊωάννου*
- 527 Ο συμμαθητής μου, *Χ. Γκούτου*
- 531 Παπαθανάσης Πίσπας, *Ι. Γλυκού*
- 534 Μπάρκης ο Τομαράς, *Α. Παπαχρήστου*
- 535 Τα χρόνια της Κατοχής, *Σπ. Ξυνού*
- 537 Ο Δάσκαλος, *Κ. Κίτσιου*

131 Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2006

(Φωτ. εξωφύλλου
Π.Σ.Τ. (Ο αυτοφάνης κρίκος)

Εκδίδεται
από Συντακτική Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος

Υπεύθυνος
σύμφωνα με το νόμο:
Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100
Τηλ. 26550 22464 - 22212
Fax: 26550 22464

Ετήσια συνδρομή:
Εσωτερικού 15 Ευρώ,
Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές -
Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού
Σ. Τουφίδη

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 7735

ΓΙΑ ΤΟ ΞΑΝΑΖΩΝΤΑΝΕΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Του Γιάννη Λυμπερόπουλου

Σε σειρά από σημειώματα, που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ, από το τεύχος 125 (Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2005), μέχρι το τεύχος 130 (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2006), προσπαθήσαμε να δούμε ποιες μπορεί να είναι οι επαγγελματικές δυνατότητες των κατοίκων της Κόνιτσας και των χωριών της, σ' αυτή την δύσκολη εποχή ανεργίας και επαγγελματικής αδιεξόδου των νέων και της γενικότερης οικονομικής αναπροσαρμογής στα δεδομένα των μεγάλων αλλαγών-προσαρμογών της ελληνικής κοινωνίας και μάλιστα των ακραίων περιοχών της περιφέρειας όπως είναι η δική μας..

Μελετήσαμε σε γενικές γραμμές τις τουριστικές δυνατότητες που έχει ο τόπος μας και ιδιαίτερα σ' ό,τι αφορά τις ειδικές μορφές του εναλλακτικού τουρισμού, Αγροτουρισμού, Αθλητικού τουρισμού, Ιαματικού τουρισμού, Εκθεσιακού και Συνεδριακού τουρισμού, Χειμερινού τουρισμού κλπ. που αν όχι σαν κύρια και μοναδική επαγγελματική απασχόληση, ως δευτερεύουσα πηγή ζωής, τουλάχιστον, συμβιβάζεται απόλυτα με τις δυνατότητες που σε αφθονία μας παρέχει η φύση του τόπου μας

Έπειτα είδαμε τη σωστή (ορθολογική, επιστημονική και σύγχρονη) εκμετάλλευση του αχρηστευόμενου κατά κάποιον τρόπο, κάμπου της Κόνιτσας, που κατά την ταπεινή μου γνώμη αποτελεί ένα πάρα πολύ σημαντικό κεφάλαιο (πλούτου και ζωής) των κατοίκων της επαρχίας μας. "Ένα κεφάλαιο (δώρο Θεού) που ενώ θάπρεπε να είχαμε γαντζωθεί πάνω του, για να απομυζήσουμε ό,τι περισσότερο πλούτο μπορούσε να μας προσφέρει η εκλογικευμένη, σύγχρονη, και συστηματική εκμετάλλευσή του, το αφήσαμε στα χέρια της χειρότερης και ολιγότερο αποδοτικής μορφής καλλιέργειας (εκτατικής, καλλιέργεια καλαμποκιού, σιταριού, τριφυλλιού κλπ) επιτρέποντας έτσι να δημιουργηθεί καινούρια μορφή γαιοκτημόνων και τσιφλικάδων αποκλειστικά και μόνον επειδή διαθέτουν κάποιες τεράστιες μηχανές, που και σ' αυτές δουλεύουν φτηνοί οικονομικοί μετανάστες.

Και επειδή η σκέπη άρνηση ενός συστήματος και μιας κατάστασης δεν είναι σύγχρονος τρόπος ορθολογικού διαλόγου, υποδείξαμε ενδεικτικά μορφές επιτυχημένων και σύγχρονων **εντατικών καλλιεργειών**, που θα μπορούσαν να γίνουν πηγή ζωής πολλών κονιτσιώτικων νοικοκυριών, και μεγάλη ελπίδα για το μέλλον πολλών νέων παιδιών της Κόνιτσας.

Μέσα στο πνεύμα αυτό μιλήσαμε για **Καλλιέργεια ενεργειακών φυτών**, από τα οποία παράγεται **ΒΙΟΝΤΗΖΕΛ**.

Μιλήσαμε ενδεικτικά για καλλιέργειες σπαραγγιών, κρόκου κλπ. που αποτελούν πραγματικότητα σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, παραπλήσιες κλιματολογικά και εδαφολογικά με τον Κάμπο μας. Οι καλλιέργειες αυτές λύνουν σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα επιβίωσης των απασχολούμενων καλλιεργητών και των οικογενειών τους.

Κατ' επανάληψη αναφέραμε το παράδειγμα του γειτονικού μας Μετσόβου, που οι κάτοικοι του προγραμματισμένα αξιοποίησαν τις τοπικές πρώτες ύλες, και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής (αναφέραμε την ανάπτυξη της αμπελουργίας και οινοποιίας, καθώς και την τυροκομία, την ξυλουργική, την ξυλογλυπτική κλπ) και κατάφεραν όλα αυτά να τα χρησιμοποιήσουν σαν πολλαπλασιαστές πολλών άλλων πηγών πλούτου, έτσι ώστε σήμερα να έχουν εξασφαλισμένη μια επιβίωση και έναν **πολιτισμό υποδειγματικό για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.**

Μ' όλα αυτά θέλαμε να δείξουμε ότι δεν είναι φτωχός και καταδικασμένος ο Τόπος μας. "Ότι εμείς είμαστε οι φτωχοί που δεν βρήκαμε το δρόμο της ανάπτυξης και της προκοπής μας. Δεν προσαρμοστήκαμε έγκαιρα. Και πως ακόμα και σήμερα υπάρχει καιρός. Κι ας μην ξεχνάμε τους παλιούς εκείνους πατριώτες μας που αν και η τύχη τους έριξε πάνω στις πέτρες και τα κατσάβραχα, αυτοί κατάφεραν και με τις πέτρες κι από τις πέτρες να ζήσουν, να γίνουν μαστόροι και να προκόψουν αφήνοντας στην Ιστορία λαμπρό όνομα "μπροστάρη" στη δουλειά τους.

Σήμερα συνεχίζοντας την ίδια προσπάθεια, θα μιλήσουμε για μια άλλη πηγή πλούτου, που ταιριάζει στη φύση του τόπου μας, και τις δυνατότητες που αυτός μας παρέχει, και που η εκμετάλλευσή του είναι **απόλυτα συμβατή** με τη σύγχρονη οικολογική αντίληψη για την προστασία της ανθρώπινης ζωής και του περιβάλλοντος.

Και αυτή είναι η **παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.**

Προτού όμως μπούμε στο θέμα, θα μου επιτρέψετε να σας διηγηθώ μια **πραγματική (πρόσφατη) Ιστορία.**

Η Μουέλλα εδώ και καμμιά εικοσαριά χρόνια ήταν ένα φτωχό χωριουδάκι (γύρω στους 750 κατοίκους) κοντά στη Σαραγόσα της Ισπανίας. Οι κάτοικοι του ήταν φτωχοί βοσκοί και αγρότες, χωρίς καμιά προοπτική στο ανεμοδαρμένο οροπέδιο που τους έμελλε να γεννηθούν. Τα νεα παιδιά θεωρούνταν τυχερά όταν κατάφερναν να φύγουν από το χωριό κι έβρισκαν δουλειά στην πόλη.

Η Μαρία Βικτόρια Πινίλια Μπέλσα, κορίτσι του χωριού είχε το τσαγανό μέσα της. Διάβαζε εφημερίδες, αγαπούσε το χωριό της, κι έκανε όνειρα. Που σιγά-σι-

γά την οδήγησαν να διεκδικήσει τη Δημαρχία του τόπου της. Κι όταν πέτυχε, προσπάθησε να πείσει τους χωριανούς της ότι **ο πλούτος του χωριού τους ήσαν οι άνεμοι που φυσούσαν στο οροπέδιο.**

Αυτό ήταν αρκετό για να ξεσπάσουν οι αντιδράσεις. Αντιδράσεις που έφταναν να γίνονται δεισιδαιμονίες. Τα αιολικά πάρκα θα καταστρέψουν την ομορφιά της περιοχής. Θα εξαφανιστούνε τα πουλιά, οι λαγοί. Οι επιδράσεις των θορύβων αλλά και του ηλεκτρικού είναι τρομερές για τον άνθρωπο. Οι ανεμογεννήτριες θα θάψουν το χωριό κλπ κλπ. Συζητήσεις έντονες, άκαρπες που έφταναν στο αδιέξοδο. Όμως η επιμονή της Μαρίας-Βικτόριας, έκαμψε τις αντιστάσεις. Και τα πρώτα αιολικά πάρκα άρχισαν να εγκαθίστανται στην περιοχή.

Ύστερα από δέκα οχτώ χρόνια ο πληθυσμός της Μουέλλα έφτασε σε 3500 κατοίκους. Οι παλιοί μετανάστες του χωριού ξαναγύρισαν στον τόπο τους, Κι αυτό γιατί υπάρχουνε σήμερα στο παλιό οροπέδιο ισχυρά κίνητρα "Δεν είναι μόνο τα εντυπωσιακά αθλητικά κέντρα και τα κολυμβητήρια, δεν είναι οι δωρεάν υπολογιστές, οι βιβλιοθήκες, οι δημοτικές υποτροφίες για σπουδές οπουδήποτε στο εξωτερικό. Δεν είναι οι πληρωμένες από το Δήμο διακοπές σε εξωτικές παραλίες στη Βραζιλία και την Κόστα Ρίκα. Είναι κυρίως οι προοπτικές που βλέπουν να ξανοίγονται μπροστά τους. Πεντακόσιες ανεμογεννήτριες στέκουν αγέρωχες στο οροπέδιο, η ισχύς τους ξεπερνάει τα 237 μεγαβάτ (τα μισά περίπου από όσα έχει όλη η Ελλάδα). Η μικρή Κοινότητα της Μουέλλα πήρε 2,4 εκατομμύρια Ευρώ ως αποζημίωση για τη γή που παραχώρησε να μπουν οι ανεμογεννήτριες και παίρνει 750.000 ευρώ ετησίως από τις εταιρίες των αιολικών. Ο πενιχρός ετήσιος κοινοτικός προϋπολογισμός των 200.000 Ευρώ εκτινάχτηκε στα 15 εκατομμύρια Ευρώ τα τελευταία χρόνια. Μ' αυτά τα χρήματα η Κοινότητα δημιουργεί και αναπτύσσεται".

(ΣΗΜΕΙΩΣΗ. Η παραπάνω ιστορία πάρθηκε από το περιοδικό "Γεωτρόπιο" της ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ).

Αναμφισβήτητα, υπάρχουν στην Επαρχία μας (τους δυο Δήμους) ερημικές περιοχές όπου οι άνεμοι είναι δυνατοί και συνεχείς, χειμώνα-καλοκαίρι. Και η παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος από ανεμογεννήτριες ασφαλώς βέβαιη. Το όλο θέμα όμως πρέπει να εξεταστεί συνολικά, σαν θέμα εισόδου των δύο Δήμων της Επαρχίας στο Παζάρι της διαπραγμάτευσης δυνατοτήτων εμπορίου-πώλησης ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ).

Τέτοιες πηγές μπορεί να είναι εκτός από την αιολική και τα μικρά υδροηλεκτρικά έργα, ως και η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών.

Το σίγουρο αυτή τη στιγμή είναι ότι η Οδηγία 2001/ 77/ Ευρ. Ένωσης προβλέ-

πει για την Ελλάδα ενδεικτικό στόχο 20,1 για την κάλυψη από ΑΠΕ της ακαθάριστης κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας μέχρι το 2010, (με άλλα λόγια η απαίτηση της Ευρ. Ένωσης από την Ελλάδα, είναι για άνω από 3800 Μέγα Βάτ ΑΠΕ από αιολικά Πάρκα και άνω των 3325 Μέγα Βάτ από Υδροηλεκτρικά Έργα). Τα έργα όμως που μέχρι τώρα έχουν εγκατασταθεί στην Ελλάδα, μόλις και μετά βίας (κατά ανεπίσημα στοιχεία) παράγουν το 22% του συνόλου των παραπάνω απαιτήσεων. Κατά συνέπεια οι ανάγκες του Κράτους σε ΑΠΕ είναι πάρα πολύ μεγάλες και κατά κάποιον τρόπο πιέζουν. Βέβαια από την άλλη μεριά έχουμε προβλήματα Διοικητικά. Εκκρεμοδικίες, περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων κλπ που δεν έχουν λυθεί και καταβάλλονται μεγάλες προσπάθειες για να ξεπεραστούν. Αυτά τα προβλήματα αναχαίτιζαν μέχρι σήμερα παρόμοιες επενδύσεις.

Και επί πλέον, εν όψει του γεγονότος ότι στο Διεθνές παζάρι των ΑΠΕ, παρατηρήθηκε τώρα τελευταία η είσοδος διεθνών καπιταλιστικών κολοσσών, (έτοιμων να αναλάβουν αυτές τις επενδύσεις) πράγμα που σημαίνει ότι πίσω απ' αυτούς κρύβονται υπόγειες δράσεις και αντιδράσεις, με σοβαρές υπόνοιες για απρόβλεπτους κινδύνους και εμπλοκές, το όλο θέμα εμφανίζει σοβαρούς προβληματισμούς επιλογής τρόπου συνεργασίας των Δήμων με τους κολοσσούς, (τρέχουσα συνεργασία ή εξαγορά) και χρειάζεται προσοχή και μελέτη από Ειδικούς. Πάντως δεν είναι αμελητέο και πρέπει τα Καινούρια Όργανα Αυτοδιοίκησης να τα απασχολήσει άμεσα και σοβαρά.

Προ πάσης όμως απασχόλησης με την εγκατάσταση ανεμογεννητριών στο χώρο της Επαρχίας μας καλό είναι να ερευνηθεί και καταγραφεί (και εδώ μάλιστα, στο περιοδικό της επαρχίας μας ΚΟΝΙΤΣΑ) τι γίνονται και σε ποιο σημείο βρίσκονται οι παραχωρηθείσες άδειες για μικρά υδροηλεκτρικά έργα.

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Βασ. Δημαράτου - Νικ. Ρεμπέλη
Ιστορία της Βούρμπιανης

Για την προμήθεια απευθυνθείτε

Ν. Ρεμπέλης, Κόνιτσα, Τηλ. 26550 23071

Δ/ση περιοδ. «ΚΟΝΙΤΣΑ»

Τιμή 15€

Έθιμα λαϊκής λατρείας των μηνών του έτους

Απο τον ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, Φιλολόγο, πρώην Λυκειάρχη

Είναι ανάγκη, κατ' αρχήν, να τονίσουμε ότι πολλά έθιμα γύρω από τις γιορτές του έτους, ιδιαίτερα των αγροτικών -γεωργικών και κτηνοτροφικών περιοχών, εκφράζουν πιο ανόθευτα και με περίσσια ειλικρίνεια και αυθορμητισμό την πίστη των απλών ανθρώπων της υπαίθρου στα πατροπαράδοτα ήθη και έθιμα των Ελλήνων, όπως αυτά, παρ' όλες τις παλαιόθεν αντιδράσεις κι επιφυλάξεις της Εκκλησίας, μας τα κληροδότησε η ειδωλολατρική, έστω, ελληνική αρχαιότητα.

Οι ρίζες της σημερινής λαϊκής θρησκείας βρίσκονται στο μακρινό εκείνο παρελθόν της προχριστιανικής Ελλάδος και πολλά έθιμα και δοξασίες ήταν τόσο στενά συνυφασμένα με την ψυχή των προγόνων μας, ώστε η Εκκλησία στους πρώτους μ.Χ. αιώνες αναγκάστηκε, εκ των πραγμάτων, να κάνει αρκετούς συμβιβασμούς και υποχωρήσεις, προκειμένου να μην έλθει σε ανοικτή σύγκρουση με το λαϊκό θρησκευτικό αίσθημα των τότε ανθρώπων.

Έτσι, άλλα έθιμα τα εξάλειψε τελείως και άλλα τα υιοθέτησε και τα δέχτηκε, θέλοντας και μη, αφού πρώτα τα περιέβαλε με χριστιανικά σύμβολα. Με

αυτό τον τρόπο, για να φέρω ένα παράδειγμα, στη θέση των εθνικών θεών και ηρώων τοποθέτησε τους αγίους και την επέτειο της εορτής της γέννησης του Μίθρα (25 Δεκεμβρίου), του ανίκητου Ηλίου, (*dies invicti Solis*), αντικατέστησε από το 354 μ.Χ. με την εορτή της γέννησης του Σωτήρος Χριστού.

Περισσότερο, όμως, απ' όλα η Εκκλησία επολέμησε με πείσμα τις αιματηρές θυσίες ζώων, που γίνονταν στους βωμούς των αρχαίων ναών, προς τιμήν κάποιου θεού. Η απαγόρευση ήταν αυστηρή για τους πρώτους χριστιανούς, να μη τρώγουν κρέας του θυσιαζομένου ζώου, αφού κατά τις πεποιθήσεις των αρχαίων Ελλήνων, όσοι έτρωγαν, “έμπαζαν το θεό μέσα τους”, έπαιρναν δύναμη και γίνονταν “ένθεοι” (εξ ου και η λέξη “ενθουσιασμός”).

* * *

Ας δούμε τώρα με κάθε δυνατή συντομία, τα καθέκαστα λατρευτικά έθιμα των μηνών του έτους, αρχίζοντας από τον πρώτο μήνα, τον Ιανουάριο (Γενάρη), η ονομασία του οποίου προήλθε από το διπρόσωπο θεό των Ρωμαίων “Ιανό” έφορο των Αρχών και προστά-

τη των θυρών της Ρώμης (Janua=θύρα).

Τον Ιανουάριο καθιέρωσε ως Α΄ μήνα του έτους ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Ιούλιος Καίσαρ το 46 π.Χ. Μέχρι τότε πρώτος μήνας ήταν ο Μάρτιος κι αυτό φαίνεται από τα ονόματα των μηνών: Σεπτέμβριος, από το λατιν. septem=επτά, Οκτώβριος, από το octo=οκτώ κ.λ.

Η πρώτη μέρα κάθε μήνα λεγόταν Calendae=Καλένδαι από την οποία προέρχεται η λ. Κάλαντα, τραγούδια ευχετικά, που λένε τα παιδιά, γυρίζοντας από σπίτι σε σπίτι την παραμονή Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς και Θεοφανίων (Φώτων).

Στους Ρωμαίους σημαντική ήταν η πρώτη μέρα του Γενάρη (Calendae Januariae). Στο ελληνικό ημερολόγιο δεν υπάρχουν Καλένδες και γι' αυτό η φράση: "το θέμα παραπέμπεται στις ελληνικές Καλένδες" σημαίνει ότι δεν θα συζητηθεί ποτέ.

Η εορτή της 1ης Ιανουαρίου εορταζόταν στη Ρώμη με διασκεδάσεις, χορούς, θυσίες, μεταμφιέσεις και τυχερά παιχνίδια. Εξ αιτίας της ακολασίας, με την οποία οι Ρωμαίοι και ύστερα οι Βυζαντινοί γιόρταζαν τη μέρα αυτή, πολλοί Πατέρες της Εκκλησίας και ιδιαίτερα ο Ιω. Χρυσόστομος εναντιώθηκαν στις συνήθειες αυτές. Αλλά ούτε

οι από του άμβωνος πύρινοι λόγοι του Ιω. Χρυσόστομου, ούτε οι απαγορευτικοί κανόνες της Εκκλησίας κατόρθωσαν να καταργήσουν τις συνήθειες αυτές, οι οποίες επιζούν έως τώρα. Και σήμερα σε πολλά μέρη της Μακεδονίας και της Θράκης την Πρωτοχρονιά γίνονται μεταμφιέσεις, που έχουν την αρχή τους σε αρχαίες Διονυσιακές εορτές, που κληροδοτήθηκαν σε μας, μέσω Ρώμης και Βυζαντίου.

Σε πολλά χωριά την Πρωτοχρονιά, νύχτα ακόμη, τρέχουν στις βρύσες να πάρουν νέο νερό, μη παραλείποντας ν' αλείψουν τη βρύση με μέλι και βούτυρο για να πάει καλά η χρονιά. Οι προσφορές αυτές στις βρύσες αποσκοπούν και στον εξευμενισμό (καλόπιασμα) του ξωτικού-στοιχειού, που κατοικεί στη βρύση.

Το μεσημέρι της Πρωτοχρονιάς κόβεται η βασιλόπιττα. Το κομμάτι, που κόβεται για το σπίτι, είναι πιθανώς μια προσφορά στο στοιχειό του σπιτιού, του αγαθού δαίμονα, που προστατεύει το σπίτι με τη μορφή φιδιού, του "οικουρού όφεως" των αρχ. Ελλήνων, που ήταν ο φύλακας του σπιτιού. Γι' αυτό, μέχρι σήμερα, οι χωρικοί στα χωριά δεν σκοτώνουν το φίδι, που φέρνει γύρα από το σπίτι· τουναντίον του βάζουν γάλα για να το καλοπιάνουν. Παραλείπω πολλά και προχωρώ

στα Θεοφάνια, την εορτή των Φώτων, της βάφτισης του Χριστού.

Ας σημειωθεί ότι οι γιορτές Χριστουγέννων και Θεοφανίων δεν γιορτάζονται τους πρώτους μ.Χ. αιώνες. Η γιορτή των Φώτων μόλις από το τέλος του 3ου μ.Χ. αιώνα άρχισε να εορτάζεται από την Εκκλησία στην Ανατολή και τον 4ο αιώνα γενικεύτηκε ο εορτασμός.

Τα Θεοφάνια στο Βυζάντιο γιορτάζονταν με μεγάλη μεγαλοπρέπεια. Το ίδιο και η Πρωτοχρονιά. Όταν ο αυτοκράτορας πήγαινε με την Ακολουθία του στο ναό της Αγιά-Σοφιάς, ο λαός, καθ' οδόν, τον επευφημούσε και οι αυλικοί σκορπούσαν διάφορα δώρα, γλυκίσματα και νομίσματα. Το ίδιο έκαναν και οι ύπατοι την Πρωτοχρονιά, όταν άρχιζε η θητεία τους.

Ξημερώματα των Φώτων πολλοί συνηθίζουν να ραντίζουν με στάχτη το χώρο γύρω από το σπίτι για να φύγουν τα κακά δαιμόνια και τα πονηρά πνεύματα. Το ίδιο κάμνουν και με το αγίασμα, που με αυτό ραντίζουν το σπίτι, τα υπόγεια και τα χωράφια με σκοπό την καλή σοδειά και την αποτροπή ασθενειών και κακών.

Οι κάτοικοι των παραλίων περιοχών συνηθίζουν τη μέρα αυτή να πλένουν με θαλασσινό νερό τα γεωργικά τους εργαλεία και οι ψαράδες τα δίχτυα,

για να αποκτήσουν νέα δύναμη. Ακόμα και τις εικόνες των εικονοστασίων πλένουν την ημέρα των Φώτων στη βρύση του χωριού ή σε καθαρό νερό χειμάρρου, για να καθαριστούν από κάθε ρύπο και μiasma, που επικάθισε σ' αυτές στη διάρκεια του χρόνου. Ύστερα τις πηγαίνουν στην εκκλησία και τις τοποθετούν ένθεν και ένθεν της Ωραίας Πύλης, για να ραντιστούν από τον παπά και ν' αποκτήσουν έτσι νέα λυτρωτική δύναμη.

Ας θυμηθούμε εδώ ότι και στην αρχαία Αθήνα, στη γιορτή των Πλυντηρίων, οι Αθηναίοι, μετέφεραν, εν πομπή, το άγαλμα της Αθηνάς στο Φάληρο και το έπλεναν. Τις μέρες αυτές οι Αθηναίοι απέφευγαν εκστρατείες και πολέμους, γιατί η πόλη δεν είχε την Πολιούχο θεά Αθηνά να την προστατέψει.

Παραλείπω γιορτές, όπως του Αγ. Ιωάννη, Αντωνίου, Αθανασίου, Ευθυμίου κ.λ. γιατί δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερο λαογραφικό ενδιαφέρον.

* * *

Ο Φεβρουάριος (Φλεβάρης) είναι ο δεύτερος μήνας του έτους. Λέγεται και Κουτσοφλέβαρος, επειδή έχει 28 μέρες και 29 κάθε τέσσερα χρόνια, οπότε ολόκληρος ο χρόνος χαρακτηρίζεται ως δίσεκτος - γρουσούζης. Πρβλ. δημ. τραγ.

“Μας ήρθαν χρόνοι δίσεκτοι
και μήνες οργισμένοι”.

Το όνομά του προέρχεται από το λατινικό ρ. februaire=καθαρίζω, εξαγνίζω, επειδή στην αρχαία Ρώμη γίνονταν το μήνα αυτό καθαρμοί και εξαγνισμοί.

Ο Φλεβάρης έχει λιγότερες θρησκευτικές γιορτές από το Γενάρη. Ο λαός λέει: “Η Παναγιά η Παπαντή μαζών’ τις γιορτές με τ’ αντί” (= εξάρτημα αργαλειού).

Ο μήνας αρχίζει με τρεις συνεχόμενες γιορτές, τα Συμόγιορτα, όπως τις αποκαλεί ο λαός. Ο Άγιος Τρύφων (1 Φεβρ.) προσπατεύει τα μποστάνια και τις αμπελουργίες από τους ποντικούς και τις κάμπιες. Γι’ αυτό στις αγιογραφίες παριστάνεται με κλαδευτήρι στο χέρι και σταφύλι. Οι αμπελουργοί κάνουν αγιασμό με αρτοκλασία στην εκκλησία και με το αγίασμα ραντίζουν αμπέλια, μποστάνια και κήπους. Σε πολλά χωριά της Ηπείρου κάμνουν κουλλούρες και τις κυλούν στα αμπέλια και τους κήπους, λέγοντας: “Τρύφωνα πολύκαρπε, έλα εδώ στ’ αμπέλι μου, να φάμε και να πιούμε” (Γ. Μέγα: “ελληνικαί εορταί, σελ. 88).

Η Υπαπαντή (2 Φεβρ.) εορτάζεται εις ανάμνηση της υποδοχής από το γέροντα Συμεών του βρέφους Ιησού, που το έφερε η μητέρα του στην εκ-

κλησία.

Τη μέρα αυτή αργούν οι μυλωνάδες στην Κρήτη, που την έχουν προστάτιδα (Μυλιαργούσα). Λένε: *και να τους βάλλεις μπροστά, σταματούν και δεν αλέθουν*. Την αργία τηρούν και οι αγρότες, για να μην πέσει χαλάζι. (Βλ. ένθετο της Καθημερινής).

Ο Άγιος Συμεών (κοιν. Συμιός) γιορτάζεται στις 3 Φεβρ. και θεωρείται προστάτης των εγκύων γυναικών. Το όνομά του έδωσε την ονομασία Συμόγιορτα στις δύο προηγούμενες εορτές. Με την παρετυμολογία Συμιός-σημειώνω=κάνω σημάδι, οι έγκυες αποφεύγουν τη μέρα αυτή κάθε εργασία, για να μη γεννήσουν παιδί “σημειωμένο”, δηλ. σημαδεμένο.

Ο Άγιος Χαράλαμπος θεωρείται προστάτης των ανθρώπων από την πανώλη (πανούκλα). Σημαντική είναι η θυσία ταύρου, που γίνεται τη μέρα αυτή στην Αγία Παρασκευή Λέσβου. (Βλ. Γ. Μέγα, ελληνικαί εορταί σελ. 17). “... κατεβάζουν τον ταύρο στην εκκλησία, όπου τον στολίζουν και χρυσώνουν τα κέρατά του.

Ύστερα οι επίτροποι με μουσική τον φέρουν γύρα στο χωριό. Οι γυναίκες βγαίνουν στο δρόμο και ρίχνουν στον ταύρο μεταξωτά, κεντήματα κ.λ..... Με το βασίλεμα του ήλιου καβαλλαραίοι φέρουν τον ταύρο στον Άγιο... ο πα-

πας τελειώνει την ευχή.... ο Επίτροπος σηκώνει το μαχαίρι και προσφέρει την πρώτη τιμή.

Οι άλλοι ανεβάζουν την τιμή ... ο ταύρος σφάζεται... Την άλλη μέρα οι πανηγυριστές επιστρέφουν στο χωριό... κόσμος, οι αρχές, ο Δεσπότης τους περιμένουν. Αφού τρέξουν τα άλογα, ο Δεσπότης στεφανώνει αυτό που νίκησε και χαρίζει στο νικητή ένα γκέμι ή μια σέλα”.

Η λατρευτική αυτή συνήθεια έχει τις ρίζες της στις αρχαίες ταυροθυσίες, που αποσκοπούσαν στον εξευμενισμό του θεού, την καλή χρονιά, την πλούσια σοδειά και την ενίσχυση της υγείας εκείνων που θα έτρωγαν το κρέας

του θυσιασθέντος ζώου και με αυτό τον τρόπο θα έμπαζαν το θεό μέσα τους.

Ο Άγιος Βλάσιος (11 Φεβρ.) θεωρείται προστάτης των ποιμνίων από τα σαρκοφάγα άγρια ζώα και μάλιστα το λύκο. Έτσι, σε μια εικονική προσπάθεια να κλείσουν το στόμα του λύκου, το ράβουν συμβολικά λέγοντας: *Τί ράβεις;*”. Και ο άλλος απαντά: *“Ράβω πέτρες και ακόνια και του λύκου τα σαγόνια”*. Έτσι πιστεύουν ότι με τα μαγικά αυτά λόγια και τις συμβολικές πράξεις θα αποτρέψουν το λύκο να κατασπαράξει τα πρόβατά τους.

(Συνεχίζεται)

ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ “ΚΙΒΑΤΟΣ” ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ

Πρόσφατα κυκλοφόρησε C.D. με παραδοσοσιακά μαγευτικά τραγούδια της περιοχής Μαστοροχωρίων.

Τραγουδάει η χορωδία Μαστοροχωριτών Αθηνών και την συνοδεύει η μουσική Κομπανία του εξαίρετου Κλαρινίστα Κώστα Βέρδη.

Πωλείται

1) Χρήστος Μπουρτζίκος Ε.Π.Ε. “Music-corner” Πανεπιστημίου 56
Τηλ. 210 3304000 - 3304365 ΑΘΗΝΑ

2) Βασδέκης Νίκος - έμπορος Πατριάρχου Αθηνναγόρα 22
Τηλ. 26510 30606, Κιν. 6932619059 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

3) Ράπτης Λάμπρος Φωτοτυπικά
Τηλ. 26550 24515 - 22350 ΚΟΝΙΤΣΑ

28η Οκτωβρίου 1948.

Η μουσική μπάντα πνευστών του Ορφανοτροφείου Κόνιτσας στην παρέλαση.

(Φωτ. αρχείο Θεοδ. Κεφάλια)

Η Ράβδος ως Μέσον Αγωγής «Ο μη δαρείς άνθρωπος ου παιδεύεται» (Μένανδρος)

από τον Ριζόλογο Αγαδάγγελο Γ. Πολίτη

Τις τελευταίες δεκαετίες εφαρμόστηκε κατά το πλείστον αυταρχική μέθοδος αγωγής στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, απουσίασε παντελώς από τις σχολικές αίθουσες η γνωστή στους μεγαλύτερους στην ηλικία ράβδος του Δασκάλου με την οποία επέβαλλε την πειθαρχία στους μαθητές του. "Βάλε τα χεράκια επάνω στο θρανίο", έλεγε με ύφος άχαρο ο Δάσκαλος και μετρούσε δέκα επαναλαμβανόμενα χτυπήματα στα τρυφερά δάχτυλα. Και όχι για μεγάλα παραπτώματα. Δεν έφερε το τετράδιο της αντιγραφής, δεν έμαθε καλά τους νομούς της Ηπείρου, δεν έκοψε τα νύχια του. Με αυτά δικαιολογούσε στη συνείδησή του ο δάσκαλος τη σκληρή τιμωρία. Και τη δεχόταν ο μαθητής αδιαμαρτύρητα, γιατί δεν μπορούσε να περάσει καν από το μυαλό του ότι ο Κύριος δεν έπραττε τα δίκαια. Ο Κύριος ή η Κυρία στην παιδική αξιολόγησή τους έκαναν πάντοτε το σωστό. Στη συνείδηση των μικρών μαθητών δεν υπήρχε χώρος για καμιά αμφισβήτηση. Όμως ο μικρός που έσκυβε το κεφάλι να του τραβήξει το αυτί ο Δάσκαλος επειδή γέλασε την ώ-

ρα του μαθήματος δεν θα γινόταν ο πολίτης όπως τον περιγράφει η συσταγματική νομοθεσία, ορίζουσα τον στόχο της αγωγής, "ελεύθερο και υπεύθυνο άτομο". Γι' αυτό αρκετές γενιές Νεοελλήνων γαλουχήθηκαν με αυτή τη μέθοδο αγωγής και έζησαν τη ζωή τους ως ήσυχτοι και νομοταγείς πολίτες αναγνωρίζοντας πως στη ζωή έχουν υποχρεώσεις και καθήκοντα. Περί δικαιωμάτων δεν γινόταν λόγος, όταν ως μέσον αγωγής ίσχυε η ράβδος.

Ευνόητο ότι η αυταρχική αυτή μέθοδος αγωγής δεν επινοήθηκε ούτε εφαρμόστηκε σε μια ορισμένη περιοχή και για μια ορισμένη χρονική περίοδο. Τουλάχιστον για την πατρίδα μας, την Ελλάδα, οι πληροφορίες από την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία βεβαιώνουν πως "ο μη δαρείς άνθρωπος ου παιδεύεται". Σε μια λίθινη επιγραφή του 4ου αιώνα π.Χ., που βρέθηκε στις ανασκαφές και δυστυχώς βρίσκεται σε ξένο μουσείο, διαβάζουμε: "Ω παί έσω επιμελής, ίνα μή δαρείς" (δηλαδή: παιδί μου, να είσαι επιμελής για να μη δαρείς). Η πλάκα έχει τη φράση γραμμένη τέσσερις φορές. Η πρώτη, προφανώς του Δασκάλου, είναι με ωραία

καλλιγραφικά γράμματα και ακολουθούν τρεις φορές γραμμένες από το μαθητή. Προφανώς του είχε επιβληθεί η ποινή, που συγχρόνως του υπενθύμιζε τι τον περιμένει αν πέσει σε άλλο παράπτωμα. Στη βυζαντινή εποχή εφαρμοζόταν χωρίς δισταγμό το ρητό τους: "Όπου δεν ισχύει λόγος, ισχύει ράβδος". Αυτού του είδους η αγωγή μας μη νομίσουμε πως είχε μόνο αρνητικά αποτελέσματα. Γι' αυτό η κριτική δεν πρέπει να καταδικάζει αυτό το σύστημα αγωγής κατά τρόπο απόλυτο, αν μάλιστα συγκριθεί με την άλλη μέθοδο που εφαρμόστηκε στα σχολεία μας μετά τη μεταπολίτευση. Αγνοήθηκε δυστυχώς το μέτρο και φτάσαμε στο άλλο εκ διαμέτρου αντίθετο αποτέλεσμα. Οι σημερινοί μαθητές συνειδητά δέχονται πως έχουν μόνο δικαιώματα και καμιά υποχρέωση. Δεν δέχονται καμιά, έξωθεν επιβαλλόμενη πειθαρχία ούτε από γονείς ούτε από δασκάλους. Άλλωστε, μερικά μέσα που συνέβαλαν στην πειθαρχία έπαυσαν από καιρού να εφαρμόζονται. Εννοώ την εξωτερική εμφάνιση των μαθητών και το λεξιλόγιο τους. Παλιότερα, "ο Γυμνασιόπαις" διέφερε και στην εμφάνιση και στην ομιλία του. Δεν λέγω πως είμαι νοσταλγός εκείνης της δικής μας εποχής αλλά δεν ανέχομαι ο μαθητής να φωνάζει τον καθηγητή του με το μικρό υποκοριστικό όνομα του. Και μάλιστα σε περίπτωση διαφωνίας του ή προς χαριεντισμό να τον προ-

σφωνεί με τη γνωστή λέξη που άλλο φωνήεν από "α" δεν έχει.

Τι συνέβη και όλα διαφοροποιήθηκαν τόσο; η Γενική Διδακτική τονίζει πως ο μαθητής πρέπει να οδηγείται στην εσωτερική πειθαρχία με μεθόδους που αυτή υποδεικνύει. Πρέπει, δηλαδή, να φτάσει στην αυτοπειθαρχία συνεχώς βελτιούμενος. Αυτό είναι το ιδανικό και ο ύψιστος στόχος όλων των συστημάτων της αγωγής. Με αυτό τον τρόπο η ράβδος των παλαιότερων εκπαιδευτικών έπρεπε να μετατρέπεται σε βακτηρία, χαράσσουσα την πορεία των νέων προς την πρόοδο και την αρετή. Όλοι όσοι κρατούν στα χέρια τους τη ράβδο της εξουσίας οφείλουν να τη μετατρέψουν σε βακτηρία για την πρόοδο και την προκοπή της κοινωνίας μας. Ο Πλούταρχος στο επίκαιρο ακόμα και την εποχή μας έργο του "περί παιδων αγωγής" τονίζει: "κακείνο φημί, δειν τους παίδας επί τα καλά των επιτηδευμάτων άγειν παραινέσεις και λόγοις, μη μα τον Δία πληγαίς μήδ' αικισμοίς. Δοκεί γαρ που ταύτα τοις δούλοις μάλλον ή τοις ελευθέροις πρέπειν" (δηλαδή, έχω τη γνώμη ότι τα παιδιά πρέπει να τα οδηγούμε στις καλές ενασχολήσεις με τις συμβουλές και τα λόγια και όχι, μα το Δία, με χτυπήματα και βασανιστήρια. Αυτά φαίνεται πως ταιριάζουν περισσότερο στους δούλους και όχι στους ελεύθερους). Και αλλού: "και μέντοι και της αισχρολογίας απακτέον τους

υιείς. Λόγος γάρ έργου σκιά κατά Δημόκριτον" (δηλαδή, και ασφαλώς και από την αισχρολογία πρέπει να απέχουν τα παιδιά μας. Γιατί ο Δημόκριτος θεωρεί πως τα λόγια είναι η σκιά των έργων).

Και οι σημερινοί γονείς απορροφημένοι στις βιοτικές ανάγκες αφήνουν το δύσκολο έργο της αγωγής στα χέρια των δασκάλων. Τώρα μάλιστα που εφαρμόζεται το ολοήμερο σχολείο (εύστοχα ονομάστηκε "πάρκινγκ") οι γονείς ελάχιστα συμμετέχουν στην πνευματική και ηθική συγκρότηση των παιδιών τους. Ο Πλούταρχος παρατηρεί: "άξιον δ' επιτιμάν των πατέρων ενίοις, οίτινες παιδαγωγοίς καί διδασκάλοις επιτρέψαντες τους υιείς αυτοί της τούτων μαθήσεως ούτ' αυτόπται γίνονται τό παράπαν, ούτ' αυτήκοοι, πλείστον του δέοντος αμαρτάνοντες" (δηλαδή, αξίζει να κατηγορούμε μερικούς γονείς που αναθέτουν τα παιδιά τους στους παιδαγωγούς και τους δασκάλους και οι ίδιοι δεν παρακολουθούν καθόλου τη μόρφωση τους, διαπράττοντας μέγιστο σφάλμα). Και τελιώνει: "κανταύθα δη το ρηθέν υπό του ιπποκόμου χαρίεν, ως ουδέν ούτω παίνει τον ίππον ως βασιλέως οφθαλμός" (δηλαδή, και εδώ λοιπόν ας αναφέρουμε τη χαριτωμένη ρήση του ιπποκόμου, τίποτα άλλο δεν κάνει το άλογο εύρωστο όσο το μάτι του βασιλιά).

Είναι λοιπόν ολοφάνερο ότι οι ευθύ-

νες για τις αντιδράσεις της μαθητικής νεολαίας ανήκουν στους γονείς και στο σύστημα της παιδείας που δεν μεριμνά για τη σφαιρική αγωγή υπερτονίζοντας ως μοναδικό στόχο την απόκτηση γνώσεων και την επιτυχία στα πανεπιστήμια. Διερωτώνται πολλοί: Μήπως πρέπει να επανέλθει η ράβδος στα σχολεία; η χρυσή τομή πρέπει να τηρηθεί. Γιατί όντως δεν σπεύδουν τα ψυχολογικά προβλήματα να συνταράξουν τον ψυχικό κόσμο του μαθητή από το τράβηγμα του αυτιού. Γιατί η λαϊκή σοφία που τονίζει ότι "το ξύλο βγήκε από τον παράδεισο" στηρίζεται στην πείρα που αυξήθηκε τώρα στις μέρες μας με τις καταλήψεις σχολικών κτιρίων από παιδιά δωδεκάχρονα που δεν γνωρίζουν τι επιδιώκουν με αυτούς τους αγώνες. "Βακτηρίαν θέλουν οι νέοι και όχι ράβδον", βακτηρία που θα κατευθύνει και αυτούς και την κοινωνία ολόκληρη στο νέο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον με τις τηλεοράσεις και τα κινητά τηλέφωνα. Όσο πιο γρήγορα εντοπισθούν από τους ηγέτες της Πολιτείας και της Εκκλησίας τα νέα δεδομένα που προέκυψαν από τη νέα τάξη πραγμάτων τόσο το καλύτερο για το μέλλον ιδιαίτερα των νέων που το αγωνιστικό τους πείσμα όχι μόνο δεν είναι κατακριτέο, αλλά είναι ενθαρρυντικό και αισιόδοξο, αρκεί να είναι σωστά προσανατολισμένο.

Ιωάννης Μεσσής

ΠΑΔΕΣ

Ένα χωριό χτισμένο στους πρόποδες του όρους Σμόλικα. Χωριό διαφορετικό που συνδυάζει την άγρια φύση, τον ανοιχτό ορίζοντα, με πυκνή βλάστηση, απάτητα δάση και αμέτρητες πέτρινες εκτάσεις. Υψόμετρο 1.200 μέτρα διαθέτει ξενώνα και δύο ταβέρνες και καφετέριες για την καλή εξυπηρέτηση των επισκεπτών και ορειβατών. Ο κόσμος είναι φιλόξενος και πάντα οι επισκέπτες - τουρίστες φεύγουν με τις καλύτερες εντυπώσεις. Κάθε χρόνο εκατοντάδες επισκέψεις τουριστών ξένων και εντοπίων έρχονται με σκοπό να χαρούν το χωριό αλλά και για την ανάβαση στην Δρακόλιμνη και στην κορυφή του Σμόλικα.

Η ανάβαση γίνεται με δύο τρόπους: α) Με πεζοπορία που διαρκεί από 4-4.30 ώρες μέχρι την κορυφή του όρους, β) Ανάβαση με αυτοκίνητο (4x4) και συμβατικών στον δασικό αυτοκινητόδρομο μέχρι την τοποθεσία (ΒΑΛΕ-ΜΑΡΕ) και από εκεί ακολουθεί πεζοπορία που διαρκεί 45' λεπτά μέχρι την Δρακόλιμνη (1,20) και μια ώρα και είκοσι λεπτά μέχρι την κορυφή του όρους Σμόλικα. Υπάρχει επαρκής και εμφανής σήμανση σε όλη τη διαδρομή.

Η διαδρομή είναι φανταστική· διασχίζει κανείς σειρές από κατάφυτα υψώματα πεύκης και γάργαρα νερά, κρύες βρύσες.

Επίσης η διαδρομή γίνεται από την Άνοιξη μέχρι τέλους φθινοπώρου. Φτάνοντας στην Δρακόλιμνη εκεί κανείς μένει

άναυδος.

Πώς σε τόσο υψόμετρο δημιουργήθηκε; Κάθεσαι αρκετή ώρα και απολαμβάνεις το θέαμα. Από εκεί αντικρίζεις το φαλακρό τοπίο του όρους Σμόλικα, απότομη ανηφόρα, σχισμές βράχων, διαφορετικό χρώμα. Σταματάει πλέον η βλάστηση και υπάρχει μόνο ένα ξερόχορτο.

Φτάνοντας στην κορυφή εκεί νιώθει ο κάθε ορειβάτης την απεραντοσύνη, την ανάταση. Το θέαμα είναι μοναδικό. Βλέπεις την απέραντη οροσειρά της Πίνδου, αντικρίζεις ακόμη την αγριότητα της φύσης και γίνεσαι ένα με αυτήν. Νιώθεις ρίγος, δέος και ικανοποίηση, κατέκτησες την κορυφή πλέον και κατεβαίνοντας λες: Εδώ επάνω είναι ένα θαύμα της φύσης και ενώνεσαι με τον θεό και ακούς στα αυτιά σου τα λόγια του Αγίου Κοσμά, που πέρασε από αυτά τα βουνά. "Χαρά σε τούτα τα ψηλά βουνά, πολύς κόσμος θα γλυτώσει "αμήν".

Στο κάτω μέρος της φωτογραφίας διακρίνει κανείς ένα λευκό σταυρό. Είναι το σημείο που πέρασε ο Άγιος Κοσμάς όταν επισκέφθηκε το χωριό Πάδες.

ΟΡΟΣ ΣΜΟΛΙΚΑΣ 2.637 μέτρα, το δεύτερο βουνό της Ελλάδος σε ύψος (Φωτ. Από Αγίους Αποστόλους Πάδων 5.10.2006 και ώρα 7.30 μ.μ. (ΙΩΑΝ. ΜΕΣΣΗΣ)

Η ΛΙΘΙΝΗ ΓΕΦΥΡΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

1. Η Κόνιτσα επικοινωνούσε με το Πωγώνι, το Ζαγόρι και τα Γιάννενα, επί αιώνες, με δύο βασικούς δρόμους. Ο ένας δρόμος, αφού έτεμνε πρώτα τον Αώο ποταμό δίπλα στην πόλη και έπειτα τον Βοϊδομάτη ποταμό, δειρχόταν ακολούθως από την περιοχή της Αρτσίστας και συνεχιζόταν προς τα Γιάννενα, είτε δια του χωριού Σουδενά (πορεία 12 ωρών), είτε δια του χωριού Μεσοβούνι (πορεία 14 ωρών). Ο άλλος δρόμος οδηγούσε στα Μεσογέφυρα (πορεία 3 ωρών), έπειτα στο Καλπάκι και ακολούθως στα Γιάννενα (συνολική πορεία 16 ωρών), ήταν δε μακρύτερος του πρώτου δρόμου κατά 20 χιλιόμετρα¹, γι' αυτό εκρησιμοποιείτο κυρίως όταν η χρήση του πρώτου δρόμου ήταν ανέφικτη επειδή στον Αώο και στον Βοϊδομάτη δεν υπήρχαν γεφύρια και οι κοίτες τους ήσαν αδιάβατες.

Αναφορικά με τον Αώο, το 1887 επισημάνθηκαν για στρατιωτικούς λόγους τα ακόλουθα. Στην πεδιάδα της Κόνιτσας η κοίτη του Αώου έχει πλάτος 300-400 μέτρων. Στην πορεία του από τις πηγές του μέχρι την Πρεμετή, "είναι σχεδόν παντού διαβατός άνευ τεχνητών μέσων, εκτός μετ' ασυνήθη ανύψωσιν των υδάτων κατά τας φθινοπωρινάς βροχάς ή την εαρινήν ανάλυσιν των χιόνιων". Στο τμήμα του αυτό υπάρχουν 4 γεφύρια (στο χωριό Βωβούσα, στην Κόνιτσα, στο Πετρίνι και στην Πρεμετή), ενώ στο τμήμα του μεταξύ της Κλεισούρας και των εκβολών του υπάρχουν 5 "πορθμεία δι' ανθρώπους και ίππους"².

Όμως, το 1878 είχαν καταμετρηθεί στο πρώτο τμήμα του Αώου 6 γεφύρια και στο δεύτερο τμήμα του 4 πορθμεία ("πλοιάρια"³).

1. Για τις δυο διαδρομές, βλ. Β. Ζώτος Μολοσσός, *Ηπειρωτικά μελέται*, τ. Δ' τχ Β' Δρομολόγιον της Ελληνικής χερσονήσου, 1882 45, 94, 306, Υπ. Στρατιωτικών (Ι. Κοκίδης) *Οδοιπορικά Ηπείρου και Θεσσαλίας*, 1880 56, Σ. Βουτυράς / Γ. Καρύδης, *Λεξικόν ιστορίας και γεωγραφίας*, τ. Γ' 1881 665. Ο δρόμος Κόνιτσα-Μεσογέφυρα έγινε αμαξίτος το 1891 (Σ. Γκατσόπουλος), *Κόνιτσα*, τχ 19-20/1963). Ο δρόμος Κόνιτσα-Βοϊδομάτης, μολονότι είχε ζητηθεί το 1913 να γίνει αμαξίτος (βλ. *Κόνιτσα*, τχ 63/1984), παρέμεινε ημιονικός μέχρι το 1948, οπότε έγινε αυτοκινητόδρομος.

2. *Αντ. Τούμας φόν Βάλκαμπεφ*, *Ελλάς Μακεδονία και Νότιος Αλβανία*, 1901 95. Στο βιβλίο αυτό, που πρωτοδημοσιεύθηκε στα Γερμανικά το 1887, παραδόξως δεν μνημονεύονται τα Μεσογέφυρα.

3. Β. Ζώτος Μολοσσός, *αθηναϊκή εφημ. "Εφημερίς"*, φ. της 23.8.1878. Ενδιαφέρουσες ιστορικές πληροφορίες για τον Αώο παρέχει η Ε. Κίγκα, *Ηπ. Χρονικά*, τ. 1997 179 επ.

Ο δρόμος που οδηγούσε από την Κόνιτσα στην περιοχή της Αρτισίστας περνούσε δίπλα ή μέσα από τα εξής χωριά, που υπήρχαν τον 19ο αιώνα τουλάχιστον: το Αμάρι, το Αλεποχώρι ή Αλποχώρι (δίπλα σε χείμαρρο που εκβάλλει στον Αώο μετά από μικρή διαδρομή), την Γορίτσα μετά από πορεία μισής ώρας και τα Καλύβια Κλειδωνιάουσας μετά από πορεία μιας ώρας (συνολική πορεία 3 ωρών για την διαδρομή Κόνιτσα-Καλύβια)⁴.

Για την διάβαση του Αώου στην διαδρομή αυτή, υπήρχαν γεφύρια κατά περιόδους στις εξής τοποθεσίες: α) Δίπλα στην Κόνιτσα, στην περιοχή της σωζόμενης λίθινης γέφυρας⁵. β) Σε απόσταση μισής ώρας από την Κόνιτσα, λίγο κάτω από το Αλεποχώρι, το 1866 τουλάχιστον⁶. γ) Σε απόσταση 3 ωρών από την Κόνιτσα, πλησίον του σημείου της συνάντησης του Αώου και του Βοϊδομάτη, όπου, στην δεκαετία του 1870 τουλάχιστον, υπήρχε “γέφυρα ικανώς επικίνδυνος”⁷, στην οποία ερχόταν κανείς από την Κόνιτσα οδεύοντας

4. *F. Rouqueville*, Ταξίδι στην Ελλάδα. Τα Ηπειρωτικά, 1994 156, *Μολοσσός*, Δρομολόγιον ... 45, όπου όμως, αντί για τα Καλύβια Κλειδωνιάουσας, αναφέρει το χωριό Βοϊδομάτι, ενώ τούτο αποτελεί λάθος. Διότι το χωριό Βοϊδομάτι βρισκόταν στην αριστερή όχθη του ποταμού Βοϊδομάτη, μετά την έξοδό του από το φαράγγι του (*Ι. Λαμπρίδης*, Ηπειρωτικά μελετήματα, τχ Η' 18 *Πουκεβίλ*, ό.π. 162), κατά μία δε πηγή ερημώθηκε το 1817 (*Λαμπρίδης*, Ζαγοριακά, 1870 24, πρβλ. *Π. Αραβαντινός*, Χρονογραφία της Ηπείρου, τ. Β' 1856 33), ενώ κατ' άλλη πηγή (αθην. εφημ. “Φωνή της Ηπείρου” Σεπτ. 1895) υπαγόταν στο χωριό Αληζότ Τσιφλίκι, οι δε βοσκότοποί του το 1895 κατέχονταν από μπέηδες, παρά τις διαμαρτυρίες των κατοίκων του προς τον πασά των Ιωαννίνων. Τα χωριά Αμάρι και Αλεποχώρι ερημώθηκαν προ του 1926 (βλ. *Χ. Ρεμπέλης*, Κονιτσιώτικα, 1953 257, *Κ. Στεργιόπουλος*, Ηπ. Χρονικά, τ. 1934 214, 215).

5. Λίγο μετά την γέφυρα ήταν η Πέτρα του Χότζα (*Στεργιόπουλος*, Ηπ. Χρονικά, τ. 1938 160), όπου οι ταξιδιώτες αποχαιρετούσαν τους ταξιδιώτες τους (*Τ. Παπαδημούλης*, Η Κόνιτσα που έσβησε, 1972 65). Ο *Ν. Πατσέλης* (Το Δελβινάκι, 1948 107) την ονομάζει Πέτρα του Αράπη, επειδή εκεί σκοτώθηκε ο αράπης αρχηγός των πολεμιστών του Αλή πασά κατά την επίθεσή τους εναντίον των Δελβινακιωτών και της Κονιτσιώτικης οικογένειας Τζουβάρα που έφευγαν κρυφά για την Βλαχιά το 1820.

6. *Μολοσσός*, ό.π. Ο ίδιος, στον πρόλογο του α' τεύχους των Ηπειρωτικών μελετών 1878 σελ. ιδ' και κη', σημειώνει ότι περιηγήθηκε κατά τα έτη 1860-66 την Ήπειρο, κατά δε τα έτη 1873-4 την Ήπειρο και την Αλβανία και ότι το 1866 εξορίσθηκε από τα Γιάννενα.

7. *Α. Μηλιαράκης*, Οδοιπορικά Ηπείρου και Θεσσαλίας, 1878 260 (κατά μετάφραση του βιβλίου του *E. Isambert* που εκδόθηκε το 1873 στο Παρίσι). Ο δρόμος αυτός συνεχιζόταν είτε προς το γεφύρι του Βοϊδομάτη (που υπάρχει και σήμερα), είτε προς το σημείο συνάντησης

στην άκρη του κάμπου. Η γέφυρα του Βοϊδομάτη που υπάρχει σήμερα κτίσθηκε το 1858⁸· προηγουμένως και πάντως το 1809 στην ίδια θέση υπήρχε γέφυρα λίθινη που είχε ύψος 30 πόδια και άνοιγμα 40 πόδια⁹.

2. Ο καταγόμενος από τα Σουδενά Α. Γονιός, μεταξύ των πληροφοριών που δημοσίευσε σχετικά με την Κόνιτσα το 1874 σε εφημερίδα της Κωνσταντινούπολης, αναφέρει τα ακόλουθα: “Επειδή δεν υπήρχε κατά την παρελθούσαν εκατονταετηρίδα γέφυρα επί του Αώου, οι κάτοικοι πολλά έπασχον και πολλοί εν ώρα χειμώνος επνίγοντο”. Για πρώτη φορά το 1823 κατασκευάσθηκε γέφυρα, που ήταν ξύλινη, στην τοποθεσία Τσαρπάλη, “δια συνδρομής των κατοίκων, τη επιστασία του Δημητρίου Λιάμπεν”, αλλά η γέφυρα αυτή “παρεσύρθη υπό του εκχειλίσαντος ποταμού προ της παρελεύσεως δεκαετίας”. Το 1833, με δαπάνες των κατοίκων και με πρωτοβουλία των Παναγιώτη Σκουμπουρδή και Βασιλείου Μάσιου, κατασκευάσθηκε νέα ξύλινη γέφυρα, αλλά και αυτή κατέπεσε “μετά τινα έτη”, με συνέπεια να “υφίστανται απερίγραπτα δεινά οι Κονιτσιώται και οι κάτοικοι των πέριξ χωρίων μέχρι το έτος 1870”¹⁰.

Ωστόσο, δεν αληθεύει ότι πριν από το 1823 δεν υπήρχε γέφυρα στον Αώο πλη-

του Αώου και του Βοϊδομάτη, όπου περνούσε τον Βοϊδομάτη χωρίς γεφύρι, έπειτα προχωρούσε προς τα χωριά Συκιά και Τσαραπλανά και από εκεί οδηγούσε είτε στα Γιάννενα είτε στο Δελβινάκι ή στην Βοστίνα και έπειτα στο Δέλβινο. Το 1809 ο Άγγλος τοπογράφος Λήκ επήγε από την Συκιά στο προαναφερθέν σημείο του Βοϊδομάτη μετά από πορεία 20 λεπτών της ώρας και από εκεί βρήκε τον δρόμο που οδηγούσε από τα Καλύβια στην Κόνιτσα, στην οποία έφθασε σε μία και μισή ώρες (βλ. Χ. Αδρεάδης, ο Συνταγματάρχης Ληκ και η Κόνιτσα. Ταξίδι στα 1809, Κόνιτσα, τχ 63/1967).

8. Βλ. *Ι. Λαμπρίδης*, Περὶ των εν Ηπειρώ αγαθοεργημάτων, μέρος Β΄ 1880 186. Βλ. και *Φ. Πέτσας*, Ηπ. Χρονικά, τ. 1983 245.

9. *Πουκεβίλ* (ό.π. 152), ο οποίος την χρονολογεί στην εποχή των Κομνηνών (πρό της τουρκοκρατίας) επειδή είδε στην αψίδα της εγχάρακτους σταυρούς. Όμως, το κριτήριο αυτό δεν είναι ασφαλές, διότι π.χ. και σε σπίτι του Γανναδιού, κτισμένο το 1740, υπήρχαν εγχάρακτοι σταυροί (βλ. Χ. Γκούτος, Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιστα επί τουρκοκρατίας, 2003 91, 113).

10. Α. Γονιός, εφημ. της Κωνσταντινούπολης “Νεολόγος”, φ. 1774 της 24.1.1874. Στην συλλογή της εφημερίδας που υπάρχει στην Εθνική Βιβλιοθήκη, έχει αποκοπεί από την εφημερίδα το δημοσίευμα. Τμήματά του αναδημοσίευσε ο Σ. Γκατσόπουλος εις Κόνιτσα, τχ 15-16/1963 και τχ. 19-20/1963. Από το ίδιο δημοσίευμα μάλλον προέρχονται οι σχεδόν όμοιες σχετικές πληροφορίες του *Λαμπρίδη* (Περὶ των εν Ηπειρώ αγαθοεργημάτων, μέρος Α΄ 1880 150).

σίον της Κόνιτσας. Διότι ο Άγγλος τοπογράφος Ληκ και ο Γάλλος πρόξενος Πουκεβίλ, οι οποίοι επισκέφθηκαν την Κόνιτσα ερχόμενοι από την Γορίτσα, ο πρώτος το 1809 και ο δεύτερος περί το 1810, έγραψαν ότι λίγο πριν εισέλθουν στην Κόνιτσα πέρασαν από γεφύρι επί του Αώου (το οποίο υποθέτουμε ότι ήταν ξύλινο) και ότι στο Βοϊδομάτη υπήρχε γεφύρι λίθινο¹¹. Άλλωστε, πριν από τον 19ο αιώνα, καθώς και κατά τα έτη 1840-1870, η διάβαση του Αώου, όταν δεν μπορούσε να γίνει πλησίον της Κόνιτσας από γεφύρι ή με άλλα τεχνητά μέσα, είναι πολύ πιθανό να γινόταν στις δύο άλλες προαναφερθείσες θέσεις, δηλαδή κάτω από το Αλεποχώρι ή πλησίον της ένωσης του Αώου και του Βοϊδομάτη. Ακόμη, στην περιοχή της σωζόμενης γέφυρας, χρησιμοποιείτο ξύλινη σχεδία, η οποία μετεκινείτο με χονδρά σύρματα που τα τραβούσαν δυο ζώα, λεγόταν “καϊκι” και κατασκευάσθηκε, προ του 1863 μάλλον, από έναν ευρηματικό ξυλουργό, τον καταγόμενο από το Ασημοχώρι Σίμο Λάζο¹².

3. Στην τουρκο-ελληνική εφημερίδα “Γιάνγια-Ιωάννινα” των ετών 1879-1970, συναντάμε 5 ειδήσεις αναφερόμενες στην γέφυρα της Κόνιτσας. Από τις ειδήσεις αυτές, οι οποίες περιέχουν και λίγα ανακριβή στοιχεία μολονότι γράφτηκαν στην Κόνιτσα, συνάγονται τα ακόλουθα.

Το 1869 “είχε κτισθή παρά τινος εργολάβου μεγάλη τις γέφυρα επί του ποταμού του διερχομένου παρά την κωμόπολιν”. Η γέφυρα αυτή είχε μήκος 53 μέτρων, πλάτος 4.50 μ. και ύψος 29. μ. ή 54 πήχεων. Όμως πριν από τον Ιούνιο του 1869 η αψίδα της κατέπεσε εξ αιτίας “των κατά την εποχή του χειμῶνος ρεόντων πολλών και ορμητικών υδάτων” και της υπερχειλίσης του ποταμού, με συνέπεια να καταστεί η συγκοινωνία πολύ δύσκολη.

11. Κατά τον Ληκ, ο Αώος, όταν πλημμυρίζει, αποθέτει στην ξηρά κορμούς δένδρων και ψάρια. Ο Πουκεβίλ είδε λίγο παρακάτω από το γεφύρι να πλέουν στον Αώο “τετραγωνισμένα ξύλα, προορισμένα για το κτίσιμο των ανακτόρων του Αλή πασά στην Πρεμετή και στο Τεπελένι”. Βλ. αντιστοίχως Χ. Ανδρεάδης, ό.π. και Πουκεβίλ, ό.π. 156.

12. Αυτοσυστήθηκε ως “καϊκτσής” στον επίσκοπο, ο οποίος δεν κατάλαβε το νόημα της λέξης αυτής, προφανώς επειδή ήταν νεοδιορισμένος στην Κόνιτσα. Άρα πρόκειται για τον επίσκοπο Γερμανό που υπηρέτησε στην Κόνιτσα κατά τα έτη 1863-1876 και όχι για τον διάδοχό του Βασίλειο (1876-1899), αφού άλλωστε ο Σίμος Λάζος μνημονεύεται ως οικογενειάρχης στο κτηματολόγιο του Ασημοχωρίου, το οποίο είχε αντιγραφεί το 1866 από παλαιότερο κτηματολόγιο (βλ. π. Τιμ. Χρήστου, Ασημοχώρι Κόνιτσας, 2002 263, 62, 65, 101, 107). Για τις ξύλινες γέφυρες και για τα “πορθμεία”, βλ. Γ. Μακρή/Σ. Παπαγεωργίου, Το χερσαίο δίκτυο επικοινωνίας στο κράτος του Αλή πασά Τεπελενλή, 1990 92, 95.

Από τον Ιούλιο του 1869 μέχρι τον Οκτώβριο του 1870, κατασκευάσθηκε νέα λίθινη γέφυρα στην ίδια θέση, με το ίδιο σχέδιο, από τον ίδιο εργολάβο. Την 26.8.1870 ένας οικοδόμος Πυρσογιαννίτης έπεσε από την κορυφή της γέφυρας επί της άμμου που ήταν σωρευμένη στην βάση της γέφυρας, αλλά υπέστη μόνον μικρά τραύματα στο κεφάλι.

Η δαπάνη για τις δυο κατασκευές της γέφυρας ανήλθε σε 90.098 γρόσια, ενώ κανονικά θα έφθανε στα 150.000 γρόσια. Τούτο οφείλεται “εις την προθυμίαν των εγχωρίων αρχών και εις την φιλοπατρίαν των κατοίκων της Κονίτσης”, οι οποίοι “εκτιμώντες τας εκ της υπάρξεως της γεφύρας ταύτης ωφελείας, προσεφέρθησαν αυθορμήτως ίνα κομίσωσι δωρεάν ικανήν ποσότητα σανίδων και σύλων από το μιας ώρας απόστασιν κείμενον δάσος”. Το ως άνω ποσό της δαπάνης προήλθε από τις εξής πηγές: α) 37.103 γρόσια από το δημόσιο ταμείο, σύμφωνα με ειδικό αυτοκρατορικό διάταγμα, β) 51.000 γρ. από δωρεές των κατοίκων και άλλων φιλοπατρίδων, γ) 9.898 γρ. από διάφορες οικονομίες¹³. Όμως, κατά τον ιστορικό Ι. Λαμπρίδη, δαπανήθηκαν 120.000 γρ., εκ των οποίων 50.000 γρ. δωρήθηκαν από τον Ι. Λούλη και 14.460 γρ. από άλλους¹⁴. Κατά τον Α. Γονιό, δαπανήθηκαν 1.500 χρυσές οθωμανικές λίρες, εκ των οποίων δωρήθηκαν 500 από τον Ι. Λούλη, 50 από τον επίσκοπο Γερμανό και οι υπόλοιπες από Κονιτσιώτες χριστιανούς και μουσουλμάνους¹⁵.

4. Κατά την αποχώρηση των Τούρκων από την Κόνιτσα τον Φεβρουάριο του 1913, ο Τζιαβήτ πασάς έθεσε δυναμίτιδα στο κέντρο της αψίδας της γέφυρας για να την ανατινάξει, αλλά προκλήθηκαν μόνον λίγες ζημιές που αποκαταστάθηκαν σε λίγους

13. Εφημ. “Γιάνγρια-Ιωάννινα”, φ. 7/3.7.1869, φ. 43/19.3.1870, φ. 60/23.7.1870, φ. 67/10.9.1870, φ. 71/2.11.1870, Βλ. αναδημοσίευση εις Κόνιτσα, τχ. 124/2005, τχ 102-104/1970. Τα τρία κονδύλια συμποσούνται όχι σε 90.098 γρ. αλλά σε 98.000 γρ.

14. Αυτοί οι άλλοι δωρητές ήσαν οι εξής: Βασ. και Αλκ. Λιάμπεϋ (5.000 γρ.), Ι. Δ. Λιάμπεϋ (1.300 γρ.), Αγγ. Παπάζογλου (2.000 γρ.), Γεωρ. Κ. Ζωίδης (2.500 γρ.), Μωχάμετ μπέης Σίσκος (2.500 γρ.), αδελφοί Μπεκιάρη (1.060 γρ.) κλπ. (Λαμπρίδης, ό.π.).

15. Το 1870 “ο πολυτάλλαντος των εν Ιωαννίνοις τραπεζιτών και εκ Κατσανοχωρίων έλκων την καταγωγήν Ι. Λούλης, επιστρέφων από τα ιαματικά λουτρά” που υπήρχαν πλησίον του Σαρανταπόρου και “ιδών τα εκ της ελλείψεως της γεφύρας δεινά, τα οποία του περιέγραψαν με τα μελανώτερα χρώματα φίλοι του Κονιτσιώται, υπεσχέθη εις αυτούς αμέριστον την υλικήν συνδρομήν του εάν ανελάμβανον την κτίσιν λιθίνης και σταθεράς γεφύρας” (βλ. Γκατσόπουλος, Κόνιτσα, τχ 19-20/1963).

μήνες¹⁶.

Στο κέντρο της αψίδας της γέφυρας είχαν κρεμάσει “κώδωνα (κατ’ άλλους μάλιστα τρείς), ίνα, όταν ούτος εκρούετο υπό του ανέμου, εφιστάται η προσοχή των διερχομένων ίνα μη παρασυρθώσι υπό των ρευμάτων της χαράδρας¹⁷.

Λέγεται ότι η γέφυρα κατασκευάσθηκε με εργολαβία του λαϊκού πρωτομάστορα Ζιώγα Φρόντζου, Πυρσογιαννίτη, και ότι ο μηχανικός που παρέλαβε το έργο το εθαύμασε και τον ρώτησε να μάθει για το πολυτεχνείο όπου σπούδασε¹⁸, πλην όμως η παράδοση αυτή δεν τεκμηριώθηκε με αυθεντικές μαρτυρίες.

Η ανωδομή της απόληξης της γέφυρας στην δεξιά όχθη του Αώου τροποποιήθηκε το 1948 για να κατασκευασθεί δίπλα της στρατιωτική γέφυρα μαζί με λίθινο κυκλικό πυργίσκο. Στο ίδιο τμήμα της υπήρχε εξ αρχής καμάρα για την διέλευση υδροφόρου αυλακιού. Σήμερα οι διαστάσεις της γέφυρας έχουν ως εξής: ύψος 19,25 μέτρα, άνοιγμα 35,60 μέτρα, πλάτος 4 μέχρι 3 μέτρα¹⁹.

16. Βλ. *Τ. Παπαδημούλης*, Κόνιτσα, τχ 1/1962, *Αν. Ευθυμίου*, Κόνιτσα, τχ. 47-48/1983.

17. *Παπαδημούλης*, ό.π. Ο Κονιτσιώτης *Α. Πατέρας* (εις Γ. Γάγαρη, *Ημερολόγιον Δωδώνη*, 1896 83) χαρακτηρίζει την γέφυρα “υψηλοτάτη, θαύμα ιδέσθαι”.

18. Βλ. σχετικές πληροφορίες των *Β. Παπαγεωργίου/Α. Πετρονώτη* εις Δήμο Κόνιτσας. Η επαρχία Κόνιτσας στον χώρο και το χρόνο, 1996 261 επ. όπου και σχετική βιβλιογραφία.

19. Για τα παραπάνω βλ. *Παπαγεωργίου/Πετρονώτης*, ό.π., 270, 265, 266. Στην σελ. 309 δημοσιεύεται η παλαιότερη φωτογραφία της γέφυρας, εκδοθείσα από τον *Α.Χ.Οικονομίδη*, πιθανώς το 1910 (σελ. 268). Διευκρινίζεται εδώ ότι ο *Αλέξανδρος Οικονομίδης* (1880-1941), καταγόταν από το Γανναδιό, είχε εμπορικό κατάστημα στην Κόνιτσα από το 1906, κρατούσε ημερολογιακές σημειώσεις και κατέγραψε ιστορικά στοιχεία του χωριού του (βλ. *Χ. Γκούτος*, ό.π. 64).

Μια ξεχασμένη γέφυρα

Από τα αρχαία χρόνια οι άνθρωποι, επινοούσαν διάφορους τρόπους να ξεπερνούν τα εμπόδια που συναντούσαν στη φύση.

Στην περίπτωση που έπρεπε να διαβούν ένα ποτάμι, εύρισκαν τον κατάλληλο “πόρο” (πλάτωμα του ποταμού με ρηχό νερό), και περνούσαν απέναντι.

Στις “κατεβασιές” όμως των ποταμιών το πέρασμα ήταν δύσκολο ή αδύνατο και αναγκάζονταν να περιμένουν έως ότου “πέσουν” τα νερά. Αρχισαν να σκαρώνουν με κορμούς δένδρων απλά γεφυράκια τα οποία δεν έμεναν για πολύ αφού σε κάποια μεγάλη μπόρα “καταβροχθίζονταν” από τα αφρισμένα νερά.

Έτσι κάποια στιγμή σκέφτηκαν να δαμάσουν τα ποτάμια με πιο σίγουρες κατασκευές και χρησιμοποίησαν την πέτρα φκιάνοντας τα περίτεχνα γεφύρια.

Στον ελληνικό χώρο και πολύ περισσότερο στην Ήπειρο που το έδαφος είναι ορεινό και διασχίζεται από άπειρα ποτάμια, χειμάρρους και λαγκάδια, οι πρόγονοί μας κατασκεύασαν σέρεα γεφύρια, λύνοντας έτσι το πρόβλημα επικοινωνίας από χωριό σε χωριό και από χώρα σε χώρα.

Για τα γεφύρια της περιοχής μας (Κόνιτσα) έχουμε γράψει σε παλιότερα τεύχη του περιοδικού μας.

Σήμερα θα αναφερθούμε σ’ ένα παλιό ξεχασμένο γεφύρι που δυστυχώς έπεσε κι αυτό “θύμα” την εποχή του εμφυλίου πολέμου.

Είναι το γεφύρι που βρισκόταν κάτω από το κατεστραμμένο από τους Γερμανούς το 1943 χωριό Δερβένι.

Ακολουθώντας την πορεία του Σαραντάπορου, σε απόσταση χίλια μέτρα περίπου από τα θειούχα λουτρά Καβασιλών-Πυξαρίας που απέχουν 17 χλμ. από την Κόνιτσα, συναντούμε το ερειπωμένο πια γεφύρι του Δερβενίου ή Σκορδύλη όπως το αποκαλούσαν.

Πότε χτίστηκε δεν γνωρίζουμε. Ο κ. Νίκος Αντωνίου που γεννήθηκε και μεγάλωσε στο κοντινό χωριό με τη γέφυρα μας πληροφορεί ότι υπήρχε από τον καιρό της τουρκοκρατίας και εξυπηρετούσε τους διερχόμενους από τη μια και από την άλλη μεριά του Σαραντάπορου.

Πεζοπόροι και αγωγιάτες από Κόνιτσα ή Γιάννινα από κει περνούσαν ταξιδεύοντας για Αγ. Βαρβάρα, Αμάραντο κ.ά.

Ακόμα κι αυτοί που ήθελαν να επισκεφτούν το Λεσκοβίκι ή άλλα μέρη

της Αλβανίας κοντά στα σύνορα, από κει περνούσαν.

Ακριβώς επάνω από τη γέφυρα στην αλβανική πλευρά είναι τοποθετημένη η πυραμίδα που χωρίζει τις δυο χώρες καθώς και το ελληνικό φυλάκιο.

Τη Μεγάλη Παρασκευή του 1948 μονάδα καταστροφών του ελληνικού στρατού ανατίναξε τη γέφυρα για να μην μπορούν να περνούν οι αντάρτες του Δημοκρατικού στρατού. Αυτό ήταν το τέλος ενός χρήσιμου έργου της λαϊκής αρχιτεκτονικής που για πάρα πολλά χρόνια εξυπηρετούσε τον άνθρωπο.

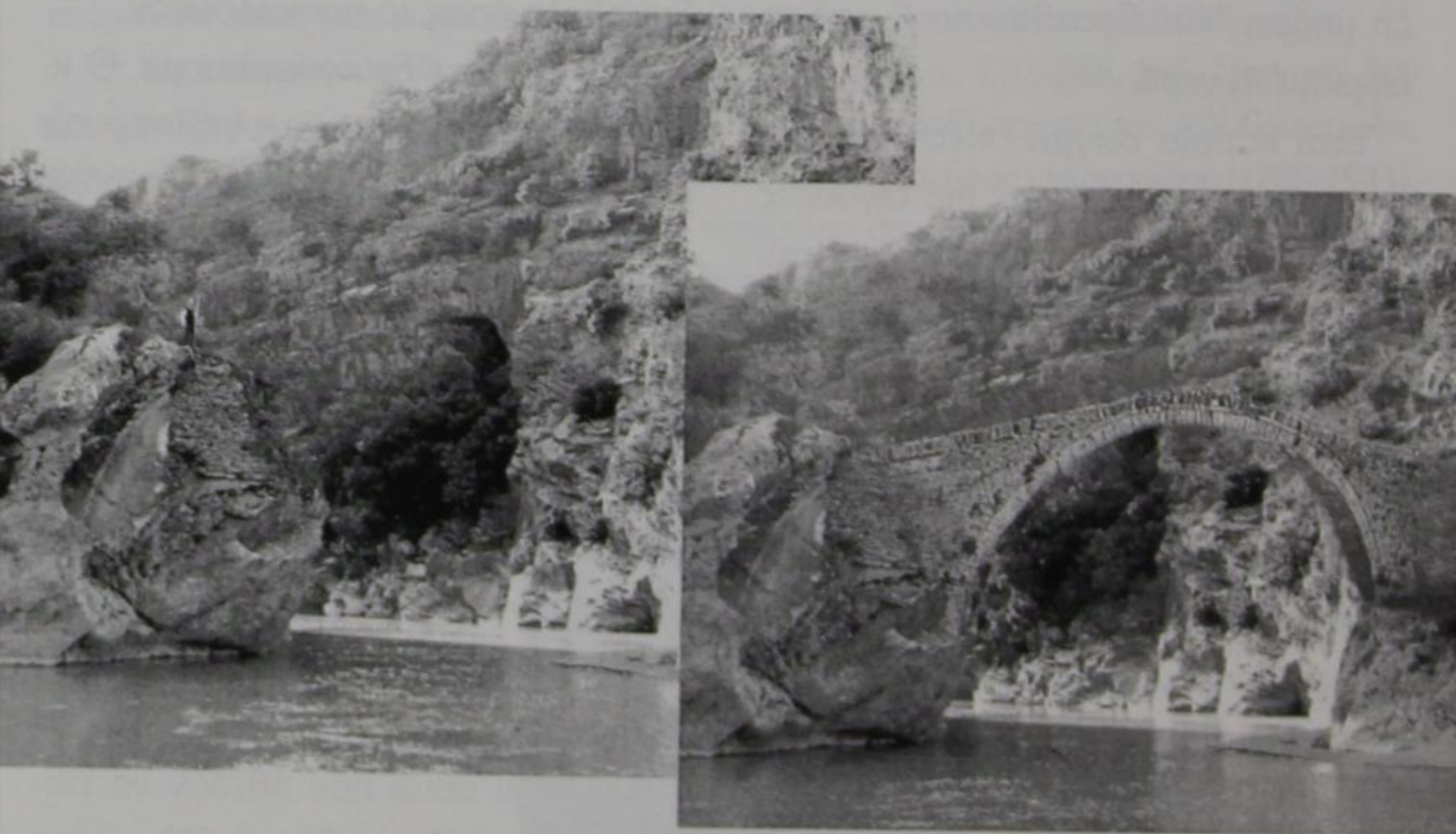
Βλέποντας σήμερα τα εναπομείοντα βάρθρα θαυμάζει κανείς τη σοφία των μαστόρων εκείνης της εποχής.

Πρώτα πρώτα επισήμαναν το στενότερο σημείο του ποταμού, εκεί που τα βράχια προσπαθούν να φράξουν το δρόμο του Σαραντάπορου. Πάνω στους δυο βράχους έγινε η θεμελίωση ώστε να μην φτάνει το νερό στα τοιχώματα για να τα διαβρώσει.

Από τις δυο πλευρές της γέφυρας ξεκινούσαν τα λιθόστρωτα καγκέλια που σώζονται ακόμα. Μετρήσαμε τις διαστάσεις της γέφυρας (πλ. 15 μ. - υψ. 15 μ.) και με τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα παρουσιάζουμε αναπαράστασή της (βλ. φωτογραφίες).

Όποιος γνωρίζει κάτι για τη γέφυρα μας γράψει. Περιμένουμε.

Σ.Τ.

ΑΠΟΔΡΑΣΗ ΣΤΟ ΦΩΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ
ΤΟΥ ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΥ-ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΛΥΤΡΩΣΗΣ

Του Κώστα Γρηγόρη, Θεολόγου πρώην Λυκειαρχη

«... Μέσα στο χριστιανικό χώρο ανα-
πύχθηκαν βεβαίως διάφορες τάσεις
και μορφές πνευματικότητας. Καθορι-
στικό όμως για το ορθόδοξο ιδεώδες
παρέμεινε εκείνο το όραμα που ενατε-
νίζει το όλον, η στάση και μαρτυρία
που αγκαλιάζει τα πάντα, ολόκληρη τη
ζωή, σε όλες τις διαστάσεις και το νόη-
μά της. Το καθολικό αυτό όραμα επε-
ξεργάσθηκαν με δύναμη και πρωτοτυ-
πία οι οικουμενικοί Δάσκαλοι. Ζώντας
με όλη την ύπαρξή τους το βιβλικό μή-
νυμα για την ανακεφαλαίωση των πά-
ντων εν τω Χριστώ, στοζάζονται, ανα-
λύουν και αγωνίζονται για μια καθολι-
κή αλλαγή των ανθρωπίνων πραγμά-
των, με προοπτική το Ευαγγελικό ιδαι-
νικό.

Βιώνουν τη δυναμική της “καλής αλ-
λοιώσεως”, της μεταμορφώσεως των
πάντων που εγκαινιάζει ο Χριστός στον
εξωτερικό και τον εσωτερικό χώρο...».

(Αναστάσιος Γιαννουλάτος, Αρχιεπί-
σκοπος Τιράνων και Πάσης Αλβα-
νίας).

Σε μια εποχή που: «τα πάντα ήσαν
θεοί, εκτός αυτού του Θεού», η ηθική
κατάπτωση είχε εισχωρήσει παντού, η
φιλοσοφία και ο ελληνικός λόγος εί-

χαν μεταστραφεί στην αμφιβολία και
στην άρνηση, οι αξιωματικές διακρί-
σεις σε κύριους και δούλους, σε άν-
δρες και γυναίκες επιβαλόταν με τους
πιο σκληρούς νόμους, ώστε: «Λίγο αρ-
γότερα αν ερχόταν ο Χριστός θα εύρι-
σκε το πώμα της ανθρωπότητας, ό-
πως επισημαίνει ο ΣΑΤΩΒΡΙΑΝ, εκεί
κάτω στη Βηθλεέμ σε μια φάτνη σκύ-
βει η «κεχαριτωμένη κόρη» να σπαρ-
γανώσει το θείο βρέφος, το οποίο
κρατά στα χέρια του τον κόσμο ολό-
κληρο, δέχεται την προσκύνηση των
ταπεινών βοσκών, οι οποίοι της διη-
γούνται την αγγελοφάνεια και το φως,
που περιέλαμψε αυτούς. Και εκείνη:
«Πάντα συνειτρήρει τα ρήματα ταύτα
συμβάλλουσα εν τη καρδία αυτής».

Άθελά σου έρχεσαι σε επαφή με
τους βαθυστόχαστους και θεόπνευ-
στους σίχους του Πίνδαρου της εκ-
κλησίας του ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΩ-
ΔΟΥ:

«... Χαίρε, γεωργόν γεωργούσα φιλάνθρωπον.

Χαίρε, θεού προς θνητούς ευδοκία

Χαίρε, θνητών προς θεόν παρρησία

Χαίρε, ότι τα ουράνια συναγγάλλεται τη γη.

Χαίρε, ότι τα επίγεια συγχορεύει ουρανοίς.

Χαίρε, αστέρος αδύτου μήτηρ.

Χαίρε, αυγή μυστικής ημέρας.

Χαίρε, ακτίς νοητού Ηλίου.

Χαίρε, ότι τον πολύφωτον ανατέλλεις φωτισμόν

Χαίρε ότι τον πολύρρυτον αναβλύζεις ποταμόν.

Χαίρε ότι βαστάζεις τον βασάζοντα πάντα.

Χαίρε, δι ης νεοργείται η κτίσις

Χαίρε δι ης βρεφουργείται ο κτίστης.

«Τα αρχαία παρήλθεν, ιδού γέγονε τα πάντα καινα» και κοινά: «Του κυρίου η γη και το πλήρωμα αυτής», «... τον άρτον ημών τον επιούσιον δος ημίν σήμερον...».

Η ενανθρώπιση του θεού είναι η μεγαλειώδης και ασύλληπτη πράξη συμφιλίωσης του Πλάστη με τα πλάσματά του, του κτίστη με τα κτίσματά του, του πατέρα με τα παιδιά του. Καρπός αυτής της συμφιλίωσης είναι η ΑΓΑΠΗ και η ΕΙΡΗΝΗ.

«Σήμερα ο άνθρωπος μπήκε στην πορεία της θέωσης και της ομοίωσης με τον ενσαρκωθέντα θεό και με απλό και εμπειρικό τρόπο έλαβε εντός του την Θεϊαν Αγάπη, που με αυτή τη λυτρωτική της δύναμη καλείται να μεταμορφώσει τον εαυτό του εσωτερικά και να αρχίσει να μεταμορφώνει τον κόσμο εξωτερικά...». Και της ειρήνης της ψυχής του και του κόσμου.

Ο Αγγελικός ύμνος «... και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία». Που συνοδεύει το μεγάλο γεγονός της Γέννησης, τονίζει αυτήν την μεγάλη αλή-

θεια.

Εκείνο που έχει μεγάλη σημασία σήμερα είναι η βιωματική μας συμμετοχή όχι μόνο στην μετάνοια και την εσωτερική αλλαγή αλλά και η στράτευσή μας στην υπόθεση της ειρήνης του κόσμου. Και σε όσα τραγικά διαδραματίζονται καθημερινά στον κόσμο τούτον το μικρό, το μεγάλο: Στους πολέμους και στους εξοπλισμούς, στις ταξικές διαφορές και στις φυλετικές διακρίσεις, στην κοινωνική αδικία, στην καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη στέρση των πολιτικών ελευθεριών, στα στρατόπεδα αιχμαλώτων, στους καταυλισμούς των προσφύγων, στη βία και στην τρομοκρατία, στην πείνα και στην αθλιότητα, στην εμπορία των ναρκωτικών και ανθρωπίνων οργάνων, στην πορνεία, στην παιδοφιλία, στην εμπορία μεταναστών, στην εμπορία των παιδιών των φαναριών και σε κάθε αθλιότητα που καταξευτελίζει την εικόνα του θεού, τον άνθρωπο.

Με την ειρήνη αρχίζει από τη γη η Βασιλεία των ουρανών: «... Ως εν ουρανώ και επί της γης...». Δεν αποτελεί μόνο εσχατολογική προσδοκία αλλά και πραγματικότητα του «νυν καιρού». Είναι η βάση και η προϋπόθεση της κοινωνικής προόδου και ευημερίας. Είναι το όνειρο του εθνικού μας ποιητή και πολίτη όλου του κόσμου ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ, αλλά και του κάθε σκε-

πτόμενου ανθρώπου:

«Τ' όνειρο του παιδιού είναι η ειρήνη

Τ' όνειρο της μάνας είναι η ειρήνη

Τα λόγια της αγάπης κάτω απ' τα δέντρα είναι η ειρήνη

Ειρήνη είναι η μυρωδιά του φαγητού το βράδυ.

Τότε που το σταμάτημα του αυτοκινήτου στο δρόμο δεν είναι φόβος.

Τότε που το χτύπημα στην πόρτα σημαίνει φίλος.

... Ειρήνη είναι ένα ποτήρι ζεστό γάλα κι ένα βιβλίο

μπροστά στο παιδί που ξενυχτάει

τότε που τα σάχυα γέρνουν το 'να σι' άλλο λέγοντας: το φως, το φως.

Τότε που η μέρα που πέρασε δεν είναι μια μέρα που χάθηκε.

μα είναι η ρίζα που ανεβάζει τα φύλλα της χαράς μέσα στο βράδυ.

Κι είναι μια κερδισμένη μέρα και ένας δίκαιος ύπνος

Είναι τ' αλφαβητάρι της καλοσύνης στα γόνατα της αυγής.

Όταν λές: αδελφέ μου - όταν λέμε: αύριο θα χτίσουμε

όταν χτίσουμε και τραγουδάμε είναι η Ειρήνη

Ειρήνη είναι τα σφιγμένα χέρια των ανθρώπων.

Είναι το ζεστό ψωμί στο τραπέζι του κόσμου.

Είναι το χαμόγελο της μάνας.

Πάνω στις ράγες των στίχων μου,

το τραίνο που προχωρεί στο μέλλον,

φορτωμένο σάρι και τριαντάφυλλα είναι η ειρήνη

Αδέρφια,

μες στην ειρήνη διάπλστα ανασαίνει όλο ο κόσμος,

με όλα τα όνειρά μας.

Δόστε τα χέρια, αδέρφια μου αυτό είναι ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ. Χριστούγεννα σημαίνουν πολυσήμαντη και πολυδιάστατη «αλλοίωση». Μια βαθειά και συνεχή αλλαγή στο προσωπικό και στο κοινωνικό πεδίο.

Την καλήν «αλλοίωση» επεσήμανε την Κυριακή της ορθοδοξίας στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας μας ο εμπειρότατος πολιτικός και στοχαστής Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ.κ. ΚΑΡΟΛΟΣ ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ: «... Έχω την πεποίθηση πως η ορθοδοξία είναι εμπειρία βιωματική του όλου Χριστού και της όλης αλήθειας του και όχι απλώς η θεωρητική αποδοχή πεποιθήσεων και διδασκαλιών. Μιλάμε για την ορθοδοξία, η οποία έχει πρόταση για τα θεϊκά αλλά και τα ανθρώπινα. Για τα

γήινα αλλά ταυτόχρονα για τα επέκεινα και τα αθάνατα.

Η ορθόδοξη εκκλησία, πέραν από την ιδιαίτερη σημασία της για τον ελληνισμό έχει εύρος οικουμενικό, που αγκαλιάζει τον άνθρωπο, τον κάθε άνθρωπο, σε κάθε γωνιά της γης και νοσηματοδοτεί τη ζωή του.

Δέχεται και σέβεται τη θρησκευτική και πολιτισμική διαφορετικότητα, ώστε να αποσοβούνται συγκρούσεις πολιτισμού και θρησκειών...».

Ο δε Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ σε ημερίδα της Τραπέζης της Ελλάδος (ΒΗΜΑ 17-10-2006). Ετόνισε: «... ο άνθρωπος δεν είναι αριθμητική μονάδα αλλά εικόνα Θεού, γι' αυτό και η οικονομία πρέπει να υπηρετεί τις ανάγκες του... ότι η οικονομία των σχέσεων που παράγουν πολιτισμό σήμερα παρατηρείται η αυτονόμηση της οικονομίας έναντι των κοινωνικών αγαθών, οδηγώντας έτσι στην «απανθρωπιά της παγκόσμιας οικονομίας... ο ρόλος του οικουμενικού Πατριαρχείου είναι ρόλος διακονίας της ευσταθίας των κατά τόπους εκκλησιών και της Πανορθόδοξου ενότητας...».

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο των Εκκλησιών (ΠΣΕ), που έγινε στο Πόρτο Αλέγκρε της Βραζιλίας με πρόεδρο τον Άγιο Αλβανίας ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ άρχισε με την προσευχή: «... Θεέ, στην δόξα σου με-

ταμόρφωσε τον κόσμο». Και πρόταξε κυρίως τα πολιτικοοικονομικά και κοινωνικά ζητήματα που απασχολούν τις διαρκώς μεταβαλλόμενες κοινωνίες, όπως οι επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης, η δίκαιη κατανομή του πλούτου, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η αντιμετώπιση κάθε μορφής βίας, τα προβλήματα των νέων, η αντιμετώπιση του AIDS, η καταδίκη των πολεμικών συγκρούσεων, η προστασία του περιβάλλοντος...».

Η Παγκόσμια Διάσκεψη των Θρησκειών με Πρόεδρο και πάλιν τον ποιμένα του στοχασμού, της δημιουργίας και της Ειρήνης τον κ.κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ Αλβανίας με 800 θρησκευτικούς ηγέτες από 100 και πλέον χώρες αποφάσισαν να ενώσουν τις δυνάμεις τους, τονώντας και τονίζοντας τη συνεργασία τους, σε τρεις κατευθύνσεις: Στην παύση των πολέμων, στη βοήθεια των φτωχών, στην προστασία του περιβάλλοντος.

Ο δε μέγας Πανεπιστημιακός Δάσκαλος, Θεολόγος-Φιλόσοφος και κορυφαίος αρθρογράφος ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ γράφει: «Η Βίβλος είναι ένα κείμενο πολιτικής ηθικής, μια θεωρία επανάστασης, με στόχο την παραδεισιακή αταξική κοινωνία. Κατά συνέπεια να είσαι χριστιανός σήμερα σημαίνει πριν απ' όλα ότι στρατεύεσαι στη δυναμική εξέγερση ενάντια στην κοινωνική αδικία

και στην πολιτική καταπίεση: Ένα συλλληπτήριο είναι πράξη «λατρείας» μια επαναστατική αφίσσα είναι ένα σύμβολο πίστης, η ενότητα στην πολιτική δράση είναι η νέα μορφή της εκκλησιαστικής κοινωνίας...».

Ο μέγας ένθεος σταχαστής, διδάκτωρ Κοινωνιολόγος στη London School of Economics Ηρακλής Μοσκοφ επισημαίνει: «... Υπάρχουν και εξαιρέσεις στη δυσκαμψία των σχέσεων παράδοσης και νεωτερικότητας. Εξαιρέσεις που μας υπενθυμίζουν ότι δεν μπορείς να είσαι ελληνικός αν ταυτόχρονα δεν είσαι παγκόσμιος.

Όπως ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος και ο οικονομικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, οι οποίοι διακονούν την παγκοσμιότητα του ελληνισμού που δεν νοείται χωρίς την τόλμη για διάλογο με διαφορετικούς ανθρώπους και ετερογενή συστήματα συλλογικών πεποιθήσεων. Πριν λίγες μέρες πραγματοποιήθηκε, εν πλώ στον Αμαζόνιο, το έκτο παγκόσμιο συμπόσιο, «Θρησκεία, επιστήμη και περιβάλλον» σε μεγάλες θάλασσες και ποτάμια του κόσμου, που νοσούν (Αιγαίο, Μαύρη Θάλασσα, Δούναβης, Αδριατική, Βαλτική, Αμαζόνιο, ακολουθεί η Κασπία το 2007). Η νηφάλιος μέθη του οικουμενικού Πατριάρχη διατρανώνει ότι οι φορείς της επιστήμης και της θρησκείας έχουν δυνατότητα να συνομιλή-

σουν με δημιουργικό τρόπο και με αίσθηση ευθύνης. Σε αυτά τα συμπόσια, θρησκευτικοί άρχοντες όλων των δογμάτων συνεργάζονται επί δύο εβδομάδες εν πλώ με πολιτικούς ηγέτες, προέδρους διεθνών οργανισμών, Μ.Κ.Ο. και κορυφαίους εκπροσώπους της επιστήμης και της βιομηχανίας. Η κατάρτιση ενός παγκόσμιου σχεδίου δράσης για τη διάσωση του φυσικού περιβάλλοντος, που θα είναι αποδεκτό από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, οφείλει τα μέγιστα στις άοκνες προσπάθειες του Πατριάρχη. Αναχωρώντας από το πλοίο, οι ανυποψίαστοι πολιτικοί και τεχνοκράτες που διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, προωθούν την υιοθέτηση μέτρων και ρυθμίσεων που συμβάλλουν στην προστασία των φυσικών πόρων. Ο «Πράσινος» Πατριάρχης Πρωταγωνιστεί σε μια παγκόσμια εκστρατεία ευαισθητοποίησης που μας υπενθυμίζει ότι ο στόχος της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης δεν είναι αποκλειστικό προνόμιο των επισημόνων, των πολιτικών και των οικολόγων. Κατάφερε να καταστήσει σαφές σε όλους τους θρησκευτικούς ηγέτες ότι η αμαρτωλή κατασπατάληση των φυσικών πόρων έχει τις ρίζες της στην έλλειψη πνευματικότητας του πολιτισμού μας και στην εγκαθίδρυση μιας τεχνοκρατικής συνείδησης, που

έθεσε πρώτο στόχο την κατάκτηση και εξημέρωση της φύσης».

Αχ! Η αγάπη που χάθηκε στη σκόνη!

Μέχρι να βρούμε το πλοίο της γραμμής.

Μέχρι να βρούμε ουρανό και

Μέχρι να γίνουμε Άγγελοι να βγάλουμε

φτερά,

ο δρόμος είναι δυστυχώς μακρύς και η υπομονή μας λίγη.

Ως τότε απαρέγκλιτοι συνοδοιπόροι θα είναι: Η «Ασκητική του ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ, και κατ' επέκταση του κάθε σκεπτόμενου πλανητικού ανθρώπου: «Η ράτσα σου είναι το μεγάλο σώμα, το περασμένο, το τωρινό, το μελλούμενο. Εσύ είσαι μια λιγόστιγμη έκφραση, αυτή είναι το πρόσωπο. Εσύ είσαι ο ίσκιος, αυτή το κρέας. Σαν ένας λάκκος αίμα είναι η κεφαλή σου και μαζώνονται κοπαδιαστά οι σκιές των πεθαμένων και σε πίνουν και ζωντανεύουν».

Ο ΤΖΟΒΑΝΙ ΡΕΑΛΕ, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Μιλάνου, μελετητής της σκέψης του Αριστοτέλη και του Πλάτωνα και του Ιερού Αυγουστίνου, από τους πιο σημαντικούς σε διεθνές επίπεδο.

Ο ΡΕΑΛΕ στοχάζεται πάνω στα κακά του μηδενισμού και στη θεραπεία τους: «Βρισκόμαστε στο τέλος του αιώνα, του οποίου η σκέψη όσο και οι εικόνες έχουν διαβρωθεί από το μηδενισμό· και κάτι χειρότερο, οι εικόνες έχουν κυριαρχήσει στη σκέψη. Και ο μηδενισμός έχει ακυρώσει, τόσο το όνειρο όσο και

το λόγο. Η ρήση του ΝΙΤΣΕ ότι ο Θεός είναι νεκρός και οι απόλυτες αξίες κατέρρευσαν μοιάζει να έχει πια καθολική ισχύ... οραματίζομαι μια κοινωνία που θα αναζητήσει την αποκατάσταση της ισορροπίας στις ανθρώπινες σχέσεις. Ο Αριστοτέλης είχε πει πως ο άνθρωπος είναι ζώο πολιτικό, δηλαδή πως δεν μπορεί να ζει παρά σε μια κοινωνία - οι κανόνες της οποίας εκπορεύονται από την ίδια. Το μόνο ισχυρό αντίδοτο στο μηδενισμό και την κρίση των αξιών είναι η αρετή της αρχαίας ελληνικής πόλεως.

Ο εναγώνιος διάλογος της μακαριστής κορυφαίας δημοσιογράφου ΟΡΙΑΝΑΣ ΦΑΛΑΤΣΙ με το μεγάλο στοαχαστή Πάπα ΒΕΝΕΔΙΚΤΟ ΙΣΤ΄ τον περασμένο χρόνο: «Έχω εμπιστοσύνη στον ΡΑΤΣΙΝΓΚΕΡ. Είναι μεγάλος στοχαστής και ένας άνθρωπος που πιστεύει στη λογική. Προσπαθεί να βρει κάποια σύνδεση ανάμεσα στην πίστη και στη λογική. Υπερασπίζεται τις δυτικές αξίες όταν λέει ότι φαίνεται σαν να μην αρέσει πλέον στην Ευρώπη ο εαυτός της. Αυτό είναι πολύ σημαντικό. Και εγώ επίσης ανησυχώ από το εξαπλούμενο μίσος για τον εαυτό μας που πλήττει την Ευρώπη. Πάνω σ' αυτή τη βάση συναντηθήκαμε. Ο ίδιος κλαίει για την Ευρώπη, επιπλήττει την Ευρώπη. Υπ' αυτήν την έννοια είμαστε σύμμαχοι.

Αυτός το κάνει με ήρεμο και ευγενικό τρόπο, εγώ το κάνω άγρια...».

Τιμές στους «υπέρ πατρίδος πεσόντας»

Απο τον ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, Φιλολόγο, πρώην Λυκειάρχη

Χωρίς αμφιβολία, η μάχη των Πλαταιών (479 π.Χ.), στην οποία οι Έλληνες ενωμένοι ενίκησαν τους Πέρσες του Μαρδονίου, υπήρξε ονομαστή και σημαντική, γιατί έκτοτε δεν εισέβαλε περσικός στρατός στην Ελλάδα.

Γι' αυτό το λόγο ο Αριστείδης "έγραψε ψήφισμα", δηλ. πρότεινε στην Εκκλησία του Δήμου να συγκεντρώνονται κάθε χρόνο στην Πλάταια πρεσβευτές και αντιπρόσωποι από την Ελλάδα για την τελετή των "Ελευθερίων", που περιελάμβαναν, κάθε πέντε χρόνια, και αθλητικούς εφηβικούς αγώνες.

Η τελετή αυτή, όπως την περιγράφει ο Πλούταρχος (περίπου 50-125 μ.Χ.) γινόταν ως εξής (Αριστείδης 21):

Στις 16 του μηνός Μαιμακτηριώνος (αρχές Δεκεμβρίου περίπου) οι πόλεις στέλλουν επίσημη εορταστική πομπή, της οποίας προηγείται σαλπικτής, σαλπίζων, μόλις ξημέρωνε, το σύνθημα της μάχης. Ακολουθούν άμαξες γεμάτες με κλάδους μυρτιάς και στεφάνια και μαύρος ταύρος. "Νεανίσκοι" φέρουν σε αμφορείς και αγγεία χοές οίνου, γάλακτος, ελαίου και μύρου. Ύστερα ο άρχων ντυμένος κόκκινο χι-

τώνα και κρατώντας "υδρία" (δοχείο) προχωρεί "ξιφήρης" δια μέσου της πόλης προς τους τάφους. Ακολουθώντας παίρνει νερό από τη βρύση και πλένει τις επιτύμβιες στήλες, "χρίει μύρω", δηλ. τις αλείφει με πολύτιμο άρωμα και σφάζει τον ταύρο στο Δία και Ερμή, προσκαλώντας τους γενναίους άνδρες "τους υπέρ της Ελλάδος αποθανόντας" στο δείπνο και την "αιμακουρία" (=αιματηρή θυσία). Ύστερα χύνει στους τάφους οίνον (χοές) από ένα κρατήρα και επιλέγει: "Προπίνω τοις ανδράσι τοις υπέρ της ελευθερίας των Ελλήνων αποθανούσι". Αυτά, συνεχίζει ο Πλούταρχος, "έτι και νυν διαφυλάττουσι οι Πλαταιείς". Η όλη τελετή ήταν ένας ελάχιστος φόρος τιμής κι ευγνωμοσύνης σ' εκείνους, που θυσίασαν τη ζωή τους για την πατρίδα.

* * *

Ο Ρωμαίος ρήτορας Κικέρων (106-43 π.Χ.) αναφέρει ότι, όταν σπούδαζε στις φιλοσοφικές σχολές της ρωμαιοκρατούμενης τότε Αθήνας, Αθηναίοι συμφοιτητές του συνήθιζαν να πηγαίνουν στο νεκροταφείο του Κεραμεικού, όπου διάβазαν μεγαλοφώνως αποσπάσματα από το διάλογο του Πλάτωνα "Μενέξενος", στον οποίο εξιστο-

ρούντο τα ανδραγαθήματα των προγόνων τους στις μάχες κατά των αντιπάλων τους.

Η Πολιτεία σήμερα, με τις διάφορες καθιερωμένες εκδηλώσεις στις εθνικές μας επετείους, αντιπαραθέτει, τρόπον τινά, ως αντιστάθμισμα, στους αγώνες εκείνων, που έπεσαν για την ελευθερία της πατρίδας, την αλκή των μαθητών, που παρελαύνουν, ενισχύοντας έτσι την πίστη όλων στη συνέχεια της αριστοτόκου φυλής μας, η οποία, υπεράνω ατόμων, κομμάτων και γενε-

ών, οδεύει περήφανα προς την αιωνιότητα.

Αυτά τα λίγα και ως υπόμνηση και απάντηση σ' εκείνους, που τελείως απερίσκεπτα, προτείνουν την κατάργηση των μαθητικών παρελάσεων, γιατί, δήθεν, με αυτές (άκουσον, άκουσον!) δηλ. το βήμα, την παράταξη (εμπρός οι ψηλοί, πίσω οι κοντοί κ.λ.) προσβάλλεται η προσωπικότητά τους! Το επιχείρημά τους, αυτό καθ' αυτό, είναι, φως φανάρι, φαιδρό και ανάξιο λόγου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΣΑΝΟΥ - ΖΕΥΓΟΛΑ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΑΒΕΡΩΦ - ΚΟΝΙΤΣΑ
Τηλ.: 26550 22529

Τηλ. Οικίας: 26510 93622
Κιν.: 6945 182799

ΠΕΤΡΟΣ ΑΠ. ΠΑΠΑΝΩΤΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

Ομήρου 6, 2ος όροφος
ΑΘΗΝΑ Τ.Κ. 105 64

Τηλ: 210 3242626 - 3225903
Fax: 210 3244988
Κιν.: 6944 676109

Το Ιστορικό του Μνημείου Ηρώου της Βιγλας του 1940

Σήμερα θ' αναφερθούμε στο Ιστορικό του Μνημείου-ΗΡΩΟΥ της ΒΙΓΛΑΣ του 1940.

Στη θέση ΒΙΓΛΑ ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ 46 χιλιόμετρα από τα Γιάννενα και 20 από Κόνιτσα, αριστερά, όπως πάμε για Κόνιτσα, υπάρχει ένα μνημείο Ηρώου του '40 μία δε πινακίδα γράφει επί λέξει: "Τάφοι 18 αξιωματικών και ευζώνων πεσόντων ηρωϊκώς κατά την Μάχη Καλπακίου Νοέμβριος 1940, εναντίον των Ιταλικών δυνάμεων εισβολής". Ας παρακολουθήσουμε λοιπόν το Ιστορικό του Μνημείου.

Στις 16 Νοεμβρίου 1940 έπεσαν μαχόμενοι εδώ πάνω στη ΒΙΓΛΑ 18 εύζωνοι με επικεφαλής τον Ανθυπολοχαγό Ανδρέα Τσίγκα, από το Παναϊώλιο, όλοι εύζωνοι του 2/39 ιστορικού Συντάγματος Ευζώνων Μεσολογγίου.

Το 2/39 σύνταγμα ευζώνων Μεσολογγίου ξεκίνησε από το Μεσολόγγι οδοιπορικώς και ενειτάχθη στην VIII Μεραρχία ΠΕΖΙΚΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ. Έλαβε εντολή να έλθει σε επαφή με τον εχθρό κατά την επίθεση της Μεραρχίας μας, την 14η Νοεμβρίου 1940. Πράγματι προωθήθηκε και την 15ην Νοεμβρίου διανυκτέρευσε στο Χάνι "ΓΑΪΔΑΡΟΥ". Οι Ιταλοί υποχωρούσαν έντρομοι και ατάκτως, έπειτα από την πανωλεθρία που είχαν πάθει στο Καλπάκι, στη Γκραμπάλα και στη Τζούφα Ράχη και μικρή αντίσταση προέβαλαν.

Αντιστάθηκαν όμως στη ΒΙΓΛΑ, όπου

το έδαφος χαρακτηριζόταν ως ορεινό, ημιδασωμένο, διακοπτόμενο από βαθιές χαραδρώσεις με πενιχρό οδικό δίκτυο. Η τοποθεσία κατεχόταν ισχυρά από δυνάμεις της 23 Ιταλικής Μεραρχίας Φερράρα και έπειτα από τις αναφερόμενες μάχες έλαβαν διαταγή υποχωρήσεως.

Με το πρώτο φως της αυγής της 16ης Νοεμβρίου ο πρώτος λόχος του Συντάγματος έλαβε διαταγή να προωθεί στο ύψωμα ΒΙΓΛΑΣ. Πράγματι οι Εύζωνοι ξεκίνησαν από το Χάνι "ΓΑΙΔΑΡΟΣ" διασταύρωση οδού προς Μεσοβούνι-Αρίστη με κατεύθυνση για την ΒΙΓΛΑ. Ας σημειωθεί εδώ ότι την εποχή εκείνη δύο οδικές αρτηρίες υπήρχαν στο Καλπάκι (Ελαία ονομασία του Καλπακίου στρατιωτικώς) μία προς κατεύθυνση Χάνι Δελβινάκι-Κακαβιά-Αργυρόκαστρο και δεύτερη μία άλλη μοναδική ΒΙΓΛΑ-ΔΕΜΑ-ΜΠΟΥΡΑΖΑΖΙ-ΜΕΡΤΖΙΑΝΗ-ΠΡΕΜΕΤΗ-ΑΛΒΑΝΙΑ.

Έτσι το 2/39 Σύνταγμα Ευζώνων διετάχθη προς αυτή την κατεύθυνση.

Οι εύζωνοι του 1ου λόχου ξεκίνησαν χαρούμενοι "πεζή" προς ΒΙΓΛΑ. Ουδεμιάς αντίστασης έτυχαν και έφθασαν στη θέση Βουλγαροκεφάλια (Βούλγαρη) του Γεροπλατάνου. Αφήνοντας δεξιά τους τη δημοσιά ανέβαιναν στο ύψωμα της ΒΙΓΛΑΣ. Εδώ όμως ένας λοχίας φασίστας Ιταλός πολυβολητής με το βοηθό του έχουν οχυρωθεί σε αθέατο σημείο, οι τελευταίοι των υποχωρούντων Ιταλών, και διέκριναν ότι εύζωνοι ανέβαιναν

προς την ΒΙΓΛΑ. Τους άφησαν και αμέριμνοι πλησίασαν σε σημείο βολής και τότε κροτάλισε το πολυβόλο τους και θέρισε τους πρώτους ευζώνους. Ο Ανθυπολοχαγός Α. Τσίγκας, δεν πρόφθασε να φωνάξει "καλυφθείτε παιδιά" και έπεσε πρώτος. Γίνεται πανικός. Καλύπτονται πρόχειρα, αλλά ο πολυβολητής Ιταλός τους θέρισε! 18 εύζωνοι πίπτουν νεκροί. Οι εύζωνοι υποχωρούν κακήν κακώς και πιο κάτω ανασυντάσσονται αφήνοντας πιο πάνω 18 παλικάρια συντρόφους τους νεκρούς. Τότε ένας ηρωικός λοχίας, κάνει κυκλωτική κίνηση, περνά από το "Μαρίνο" και έρχεται πλησίον του πολυβολητού και εκ των όπισθεν, τον πυροβολεί και τον αφήνει αυτόν και τον βοηθό του νεκρό, θεία δικαιοσύνη. Ενώ με μία πράσινη φωτοβολίδα ειδοποιεί το λόχο του ότι το ύψωμα είναι ελεύθερο και ο λόχος ξαναορμάει και φθάνει στην Κορυφή.

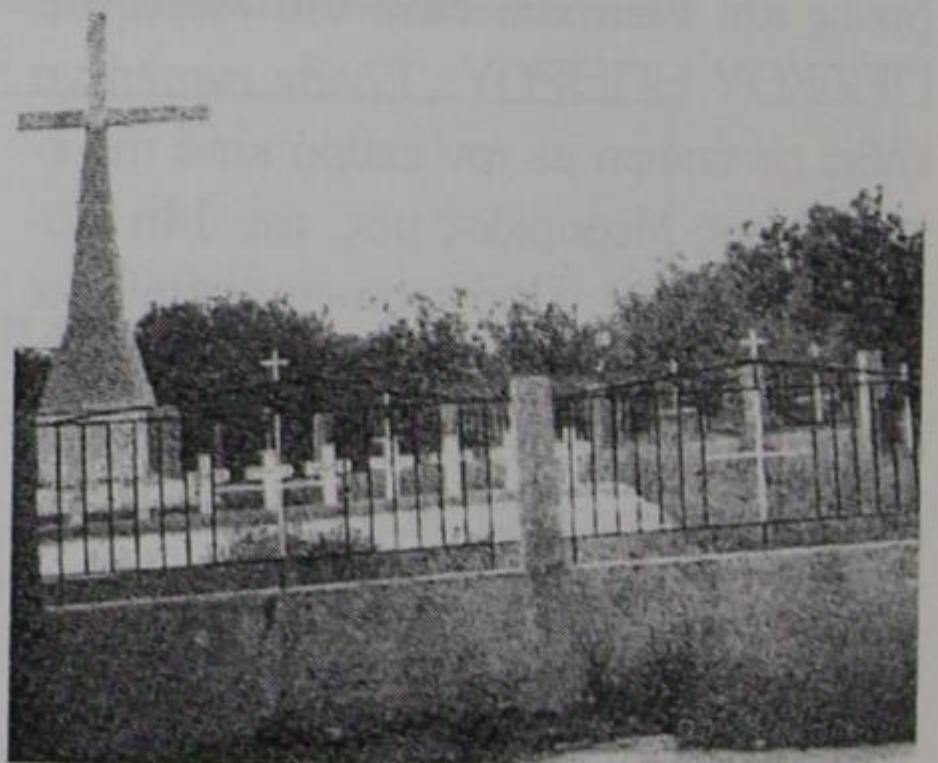
Η στιγμή είναι τραγική και το κλάμα των ηρώων συναδέλφων φοβερό και συγχρόνως η φοβερή υπόσχεση να εκδικηθούν τον θάνατο των ηρωικών των συναδέλφων. Προχωρούν, γίνεται φοβερή μάχη, από τους οπισθοχωρούντες Ιταλούς, οι Τσολιάδες μας, γίνονται ήρωες, πολεμούν με πείσμα, τους γιγαντώνει ο σκοτωμός των συναδέλφων τους, σε λίγο θα φτάσουν πέρα στο ΔΕΜΑ-ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ.

Στο πεδίο της μάχης. Εδώ πάνω στη ΒΙΓΛΑ, που ήδη έχει παρθεί τώρα, το ύψωμα, ορθώνεται κωνικό, απότομο, η κορυφή του απόμενε ανασκαμμένη από ορύγματα, χαρακώματα φωλιές πολυβόλων,

κρατήρες από εκρήξεις και δίπλα τα άψυχα σώματα των ηρωικών παλικαριών μας.

Σφαίρες με τις κούφτες, βουλιαγμένα φυσίγγια, κασόνια πεταμένα όπως-όπως, μαυροκόκκινες χειροβομβίδες, βλήματα όλμων. Πέφτει γύρω σιγανή παγωμένη ψιχάλα και ηρωικό κλάμα των συναδέλφων του 2/39 Συντάγματος Ευζώνων Μεσολογγίου.

Επί τόπου καταφθάνει ο Διοικητής. Παραγγέλλει να πάνε στο χωριό -ΓΕΡΟ-ΠΛΑΤΑΝΟΣ- να βρουν τον ιερέα του χωριού και να θαφτούν τα παλικάρια. Δυστυχώς κανείς δεν υπάρχει. Μόνο κάτι ανήμποροι γέροντες και γερόντισσες. Ο Ιερέας του χωριού αείμνηστος Παπα-Θανάσης Οικονόμου, συνελήφθη και οδηγήθηκε όμηρος αρχικά στην Αλβανία και κατόπιν στην Ιταλία. Τότε ο Διοικητής του Συντάγματος, διατάσσει να γίνει προσωρινά ταφή των ηρώων, δίπλα στο χωράφι με πρόχειρους τάφους και τοποθετείται ένας πρόχειρος ξύλινος σταυρός χωρίς ονομασία. Κι ακόμη δίνει εντολή να ταφεί και ο πολυβολητής Ιταλός. Μεγαλείο του Έλληνα Διοικητή

Το Μνημείο της Βίγλας του 1940

και σεβασμός προς τους νεκρούς. Στο περιλαίμιό του, βρέθηκε πλάκα μεταλλική με μια νεκροκεφαλή κι από κάτω τα λόγια: "Fanti della morte" δηλαδή στρατιώτης του θανάτου.

Τον άλλο χρόνο 1941, δεν γίνεται κανένα μνημόσυνο. Το 1942, εδώ πάνω, οι Γερμανοί, έχουν στρατιωτικό φυλάκιο. Επικεφαλής είναι ένας έφεδρος λοχίας καθηγητής φιλόλογος Αυστριακός, φιλέλληνας και γνωρίζων την Ελληνική γλώσσα ονόματι Msseles Marcus: Ο παπα-Θανάσης που επέστρεψε εν τω μεταξύ από την Ομηρία, έρχεται σε επαφή με τον αρχιφύλακα φυλακίου, και ζητάει να κάνει μια επιμνημόσυνη δέηση. Ο Λοχίας Ελληνιστής το επιτρέπει. Έτσι το πρώτο μνημόσυνο γίνεται το Νοέμβριο του 1942. Ονόματα όμως δεν γνωρίζουμε: στο τέλος του μνημόσυνου Ελληνιστί ο λοχίας είπε: "Ίσως κάπου αλλού, κάποιος άλλος ιερέας να μνημονεύσει κι εμάς".

Τον επόμενο χρόνο 1943, γίνεται ένα μνημόσυνο.

Στις 18 Οκτωβρίου του 1944, φεύγουν οι Γερμανοί από τη ΒΙΓΛΑ, ήρθε η πολυπόθητη λευτεριά.

Το Νοέμβριο του 1944, οι αντιστασιακές οργανώσεις όλες μαζί. ΕΔΕΣ-ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, κάνουν την πρώτη πανηγυρική επιμνημόσυνη δέηση εδώ επάνω στο χωράφι που ήταν θαμμένοι οι ήρωες. Ο έφεδρος-υπολοχαγός-Γεώργιος Ζωΐδης, από την Αρίστη, έφεδρος πολεμιστής του '40, με συγκίνηση και δάκρυα, αναλύει την όλη υπόθεση της μάχης.

Ο γράφων μικρό παιδί, τότε, ενθυμεί-

ται τα δάκρυα όλων των προσκυνητών, καθώς άκουγαν το Ιστορικό της μάχης της ΒΙΓΛΑΣ.

Έκτοτε και κάθε χρόνο ο δάσκαλος του χωριού μας αείμνηστος Α. Μούκας και οι μαθητές του χωριού και ο ιερέας του χωριού κάθε 28η Οκτωβρίου, από τότε και μέχρι σήμερα έρχονται εδώ και κάνουν επιμνημόσυνη δέηση και καταθέτουν στεφάνια. Αυτή την παράδοση, συνέχισε και ο γράφων όταν νεαρός δάσκαλος υπηρέτησα για λίγο στο Δημοτικό Σχολείο ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ-ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

Αργότερα, έγινε πρόχειρο κενοτάφιο και περιεφράχθη λίγο παραπέρα ο χώρος πρόχειρα.

Το 1980, ο τότε Πρόεδρος της Κοινότητας Γεώργιος Α. Οικονόμου, έρχεται σε επαφή με τον Νομάρχη Ιωαννίνων Αιωλοακαρνάνα από την Ναύπακτο κ. Α. Φωτόπουλο και με τον Διοικητή της VIII Μεραρχίας, αποφάσισαν να κάνουν κανονικό μνημείο, να βρούνε μέσω του 2/39 Συντάγματος Ευζώνων, VIII Μεραρχίας και ΓΕΣ τα ονόματα των πεσόντων ευζώνων και ν' αναγραφούν στη μαρμαρίνη στήλη του ΗΡΩΟΥ-ΜΝΗΜΕΙΟΥ.

Τα αναγεγραμμένα ονόματα είναι: 1) Έφεδρος Ανθ/γός Τσίγκας Ανδρέας από Παναιτώλιο, 2) Έφεδρος Ανθυπασπιστής Μουρτσάλας Δημήτριος από Πέρκο, 3) Έφεδρος Λοχίας Παπασπύρου Δημήτριος από Βασιλόπουλο, 4) Έφεδρος Δεκανέας Παπαντώνης Χαρίλαος από Λυσιμαχία, 5) Στρατιώτης Παξιμαδάκης Κυριάκος από Μεσολόγγι, 6) Στρατιώτης Παπανικολάου Κων/νος από

Αγρίνιο, 7) Στρατιώτης Παπανικολάου Ελευθέριος από Αγρίνιο, 8) Στρατιώτης Πεινασμένος Ευθύμιος από Αγιο Ηλία Μεσολογγίου, 9) Στρατιώτης Πολύζος Χρήστος από Ματαράγκα, 10) Στρατιώτης Προβίδας Γεώργιος από Κοκκινόβρυση, 11) Στρατιώτης Στραβοδήμος Αλέξ. από Κρυονέρια, 12) Στρατιώτης Στρατόπουλος Σπυρίδων από Λιθοβούνι, 13) Στρατιώτης Τσόλκας Χρήστος από Σταμνά, 14) Στρατιώτης Ασημάκης Αλέξ. από Περδικόβρυση, 15) Στρατιώτης Τάκας Σωτήριος από Αγρίνιο, 16) Στρατιώτης Κάλτσας Αθανάσιος από Αγγελόκαστρο, 17) Στρατιώτης Μπαρτσάνας Γιώργος από Παναιτώλιο και 18) Στρατιώτης Μπλάνης Βασίλειος από Παναιτώλιο.

Το Νοέμβριο του 1980, έγιναν τα εγκαίνια από τον μακαριστό Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτισης Σεβαστιανό παρουσία των αρχών, των συγγενών, του στρατού και πλήθους κόσμου. Έκτοτε γιορταζόταν πάντοτε και εγένετο επιμνημόσυνη δέηση από τον εν Ιωαννίνοις Σύλλογο Αιτωλοακαρνανών με συμμετοχή της Κοινότητας ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ.

Αργότερα τις όλες εκδηλώσεις ανέλαβε ο Δήμος Αγρινίου, και κάθε χρόνο την Κυριακή του Νοεμβρίου μετά την 12η Νοεμβρίου τελείται από τον Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτισης κ.κ. Ανδρέα, επιμνημόσυνη δέηση, παρουσία των Αρχών και των Στρατιωτών, Διοικητών, άγημα στρατού μετά Μουσικής αποδίδει τις κεκανονι-

σμένες τιμές.

Είναι ένα ιερό μας χρέος προς εκείνα τα παλικάρια που πέσαν εδώ πάνω για την λευτεριά της Πατρίδος μας.

Εν κατακλείδι, ας σημειωθεί ότι την όλη αυτή ιστορική ανασκόπηση που αναφέρω, την είχα ακούσει ως ελέχθη τότε μικρός και είχαν αμυδρά εικόνα των γεγονότων. Αργότερα, φοιτητής και ερευνητής ιστοριοδίφης, ενδιαφέρθηκα περισσότερο και ερεύνησα τα ιστορικά και στρατιωτικά αρχεία. Ακόμη μετέβην στην Ουγγαρία στη Βουδαπέστη και ανεζήτησα και βρήκα τον αείμνηστο καπετάνιο πολεμιστή του 1940, υπολοχαγό-φιλόλογο Γεώργιο Ζωΐδη από την Αρίστη Ζαγορίου και τον παρεκάλεσα και μούδωσε συνέντευξη από πρώτο χέρι, γιατί τότε υπηρετούσε ως αξιωματικός πολεμιστής αυτός στη ΓΚΡΑΜΠΑΛΑ και γνώριζε πολύ καλά τα γεγονότα.

Η ιστορία, δεν γράφεται μόνο με τα κεφαλαία γράμματα, αλλά γράφεται και με τα μικρά και τ' απλά γεγονότα και συμβάντα είναι αδιάψευστοι μάρτυρες των ιστορικών γεγονότων.

Τιμή και δόξα στους 18 Εύζωνους του 2/39 Συντάγματος Ευζώνων του Μεσολογγίου όλους τους Αιτωλοακαρνανέες, που με το άλικο αίμα τους, μας χάρισαν τη λευτεριά μας.

Το απλ.ό μνημείο της ΒΙΓΛΑΣ αιώνια αυτό θα διαμηνύει σ' όλους.

Αιωνία η μνήμη τους.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΜΙΧ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ ΕΚΠ/ΚΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ DON BRUNO MARTIGNON
Υπολοχαγού ιερέα του τάγματος αλπινιστών "CIVIDALE"
της μεραρχίας JULIA.

Απόσπασμα από το βιβλίο του GUIDO AVIANI FULVIO

"ΤΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΩΟΥ" UDINE 2000.

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΧΡ. ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΣ)

Στην ανηφόρα πάνω στο διάσελο δύο μικρόσωμα εγκαταλειμμένα άλογα αύξησαν τη δύναμη των τετραπόδων μας. Τα καινούρια ζώα δεν δυσανασχέτησαν σε σχέση με το νέο τους προορισμό και, στοιχισμένα πίσω από αυτά που μετέφεραν τις εφεδρείες σανού, ενώθηκαν επίσης και αυτά στην υπηρεσία του τάγματος. Στο μεταξύ, πάνω στην κορυφή, οι αξιωματικοί είχαν γίνει δόλωμα με στόχο να ανακαλύψουν αυτό το τρομερό μυδραλιοβόλο. Ο λοχαγός D'Alessandro, με το καπέλο με το φτερό στο κεφάλι, όπως συνήθως, είχε ταμπουρωθεί πίσω από ένα βράχο για τον ίδιο λόγο, παρόλα τα "κατέβα κάτω" του συνταγματάρχη.

"Εκπυρσοκρότηση", φώναξε κάποιος όταν διέκρινε μια μακρινή έκρηξη. "Όχι είναι από κανόνι", είπε ο αξιωματικός της περιπόλου Ο.Σ. (περίπολος του τμήματος ορεινού πυροβολικού που είχε αποστολή την παρατήρηση και την διασύνδεση με το υπόλοιπο της μοίρας πυροβολικού) που ήταν ξαπλωμένος δίπλα μου. Δεν είχε προλάβει ακόμη να αποτελειώσει τη φράση

του και ένα σύντομο και απρόσμενο σφύριγμα, όπως ο παγωμένος αέρας, μας έκανε να κλείσουμε τα μάτια μας.

"Παλιοκαθήκι...", συνέχισε ο αξιωματικός του οποίου φυσικά το συναίσθημα του αφαίρεσε την κυριαρχία της γλώσσας. Μία έκρηξη με εκκωφαντικό θόρυβο, κοντά στον μουλαρόδρομο πίσω μας, μας ειδοποίησε ότι είχε σκάσει η οβίδα...

"Για την αλήθεια αυτή η βρισιά", είπα στον αξιωματικό, "δεν αναφέρεται κάπου μέσα στις οδηγίες της υπηρεσίας σου".

"Α εσύ είσαι; Συγγνώμη..."

Αλλά δεν υπήρχε καιρός για συγγνώμες. Ένα δεύτερο βλήμα έπεσε πιο κοντά μας και τα θραύσματά του έφτασαν σχεδόν δίπλα στον υπολοχαγό Periz. Άλλα βλήματα έπεσαν εδώ και εκεί χωρίς να προκαλέσουν ζημιά ούτε στους άνδρες ούτε στα μουλάρια, όμως ήταν προφανής ο στόχος των Ελλήνων να χτυπήσουν με τους όλμους τον μουλαρόδρομο και το διάσελο για να καθυστερήσουν την προέλασή μας και να κερδίσουν χρόνο για την υποχώρησή τους.

Το τάγμα συνέχισε την πορεία του και εγώ έμεινα με τον επικεφαλής κοντά στο εκκλησάκι για να επιταχύνουμε τους καθυστερημένους! Υστερα μπήκα πίσω από τους τελευταίους. Οι διαταγές ήταν να προχωρούμε σε απόσταση, αλλά η δεδομένη στιγμή συμβούλευε να τρέχουμε θαρραλέα.

Ο μουλαρόδρομος γαζωνόταν από το μυδραλιοβόλο και οι σφαίρες εξωστρακίζονταν και χτυπώντας τις πέτρες έκαναν ένα τρομερό θόρυβο. Οι Έλληνες μπορούσαν κάλλιστα να μας ακολουθούν γιατί το μόνο πράγμα που μας χώριζε από αυτούς ήταν το πλάτωμα του ποταμιού.

Ο όλμος τους είχε αντίθετα μετατοπίσει τη σκόπευσή του πιο αριστερά από όπου κατέβαινε ο 16ος λόχος, όμως ύστερα από μερικές βολές σταμάτησε.

Φτάσαμε στο Τούρνοβο.

Στην είσοδο του χωριού βρήκα τον ανθυπασπιστή Stringher με τη διμοιρία μυδραλιοβόλων του 16ου λόχου ταμπουρωμένο πίσω από μια εκκλησία. Τον ρώτησα εναγωνίως για νέα.

“Σποραδική αντίσταση, σποραδικές βολές, αλλά όλα πήγαν καλά. Πέρα από το ποτάμι θα βρείτε τον συνταγματάρχη”, μου είπε.

Αυτά τα λόγια μου έκοψαν την επιθυμία να ρίξω μια ματιά στην εκκλησία! Αποδέχτηκα ένα “Παπαστράτος” που μου πρόσφερε ένας αλπινιστής

σαν τα καλύτερα από τα ελληνικά τσιγάρα και με γρήγορα βήματα κατηφόρισα προς το ποτάμι.

Κατά τη διάρκεια της διάσχισης δεν έτυχα της συνοδείας που ανέμενα και φοβόμουν, σε αντιστάθμισμα όμως είχα μια άλλη περιπέτεια.

Έπρεπε να διασχίσω το νερό πάνω από ένα κορμό δένδρου που στηρίζονταν όσο γίνονταν καλύτερα πάνω σε δύο μεγάλες πέτρες. Θα ήταν ίσως η εντύπωση, η βιασύνη, το σακίδιο, ή όλα αυτά τα πράγματα μαζί, αποτελεί γεγονός ότι έχασα την ισορροπία μου και έκανα ένα καλό μπάνιο.

Όταν ανέβηκα πιά την απέναντι όχθη μέχρι το ύψωμα ξαναείδα με ευχαρίστηση τον 16ο λόχο.

Κάθε στρατιώτης είχε τουλάχιστον εκατό πράγματα να μου διηγηθεί: τη βροχή, το σκοτάδι, τον αιφνιδιασμό στο μικρό ελληνικό φυλάκιο, τους Έλληνες που τράπηκαν σε φυγή, την αντίσταση που συνάντησαν ανάμεσα στο δάσος και τα βράχια, τους όλμους, τις πρώτες ντουφεκιές όχι πάνω σε χάρτινα ομοιώματα αλλά σε ανθρώπινους στόχους, κ.λ.π. κ.λ.π.

Έπρεπε να τους ακούσω όλους, και να έχω για όλους ένα “μπράβο”! Ενωθα μια απέραντη ψυχική απόλαυση που συναντούσα τόση θαρραλέα θέληση σε αυτά τα παιδιά!

Ο 20ος λόχος είχε ήδη αρχίσει να

σκαρφαλώνει προς τα πάνω και όταν τον φτάσαμε ήταν πλέον αργά το το απόγευμα. Άρχισε μια ελαφριά και κρύα βροχή που αύξανε το πρόβλημα που μου είχε ήδη δημιουργήσει το αθέλητο μπάνιο στο ποτάμι. Μπορέσαμε ,με το τελευταίο φώς της ημέρας, να αντιληφθούμε τη θέση του όλμου και του μυδραλιοβόλου που είχαμε τόσο αναζητήσει από το διάσελο του Αγίου Κωνσταντίνου και ενάντια στα οποία η “χιονοστιβάδα” (παρατσούκλι του λόχου) πραγματοποίησε όπως θα αναφέρω την τελευταία ημερήσια ενέργεια.

Ενώ μια διμοιρία του 16ου λόχου πραγματοποιούσε μια περικύκλωση από αριστερά, και οι όλμοι των 45 χιλιοστών του 76ου λόχου υποστήριζαν την ενέργεια, μια διμοιρία του 20ου λόχου πραγματοποιούσε κατά μέτωπο επίθεση ενάντια σε αυτό το κέντρο πυρός του εχθρού. Οι Έλληνες αντέδρασαν με βολές ντουφεκιών, ίσως για να έχουν το χρόνο να αποσυναρμολογήσουν τα βαρέα όπλα, και μετά υποχώρησαν κατά μήκος του χείμαρρου προς το Φυτό*. Από εκείνη την κατεύθυνση μας έρχονταν ορισμένοι ελάχιστα συχνοί αντίλαλοι “τα-πουμ”.

Η ενέργεια αυτή κόστισε το πρώτο θύμα.

Στηριζόμενοι πάνω σε ένα δένδρο, ο-

λόκληρος διπλωμένος σε μια κουβέρτα, έτοιμος περισσότερο για να κοιμηθώ παρά για οτιδήποτε άλλο, όταν ο συνταγματάρχης ήλθε να μου πεί ότι ο λοχαγός Scala είχε κατέβει επάνω στο φορείο για το Τούρνοβο. Έμεινα άναυδος. Παρακάλεσα να κατέβω και εγώ για να είμαι δίπλα στο λοχαγό, όμως επειδή είχε πλέον σχεδόν νυχτώσει μου χρειάζονταν τουλάχιστον ένας αλпинιστής μαζί μου. Οι λόγοι του συνταγματάρχη μου φάνηκαν πειστικοί ώστε να μείνω και να ξεκινήσω το πρωί μαζί με το τάγμα, επίσης διότι κατά τη διάρκεια της νύχτας έπρεπε να κατέβει ένα νοσοκομείο μάχης στο Τούρνοβο. Ήδη στην απέναντι πλευρά μπορούσε να διακριθεί μια κίνηση φώτων.

Φυσικά ο διοικητής ήταν πεισμένος ότι το τραύμα του Scala δεν ήταν θανάσιμο και ότι η ανησυχία του γιατρού Carrelli πολύ πιθανά προέρχονταν από τη μεγάλη φιλία που τον συνέδεε με τον λοχαγό και από τη συγκίνηση που ένα τραυματίας γεμάτος με αίμα και χλωμός από τον πόνο μπορεί πάντοτε να προκαλέσει. Όταν την επόμενη ημέρα κάποια φωνή κυκλοφόρησε σχετικά με τη τύχη του λοχαγού, ούτε ο συνταγματάρχης αλλά ούτε και εμείς θέλαμε να την πιστέψουμε. Και όταν μας ήλθε η επίσημη είδηση υπήρξε

* Σημείωση Σ.Ε. (Ο οικισμός Φυτόκος).

μεγάλο πένθος για όλους, αξιωματικούς και στρατιώτες.

Ο Giovanni Scala ήταν ένας από αυτούς τους λίγους που η φύση και η μόρφωση είχαν προικίσει με όλα αυτά που μπορούσαν να του δώσουν μια πιο πλατειά και βαθειά γνώση των πραγμάτων.

Δεν γνώριζε την μετριότητα: δεν την ήθελε. Δεν ήταν ποτέ ευχαριστημένος για ένα πρόβλημα εάν πρώτα δεν είχε εξετάσει μέσα στο πνεύμα του όλες τις πτυχές και ήταν ικανότατος να υποστηρίξει με την ίδια θερμή θέση και αντίθεση, όχι για διαλεκτική μανία, αλλά χάριν της ερευνητικής του αίσθησης. Δεν προέκυπτε ποτέ βαρύς στις συζητήσεις του τις οποίες πλαισίωνε με πολύ λεπτό χιούμορ.

Δεν άκουσα ποτέ από αυτό το στόμα μια φράση, δεν λέω λιγότερο έντιμη, αλλά άξεστη ούτε καν από αυτές που με ευκολία λέγονται στα εστιατόρια των αξιωματικών όταν, έχοντας γεμίσει και ποτίσει το στομάχι, υπερισχύει η ύλη πάνω στο πνεύμα. Αυτός ήξερε πάντοτε να κρατά μια αξιοπρεπή στάση, ψυχραιμία και πάντοτε ταυτόσημη. Και υπέφερε στο πνεύμα όταν έβλεπε τους άλλους να κατεβαίνουν στο επίπεδο. Τότε με ήθελε μαζί του για να κάνουμε δυό βήματα:

“Δυσσαρεστήθηκες”, μου έλεγε, αλλά η ερώτηση έκφραζε την πνευματική

του δυσαρέσκεια, και όχι την αναζήτηση εύνοιας από πλευράς μου.

Ήταν ένα θέμα, αυτό, της ψυχής του Scala που με ενδιέφερε αρκετά διότι έφτασε αυτός ο ίδιος στην πίστη με αυθόρμητο τρόπο, ακριβώς στην ηλικία και το χρόνο που άλλοι εγκαταλείπουν την πρακτική. Δεν γνωρίζω αν και κατά πόσο τον είχε επηρεάσει σε αυτό το γεγονός η μελλοντική σύζυγός του, σίγουρα αυτός βαπτίστηκε λίγα χρόνια πριν από τον γάμο. Όμως την μεγαλύτερη αγωγή, την βαθύτερη και πιο σίγουρη, αυτός την διέθετε μέσα στην ειλικρινή ψυχή του, μέσα στο ανθρώπινο ταλέντο του, μέσα στο μυαλό του που αναζητούσε την αλήθεια.

Δεν αφορά εμένα η κρίση για το άτομό του σαν στρατιώτη! Όμως, μπορώ να πω, ότι το τάγμα και η μεραρχία, έδειξαν με μεγάλη λύπη ότι έχασαν στο πρόσωπο του Giovanni Scala ένα αξιωματικό που τους είχε υπηρετήσει καλά. Ο ίδιος, ίσως επειδή είχε προαισθανθεί το θάνατο, είχε πεί στο συνταγματάρχη, πριν κατέβει στο Τούρνοβο.

“Εύχομαι στην Ιταλία και σε εσάς τη Νίκη!”

Έτσι, την πρώτη ημέρα των επιχειρήσεων, το τάγμα CIVIDALE κατέγραφε την πρώτη του απώλεια, ένα αξιωματικό.

Συνέχεια στο επόμενο

Ο ΕΠΑΡΧΟΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Στα χρόνια της δικτατορίας του Μεταξά, στην Κόνιτσα είχε εγκατασταθεί Έπαρχος, που έπαιζε το ρόλο Νομάρχη (Υπονομάρχη) στην Επαρχία της. Η Επαρχία ως Διοικητική μονάδα διατηρήθηκε και κατά τα χρόνια της Κατοχής.

Αργότερα, μετά την Απελευθέρωση καταργήθηκε. Το πότε ακριβώς δεν ξέρω.

...Οι Έπαρχοι, Διοικητικοί υπάλληλοι που έρχονταν στην Κόνιτσα, (πότε-πότε, σαν αναπληρωματικοί και σε ενδιάμεσα χρονικά διαστήματα), ήταν όλοι, "μεσαίοι υπάλληλοι υπό δυσμένειαν" κατσούφηδες, κλειστοί και αινιγματικοί.

Κατά κύριο όμως λόγο, Έπαρχοι έρχονταν στην Κόνιτσα παλιοί απόστρατοι ή απότακτοι κατώτεροι αξιωματικοί του στρατού (υπολοχαγοί, ή λοχαγοί, πολύ σπάνια ταγματάρχες), που το κύριο χαρακτηριστικό τους ήταν ότι στα χρόνια της αργίας τους, πολιτικά ανήκαν στο "κόμμα των Ελευθεροφρόνων", κόμμα του Μεταξά, που επί χρόνια λάθρα επιβίωνε σαν τελευταίος τροχός της αμάξης στην πολιτική ζωή του τόπου, φυσικά, μέχρι τις τέσσερις Αυγούστου 1935.

Έτσι, γίνονταν φανερό, πως το Επαρχείο της Κόνιτσας είχε ιδρυθεί περισσότερο για να "βολεύονται" κάποιοι ημέτεροι, που κοπρίτευαν (συζητούσαν με φανατισμό και τσακώνονταν) στα καφενεία της "περιφερειακής" Ελλάδας, παρά για να καλυφτούν πραγματικές διοικητικές ανάγκες του τόπου.

Μ' ένα τέτοιο προηγούμενο, οι Έπαρχοι αυτοί, έρχονταν στην Κόνιτσα και έδειχναν από μακριά (καθώς κοκορεύονταν, μίλαγαν μίαν άθλια -ημιμαθή, υπονομαρχίστικη και βάρβαρη καθαρεύουσα, που παρατράβαγε και σου κάθονταν στο στομάχι, θέλοντας να δείξουν έτσι, ότι ο ρόλος τους εκεί στην ακραία-μεθοριακή επαρχία είναι πολύ σημαντικός, -έχει ύψιστη Εθνική αποστολή και κρύβει σπουδαία κρατικά μυστικά - και ότι εκπροσωπούν απ' ευθείας και "αυθεντικά" το Μεταξά στην Κόνιτσα), τι σόϊ άνθρωποι είναι, και πόσα κόμπλεξ κουβαλάνε πάνω τους.

Θυμάμαι έναν από τους πρώτους Έπαρχους της Κόνιτσας, που μας ήρθε με σκληρό μαύρο καπέλο αλλά Ηντεν, κοντούλης, κοιλίτσα, μπαστούνι, κοστούμι της ώρας, (Μέγκλα, έλεγαν τότε), και στους πρώτους Κονιτσιώτες, που συνάντησε δήλωσε "επίσημα και σοβαρά", ότι πρέπει να τον αντιμετωπίζουν "από δω και μπρος" σαν τον "πρώτο πολίτη της Κόνιτσας, πρώτο εργάτη της, πρώτο αγρότη της, πρώτο Νεολαίο της και πρώτο φορέα του Τρίτου Ελληνικού Πολιτισμού". Και μ' αυτό το λόγο, καθώς ήταν εικοστή Πέμπτη Μαρτίου και θα γίνονταν παρέλαση

του Στρατού και των Σχολείων στο Παζάρι, (δεν είχε γίνει ακόμα η ΕΟΝ), αραίωσε τους πάντες ζόρικα, και "με το έτσι θέλω" θρονιασθηκε στη μέση απ' την "ομήγυρη των επισήμων" που υπομονετικά περίμεναν κάμποση ώρα, μουσκεμένοι και ξεπαγιασμένοι, με ανοιχτές ομπρέλες, πάνω στο πεζούλι του πρακτορείου των Λεωφορείων, να χαιρετίσουν τους παρελαύνοντες, υπό τους ήχους της μπάττας του Ορφανοτροφείου που διύθυνε ο ανάπηρος Μπεζεξίδης.

Και σα να μην έφτανε αυτό, (λόγω βροχής καθυστερούσε η έναρξη της παρέλασης των μαθητών με απόφαση του Επιθεωρητή της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ο οποίος μάλιστα, έλειπε κι από τη σύναξη) εκνευρισμένος κι έξαλλος ο Έπαρχος, όταν έμαθε τα αιτία της καθυστέρησης, για την οποία ο ίδιος "απαιτούσε" να είχε αρχίσει "μόλις αυτός πάτησε το πόδι του στο πεζούλι", κάλεσε το Διευθυντή του Σχολείου της Απάνω Κόνιτσας κι έδωσε διαταγή για άμεσο ξεκίνημα της παρέλασης των παιδιών. Ο νεαρός Δάσκαλος, Διευθυντής του Σχολείου της Απάνω Κόνιτσας, δίστασε κάπως και τόλμησε να ειπεί.

Ναι κύριε Έπαρχε, στις διαταγές σας, ..αλλά να ειδοποιήσω και τον κύριο Επιθεωρητή.

Άστον τον Επιθεωρητή σου στην άκρη. Επιθεωρητής είσαι συ. Από τη στιγμή αυτή σε διορίζω επιθεωρητή. Ο Επιθεωρητής σου απολύεται. Τώρα πήγαινε.... κύριε Επιθεωρητά... και να ξέρεις ότι η Διαταγή μου είναι Διαταγή της Κυβερνήσεως.

Τάκουσαν αυτό ο Δεσπότης (Μητροπολίτης Βελλάς και Κονίτσης Ιωάννης), ο Ταγματάρχης, διοικητής του Τάγματος Προκαλύψεως (που είχε προηγουμένα ερευνήσει κι είχε μάθει ότι ο Έπαρχος προέρχονταν από τη λεγόμενη ευζωνική Ακαδημία και στη Στρατιωτική του διαδρομή είχε φτάσει μόνο στο βαθμό του υπολοχαγού, και μ' αυτόν το βαθμό έπαιρνε σύνταξη), ο Ειρηνοδίκης και οι άλλοι "επίσημοι της παρέλασης", κι όλοι τους στραβομουτσούνιασαν και κρυφογέλασαν. Δεν ήξεραν πού το πάει ο καινούριος Έπαρχος, και μ' όλα αυτά που είπε και έκανε τι ακριβώς εννοούσε..

Ο κυρ Γιώργης Λ.... Συμβολαιογράφος της Κόνιτσας πήγε σπίτι νευριασμένος και οι δικοί του κατάλαβαν ότι στις κουβέντες που αντάλλαξαν με τους "επισήμους", όταν απομακρύνθηκε ο Έπαρχος, κατέληξαν ότι θα σεβαστούνε τον καινούριο Έπαρχο μέχρι εκεί που ο καθένας τους νομίζει, ότι πρέπει, από κει και πέρα "άστον να κουρεύεται". Τα "κεκτημένα" δικαιώματα του κανένας τους δεν είχε πρόθεση να τα εκχωρήσει στον "κλούβιο εγκάθετο".

Μέχρι την Κυριακή τα νεύρα του κυρ Γιώργη αντί να πέφτουν, μετατρέπονταν σε αδημονία. Δεν ήξεραν τι συμβαίνει. Τον έβλεπαν, το ένοιωθαν, αλλά κανέ-

νας τους δεν τόλμαγε να το κουβεντιάσει. Όσπου ήρθε η Κυριακή.

Προτού οι άλλοι ξυπνήσουν, ο κυρ Γιώργης είχε ξυριστεί, είχε ντυθεί και είχε φύγει για την εκκλησία, ακροποδητεί, προσπαθώντας να μην τον πάρει μυρουδιά κανένας και ξυπνήσει πριν την ώρα του. Δεν περίμενε ούτε τη δεύτερη καμπάνα να χτυπήσει, που ήταν η πάγια συνήθειά του, από εικοσαετίας και πλέον.

Η περίεργη αυτή κίνηση του κυρ Γιώργη, έδωσε κάποιο σίγμα στη κυρά Λένκω, για προσανατολισμό, που χρόνια παντρεμένη μαζί του, είχε μάθει και τον "διάβαζε απέξω και ανακατωτά". Γιαυτό και η κυρά Λένκω, ξύπνησε αμέσως τα παιδιά μόλις έφυγε ο κυρ Γιώργης, τους είπε να ντυθούνε γρήγορα και να τον ακολουθήσουνε στην εκκλησιά για να παρακολουθήσουν μη κάνει καμιά φασαρία, "για το στασίδι".

Από την τελευταία φράση, μπήκανε όλοι στο νόημα. Κατάλαβαν ότι η στενοχώρια κι η κατήφεια του κυρ Γιώργη της προηγούμενης βδομάδας, είχε αφορμή το φόβο μήπως μπλέξει με τον καινούριο Έπαρχο, και συγκρουστεί μαζί του, αν κείνος ζητήσει να του παραχωρηθεί το πρώτο μετά το Δεσπότη στασίδι στην εκκλησία (που από χρόνια αδιαμφισβήτητα νέμονταν ο κυρ Γιώργης κάθε Κυριακή). Ή τον βρεί εγκαταστημένο εκεί και τον πιάσουν οι "μωραϊτικοί διάβολοι".

....Τα δυο μεγαλύτερα παιδιά του έτρεξαν ασθμαίνοντας στην εκκλησιά. Είχε κι όλας χτυπήσει η τρίτη καμπάνα. Απόξω ησυχία. Δεν φαίνονταν νάγινε φασαρία. Όταν μπήκανε μέσα, είδαν τον πατέρα τους στη γνωστή του θέση πάνω στο στασίδι να κοιπάει αδιάφορα μπροστά, και δεξιά. Και δίπλα του, έξω από το στασίδι, τον Έπαρχο, ένα βήμα πιο μπροστά, σχεδόν στη σκάλα του Δεσποτικού θρόνου, κάτω από το Δεσπότη, έντονα πεισματωμένο, έχοντας την πλάτη του γυρισμένη προσβλητικά προς τον κυρ Γιώργη, σα μικρό παιδί, που δεν το απασχολούσε η λειτουργία, αλλά η σκέψη της εκδίκησης. Ο Δεσπότης φαίνονταν αδιάφορος και κρυφογέλαγε. Μάντευε φαίνεται τις προθέσεις και το πείσμα αμφοτέρων.

Το πρώτο στασίδι μετά το Δεσπότη ο κυρ Γιώργης το κράταγε, ως μόνιμη θέση κάθε Κυριακή, από το 1918, τότε που παντρεύτηκε τη κυρα Λένκω. Ίσως γιατί κι ο πατέρας του έκανε το ίδιο στη Βαλιμή από όπου κατάγονταν, κι έβρισκε σα δικαιολογία τον Οργανισμό Δικαστηρίων και Συμβολαιογράφων, που η θέση του Συμβολαιογράφου, είναι θέση Ειρηνοδίκη, πρώτου στην Ιεραρχία των Δημόσιων Υπαλλήλων, σε μια κωμόπολη. Η εκκλησιαστική Επιτροπή κείνων των χρόνων, (εξοικειωμένη με τους Κατήδες από την Τουρκοκρατία) είχε αποδεχτεί αυτό το σιονεί δικαίωμα του κυρ Γιώργη, αλλά φαίνεται.... για άλλους λόγους και βασικά γιατί δεν ήθελε να γίνουν φασαρίες στην εκκλησιά, κι είχε βρει ως δικαιολογία

πως οι πρόγονοι της κυρα Λένκως, (Μπέρκοι, Καραπάνοι, Μπεκιαραίοι) ήταν από τους πρώτους ευεργέτες της εκκλησίας.

Τώρα με τον Έπαρχο, που δήλωνε ορθά κοφτά πως θάπρεπε να τον θεωρούνε ως πρώτο πολίτη της Κόνιτσας, και στην εκκλησιά (διαπίστωνε ότι ο κυρ Γιώργης, αντί να του παραχωρήσει τη θέση, έκανε πως δεν καταλάβαινε και "σφύραγε κλέφτικα" είναι φανερό ότι το θέμα στασιδιού και πρωτοκαθεδρίας θα επανεξετάζονταν.

Σε μια άκρη, δίπλα από το παγκάρι των Επιτρόπων τα παιδιά περίμεναν, με σφιγμένη την καρδιά να δούνε πως θα τέλειωνε αυτή η Ιστορία.

Στο "Δι ευχών των αγίων πατέρων ημών....." ο Έπαρχος βιάστηκε να φύγει.

Έκανε μια ελαφριά υπόκλιση στο Δεσπότη. Αγνόησε παντελώς τον κυρ Γιώργη, και με στρατιωτικό βήμα, χτυπώντας τα τακούνια του στις πλάκες του δαπέδου της εκκλησιάς, τράβηξε κατ ευθείαν στο παγκάρι με τα κεριά, που κάθονταν η εκκλησιαστική επιτροπή.

Ακούστηκε να διαμαρτύρεται με οργή και φράσεις άκομπες, ενάντια στο κυρ Γιώργη, απαιτώντας να μην επαναληφθεί το πράγμα, κι έφυγε βάζοντας το καπέλλο του, προτού βγει από την εκκλησιά.

Ο Δεσπότης που σπάνια μιλούσε στον κυρ. Γιώργη, (λόγω κομματικών διαφορών, ο Δεσπότης ήταν Βενιζελικός (Μικρασιάτης) κι ο κυρ Γιώργης Κωσταντινικός, (Πελοποννήσιος) και οι δυό φανατικοί) κείνη τη φορά, έσκυψε και του ψιθύρισε κάτι ειρωνικά. Ο κυρ Γιώργης χαμογέλασε και κούνησε το κεφάλι του. Όλοι κατάλαβαν ότι κείνη τη στιγμή βρίσκονταν και οι δυο τους, σ' ό,τι αφορά τον Έπαρχο, στο ίδιο μήκος κύματος. Καθώς μάλιστα έλεγε αργότερα στο σπίτι του ο κυρ Γιώργης, ο Δεσπότης του ψιθύρισε συνωμοτικά τότε στ' αυτή ότι ο Έπαρχος "πολύ θα μας ανακατέψει, είναι "τζώρας ,και συμφορά, ξύλο απελέκητο και αγράμματος , αφού στο Σχολείο της Κάτω Κόνιτσας που πήγανε μαζί, προχτές, ζήτησε από το δάσκαλο που τους υποδέχτηκε να κολλήσει ξανά στον τοίχο ένα πεσμένο χάρτι "που γράφει αυτό το χρόνου φειδού" ... Τα γράμματα ήταν κεφαλαία καν δεν είχαν τόνους,... Τάλεγε και κρυφογέλαγε.. Κι ύστερα πρόσθεσε" "Τις οίδε, τι φίδια κολοβά είχε ο άνθρωπος κείνη την ώρα στο μυαλό του που τον έκαναν να κιοτέψει και να μεταφέρει τον τόνο από το "φεί" στο "δου".. Χα-Χα.."

Η εκκλησιαστική Επιτροπή άκουγε πίσω από το παγκάρι, σιωπηλή κι απαντούσε με δυο κουβέντες "Μάλιστα, μάλιστα .. Κύριε Νομάρχα" Απόφυγε όμως να δώσει κάποια συγκεκριμένη απάντηση.. Περίμενε φαίνεται, πρώτα να συνεννοηθεί με το Δεσπότη, που είναι το "αφεντικό στο ναό". Επακολούθησαν συσκέψεις

και συνεννοήσεις.

Την επόμενη Κυριακή ο κυρΓιώργης, όταν έφτασε στο στασίδι του βρέθηκε μπροστά σε μια χάρτινη ταινία που έγραφε ΘΕΣΙΣ ΕΠΑΡΧΟΥ.

Δεν είπε τίποτα. Αλλά του ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι. Προς στιγμή σκέφτηκε να παραμερίσει το χαρτί σκίζοντας το και να μπει στο στασίδι του. Δίστασε όμως γιατί σέβονταν πολύ την εκκλησιά και το εκκλησίασμα. Ήταν βαθιά θρησκευόμενος άνθρωπος. Κάποιος της εκκλησιαστικής Επιτροπής έτρεξε γρήγορα και τούδινε εξηγήσεις "Τι να κάνουμε; Ο κύριος Έπαρχος απείλησε και το Δεσπότη, ότι δεν θα ξαναπατήσει στην εκκλησία".....Ο Δεσπότης πάνω στο Δεσποτικό έκανε πως δεν έβλεπε. Απόφευγε να αναμικτεί. Και ίσως μάλιστα να χαίρονταν κατά την παροιμία, "Βασιλικών καυγάς... Βενιζελικών χαλβάς" ... Το επόμενο στασίδι ήταν κενό. Για πέντε-δέκα λεπτά τόβλεπε και ξεροκατάπινε. Να αφήσει τόπο στην οργή του ανεβαίνοντας στο δεύτερο στασίδι; ή να γυρίσει πίσω και να φύγει;

Κείνη τη στιγμή μέτραγε περισσότερο μέσα του, τι θα ήταν κείνο που θάκανε περισσότερο το Δεσπότη να χαρεί, να μην το κάνει.. Και ανέβηκε να κάτσει στο δεύτερο στασίδι.

Ο Έπαρχος δεν ήρθε κείνη τη φορά στην εκκλησιά, και το στασίδι έμεινε αδειανό, μέχρι το τέλος της λειτουργίας.

Δεν ήρθε ούτε την επόμενη Κυριακή, ούτε τη μεθεπόμενη. Κι αυτό έσφιγγε πιο πολύ τον έρποντα εκνευρισμό του κυρΓιώργη. Αν και η εκκλησιαστική επιτροπή "ανήσυχη", επισκέφτηκε τον Έπαρχο εν σώματι για να του κάνει γνωστό ότι το πρώτο στασίδι στην εκκλησιά είναι "έκτοτε", στη διάθεση του. Και να δει ταυτόχρονα και τις διαθέσεις του.

Ο μοίραρχος της Χωροφυλακής από την άλλη μεριά, φρόντισε και του πέρασε όλη την ιστορία της παρεξήγησης με τον κύρΓιώργη. Ο Έπαρχος όμως στην αρχή, δεν συγκινήθηκε απ' αυτήν την Ιστορία. Ήταν σκληρό καρύδι. Αλλά παρ' όλα αυτά, του μπήκαν κάτι ψύλλοι στ' αυτιά και ερεύνησε το θέμα περαιτέρω. Τότε έμαθε ότι με τον Κύρ Γιώργη εκτός από Βασιλόφρονες ήταν και κοντοχωριανοί, κι αυτό το τελευταίο, για τους "κάτω από το αυλάκι" είναι σημαντικό, "σοβαρή υπόθεση", ένας είδος "ιερός δεσμός". Φρόντισε λοιπόν ο ίδιος και συναντήθηκαν δήθεν τυχαία με τον κυρΓιώργη,...

Τα είπανε δυο τρεις φορές στο καφενείο. Μίλησαν για κοινούς γνωστούς και προ παντός έμαθε ο Έπαρχος (από πονηρό υπαινιγμό του κυρ Γιώργη) ότι ο απόστρατος αντισυνταγματάρχης Πάνος. Π.....που έδενε κι' έλυνε στην Πάτρα, ως Πρόεδρος των αποστράτων και ήταν σ' όλη την Αχαΐα το δεξί χέρι του Μετα-

ξά, ήταν ανεψιός του, και (καθώς φαίνεται) μάλλον σ' αυτόν κι ο Έπαρχος μας όφειλε τον διορισμό του.

Έτσι, ο Έπαρχος, αφού όλη τη Μεγάλη βδομάδα, χάρηκε καμαρώνοντας σαν πρίγκιπας το πρώτο στασίδι στον Αν Νικόλα της Κόνιτσας, σκέφτηκε στα σοβαρά, σα καθάραιμος Μωραίτης, ότι καλό είναι να φυλάξει και τα νώτα του από πισώπλατο χτύπημα, γιατί "έχει ο καιρός γυρίσματα".

Και την Κυριακή του Πάσχα, χωρίς καμιά προειδοποίηση αποκατέστησε πανηγυρικά και μέσα στην κατάφωτη από τις λαμπάδες, μπροστά σ' όλους τους Κονιτσιώτες την τρωθείσα φιλοτιμία και υπόληψη του κυρ Γιώργη, μεταφέροντας με τα ίδια του τα χέρια τη μεν ταινία που έγραφε ΘΕΣΙΣ ΕΠΑΡΧΟΥ, από το πρώτο στο δεύτερο στασίδι, τον ίδιο δε τον κυρ Γιώργη, αρνούμενο, και μη δεχόμενο, αγκαζέ από το δεύτερο στασίδι στο πρώτο.

Ήταν η ώρα που ο Δεσπότης πάνω στο Ιερό Βήμα άρχισε να διαβάσει στεντορία τη φωνή τον Κατηχητικό Λόγο του Ιωάννου του Χρυσοστόμου. "Ει τις ευσεβής και φιλόθεος, απολαυέτω της καλής ταύτης και λαμπράς πανηγύρεως.. Ει τις δούλος ευγνώμων, εισελθέτω χαίρων εις την χαράν του Κυρίου αυτού....."

Dr. Χρήστος Γκόγκος

Οδοντίατρος - Ενδοδοντολόγος

Λέκτορας Οδοντιατρικής Α.Π.Θ.

Ι. Δραγούμη & Εγνατία
(Βαμβακά 1) Θεσσαλονίκη

Τηλ. 2310 265168
Κιν. 6977032376

ΕΡΜΙΟΝΗ Π. ΝΤΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Ασκληπιού 6-8
1ος όροφος
106 79 Αθήνα

Τηλ.: 210 3633310-11-12
Fax: 210 3637894
Κιν.: 6976 112904

ΣΤΟ ΖΩΚΚΛΗΣΙ ΑΙ-ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΗΣ ΠΟΥΡΝΙΑΣ Η Η ΜΙΚΡΗ ΣΥΝΟΜΗΛΙΑ

Είχα πολύν καιρό, απερίσπαστος, να βγω έξω στη Φύση. Ήταν μια μέρα από εκείνες τις καλές του Οκτώβρη, γιατί αυτός ο μήνας έχει δύο όψεις, την άγρια με τις βροντές, αστραπές, δυνατές βροχές, κατεβασιές, κρύο, κάποτε και χιόνια και την ήπια με τις λιακάδες, τις λαμπερές και ζεστές μέρες, εντεύθεν και το “Αϊ-Δημητράκη μικρό καλοκαιράκι”. Και αφού βρήκα διαθέσιμο οδηγό και συνοδοιπόρο, δραπέτευσα και τον ακολούθησα.

Το δρομολόγιο ήταν: Κόνιτσα-Κεράσοβο-Φούρκα-Τράπεζα-Εξοχή-Αμάραντος. Η επίσκεψη Φούρκα δεν πραγματοποιήθηκε λόγω της πυκνής εκεί συννεφιάς και ομίχλης, αφού θέλαμε να βγάλουμε και φωτογραφίες.

Ξεκινήσαμε με την ησυχία μας, κατά τις δέκα το πρωί. Όπως είπα, είχα πολύν καιρό να βγώ έξω στη Φύση απερίσπαστος γι’ αυτό και προσπαθούσα λαίμαργα να ιδώ, να ανανεώσω και να αποτυπώσω μέσα μου όσο το δυνατόν περισσότερες απ’ αυτές τις υπέροχες φθινοπωρινές σκηνές. Οι στάσεις ήταν πολλές μα εγώ περιορίζομαι στις σπουδαιότερες κατά τη δική μου εκτίμηση.

Πρώτη στάση: Εξωκκλήσι Αγίου Δημητρίου Πουρνιάς Κονίτσας. Βρίσκεται

στη βορεινή πλευρά του επαρχιακού δρόμου Κόνιτσα-Κεράσοβο, λίγα χιλιόμετρα μετά από την παράκαμψη της εθνικής οδού Κόνιτσα-Νεάπολις-Κοζάνη.

Όταν βλέπω τέτοια ερημικά εξωκκλήσια θέλω να σταματώ σ’ αυτά και να τα βλέπω, να κάνω το σταυρό μου κι αν τύχει νάναι ανοιχτό να μπαίνω μέσα ν’ ανάβω ένα κεράκι και να ψελίζω μια σύντομη προσευχή.

Σταματούμε λοιπόν το αυτοκίνητο και κατεβαίνουμε. Η απόσταση από το εκκλησάκι αυτό είναι πολύ μικρή, ούτε πενήντα μέτρα δεν απέχει από τον αυτοκινητόδρομο.

Να όψεται ο αφύσικος τεχνικός πολιτισμός που τάχα για να μας διευκολύνει, μας έκανε και χάσαμε το μπούσουλά μας.

Έναν καιρό οι άνθρωποι για νάρθουν από την Πουρνιά εδώ, σίγουρα θα βάδισαν γύρω στη μία ώρα κάποιο δύσβατο μονοπάτι.

Γραφικό το εκκλησάκι, καλοχτισμένο με μαυρόπαιρες του τόπου και στέγη με πλάκες. Έχει και χαγιάτι από τη δυτική πλευρά· κάποτε κι αυτό ήταν χρήσιμο στους ανθρώπους της υπαίθρου, όταν έπιαναν απότομες μπόρες.

Κρατάει ακόμη πολύ καλά την πρωτότυπη ταυτότητά του· φαίνεται ότι κά-

ποιοι άνθρωποι από τους λίγους που απέμειναν στο χωριό, νοιάζονται, το φροντίζουν, το συντηρούν.

Άξιος ο μισθός τους.

Η πόρτα του ήταν καλά κλειδωμένη.

Λίγα μέτρα πριν το χαγιάτι διέκρινα κάτω ανάμεσα στις πευκοβελόνες ένα κομμάτι σίδερο, μπά, τι νάναι αυτό το παλαιοσίδερο, είπα μέσα μου, σκύβω το παίρνω στα χέρια μου και διαπιστώνω ότι είναι το σήμαντρο της εκκλησίας. Το καθαρίζω από τα χώματα και τα σάπια φύλλα και το κρεμώ πρόχειρα στο κλωνάρι ενός μικρού πεύκου και με μια πέτρα το χτυπώ 2-3 φορές.

Πόσο γλυκός, δυνατός και διαπεραστικός ήταν ο ήχος του εκεί στην άκρα ψυχία. Ακούστηκε παντού γύρω και ως τα μύχια της μνήμης μου.

Κάτω χαμηλά ακούγεται το πλατύ ποτάμι ο Βουρκοπόταμος ή Κερασοβίτικο κι απέναντι φαίνονται τα άλλοτε περιποιημένα Μολιστινά αμπέλια και χωράφια και ο περίφημος γεμάτος θρύλους ταμπακόμυλος.

Το εκκλησάκι προστατεύεται από πεύκα, ντούσκα, γραβιά και άλλα θαμνώδη αγριόδεντρα κι όπως με θαυμασμό παρατηρούσα αυτά και τα αγριοχόρταρα κάτω, είδα πεσμένα 5-6 κατακίτρινα μικρά ξυνόμηλα, με χαρά πλησίασα να ιδώ που είναι η μάνα τους ή ξυνομηλιά. Δυσκολεύτηκα ώσπου να τη διακρίνω ασφυκτικά σφην-

νωμένη ανάμεσα σε μια κουτσουπιά, μια κρανιά και ένα γράβο.

Όλη κι όλη η ξυνομηλιά ήταν ένα πλαγιαστό καταβασανισμένο κλωναράκι.

Και αφού οι καρποί της ωρίμασαν πάνω της, ντύθηκαν την καλύτερη φορεσιά, εκείνη με το έντονο γυαλιστερό κίτρινο χρώμα, έβαλαν και το καλύτερο άρωμα, αυτά που προσελκύουν, όραση και οσμή, έπεσαν κάτω στη μάνα Γη. Εκείνη μετά χαράς τα δέχεται είτε μείνουν εκεί που έπεσαν είτε τρώγοντάς τα πουλιά ή τα ζώα τα μεταφέρουν αλλού, αγκαλιάζει τους σπόρους τους μέσα στα σπλάχνα της για να τα ανανεώσει και να τα αναγεννήσει, “ως εμεγαλύνθη τα έργα σου, Κύριε· πάντα εν σοφία εποίησας, επληρώθη η γη της κτήσεώς σου”. Πόσον μεγάλα και θαυμαστά είναι τα έργα σου, Κύριε· όλα και τα μικρά και μεγάλα και τα άγρια και τα ήμερα, και τα όρη και τας πεδιάδας, όλα ανεξαιρέτως με σοφίαν τα εδημιούργησας· εγένισεν η γη από τα κτίσματά σου” (Ψαλμ. ΡΓ΄ 24, “το ψαλτήριον” Π. Τρεμπέλα”.

Τα μάζεψα και θα φυτέψω τους σπόρους τους για να ιδώ θα μπορέσω να διευκολύνω τη διαίωνιση αυτής της μικρής καχεκτικής ξυνομηλιάς ή η επέμβασίς μου θα φέρει το αντίθετο αποτέλεσμα;

Θα σας πω του χρόνου.

Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

Κόνιτσα 11-10-2006

Ο Βαγγέλης Μπούνας είναι πολύ συμπαθητικός στους συμμαθητές και στους καθηγητές. Χαμογελά όταν τον παρονομάζουμε Μπαγιώτα, Μπαχλάβα, αλλά και Αισχύλο- γιατί δραματοποιεί ό,τι διηγείται, ιδίως για τους πρόσφατους πολέμους. Ον μιμητικό, αναπαριστάνει τον ηπειρώτη αθλητή Σαμψών που έ-

δωσε παράσταση στην Κόνιτσα. Λέει, επαναλαμβάνοντας τις κινήσεις εκείνου: “Περιφερόμενος ανά τη Ελλάδι, έχω γνωρίσει...” και ξεκαρδιζόμαστε.

Έχει παράστημα ψηλό και επιβλητικό, γυμνάζεται και μας κάνει μαθήματα πάλης και μπόξ. Είναι πρωτοπόρος σε πολλά και τολμά στα επικίνδυνα ή παράξενα. Όταν θέλει γίνεται γελωτοποιός (οπότε απλώνει τον λαιμό και κινεί το πρόσωπο σπασμωδικά), ασειεύεται ακόμη και με τους καθηγητές. Έχει, λέει, ωραία μαλλιά. “Πφ! μαλλί είναι αυτό ρε Μπαγιώτα;” του κάνω και το στραπατσάρω. Θηρίο εκείνος, “α! ρε σβώλο”, αντιδρά, με πιάνει, μου βάζει μια τρικλοποδιά και... νάμαι κάτω. “Ε! ρε να επιτραπή να κρατάμε μαλλιά, πρώτος θα είμαι, σταρ μαλλί”.

Ο συμμαθητής μου Ευ. Μπούνας

Χαρίλαος Γ. Γκούρας

Στην 6η τάξη του Γυμνασίου της Κόνιτσας (ουσιαστικά 4η), την 18.12.1957, ο καθηγητής των Νέων Ελληνικών Νικ. Ρεμπέλης όρισε το εξής θέμα Έκθεσης: “Ο συμμαθητής μου...”. Ζήτησε δηλαδή να γράψουμε στο τετράδιο εκθέσεων, κατά την ώρα του μαθήματος, τις εμπειρίες μας αναφορικά με έναν από τους συμμαθητές μας. Στο τετράδιό μου έγραψα τα ακόλουθα για τον Κονιτσιώτη συμμαθητή μου Ευάγγελο Μπούνα.

Πολύ επιθυμεί να φορέση γραβάτα, όπως οι ογδοϊτες. Την φοράει τις γιορτές και καυχιέται ότι είναι ογδοϊτης, ενώ ισιάζει το καπέλο (του είναι λίγο στενό).

Τώρα έγινε φωτογράφος, καθώς μας δείχνει το χειρισμό της φωτογραφικής μηχανής που απέκτησε και μας βγάζει από μια φωτογραφία. Αλλά είναι και μα-

ραγκός, μπογιατζής, παπουτσής, ομπρελάς, μηχανικός και ό,τι άλλο, “του πιάνει το χέρι σε όλα”, όπως λέει η μάνα του.

Φυσικός στις κινήσεις του, διακριτικός, υπερασπιστής των αδυνάτων, φιλικός στους άγνωστους, φιλόξενος στο σπίτι του, τίμιος στα καθήκοντά του, μελετά για να ευχαριστήση την μάνα του και τους καθηγητές.

Τραχύς κάποτε, αλλά και ευσυγκίνητος, στοχαστικός, νηφάλιος. Όταν τον αδικείς, σκυθρωπιάζει και καρφώνει το βλέμμα του στο δικό σου σαν να σου λέει: “Μα δεν καταλαβαίνεις;”. Έπειτα σε συγχωρεί και σε κερδίζει για φίλο του, έτσι που στην καρδιά μου έπιασε ξεχωριστή θέση - και θα μείνη εκεί σε όλη μου τη ζωή.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Σε ιδιαίτερη φιλική ατμόσφαιρα και με αξιοσημείωτη προσέλευση φίλων και γνωστών έγιναν, το Σάββατο 9 Δεκεμβρίου 2006 και ώρα 8.00 το βράδυ, στην Κόνιτσα τα εγκαίνια του Κουσείου Εκθεσιακού Κέντρου (Κ.Ε.Κ.) από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη κ. Ανδρέα.

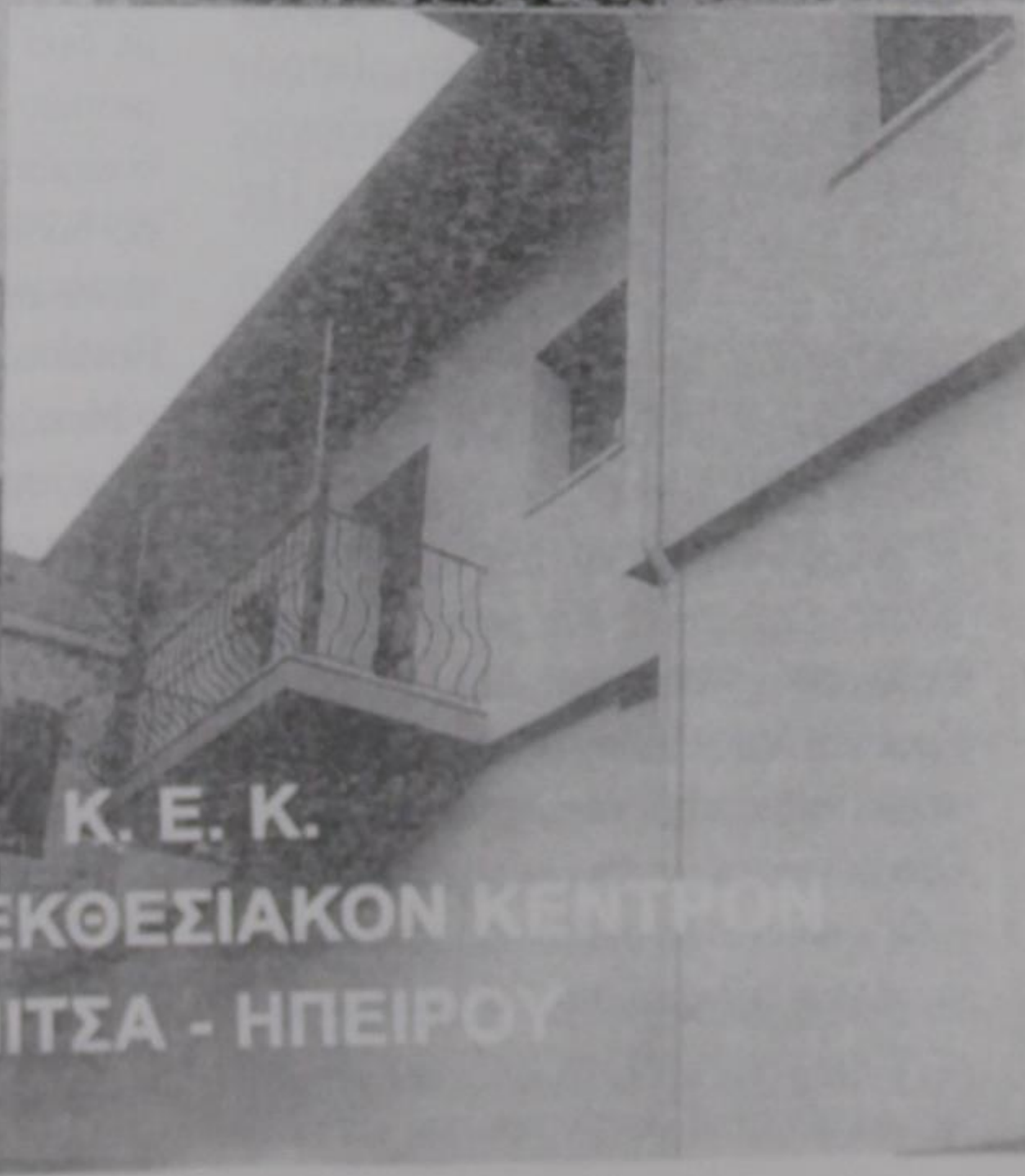
Όπως ανέφερε η εντυπωσιακή πράγματι πρόσκληση, στην έκθεση -η οποία σημειωτέον θα διαρκέσει μέχρι το τέλος του χρόνου- παρουσιάστηκε στον έναν όροφο "επιλεγμένη ζωγραφική εργασία" του γνωστού Ηπειρώτη ζωγράφου κ. Ζήκου ΔΕΔΟΥ και στον άνω όροφο "απόσπασμα συλλογής Ελληνικών χαρτονομισμάτων" από την ιδιωτική συλλογή του κ. Δημητρίου Κωνστ. Κουσίου.

Υπενθυμίζεται ότι το Κούσειο Εκθεσιακό Κέντρο (Κ.Ε.Κ.) - Οδός Βορείου Ηπείρου 6-44.100 Κόνιτσα / τηλ. 26550-23577- αποτελεί ιδιωτική πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην προβολή, πληροφόρηση και προώθηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της περιοχής της Κόνιτσας. Εντάχθηκε στο τοπικό πρόγραμμα Leader της Ήπειρος Α.Ε. και χρηματοδοτήθηκε επίσης, δημιουργήθηκε, εξοπλίστηκε και καθιερώθηκε με πρωτοβουλία και μελέτη του Δρα Πολιτικού Μηχανικού Δημητρίου Κωνστ. Κουσίου, σε ιδιοκτησία του πάππου του Χριστόδουλου, που κληρονόμησε από τον πατέρα του Κωνσταντίνο, η δε λειτουργία του εποπτεύεται και από το γιό του Κωνσταντίνο-Κάσιο Κούσιο, Δρ. Ηλεκτρολόγο Μη-

χανικός και Επικ. Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης (Μεγ. Βρετ.).

Στη δεξίωση που ακολούθησε, παρευρέθηκαν επίλεκτα μέλη της τοπικής κοινότητας μεταξύ των οποίων ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Μάκης Χατζνεφραιμίδης με την σύζυγό του, ο νέος Δήμαρχος κ. Χαραλ. Εξάρχου με την σύζυγό του, η Νομαρχική Σύμβουλος κα Μαρίνα Ζυγούρη-Ευαγγελίδη -η οποία και εκπροσώπησε τον Νομό κ. Αλέξανδρο Κακριμάνη, ο οποίος δεν παρευρέθηκε λόγω ανειλημμένης υποχρέωσης του- ο κ. Χρόνης Καλτσούνης, Δ/ντής Πολεοδομίας Ιωαννίνων, ο κ. Γεωρ. Καλλιντέρης, Λυκειάρχης Κόνιτσας, ο Γυμνασιάρχης κ. Μήτσος Θωμάς, η ψυχή του Δημαρχείου της Κόνιτσας κα Αμαλία Κύρκου, σύσσωμη η οικογένεια ΚΟΥΣΙΟΥ με τα περισσότερα από επιζώντα μέλη της, κ.α. Ένα ειδικά ναυλωμένο πούλμαν από την Αθήνα μετέφερε συγγενείς και φίλους όχι μόνον από την Αθήνα αλλά και από το Βέλγιο και την Αγγλία. Στην σύντομη ομιλία του, ο κ. Δ. Κούσιος ευχαρίστησε όλους για την παρουσία τους στην ωραία Κόνιτσα και εξήρε αμέσως την αμέριστη συμβολή και συμπάρασταση του κατασκευαστή Πολιτικού Μηχανικού κ. Πέτρου Δημ. Χαλούλου, ο οποίος και δίκαια καταχειροκροτήθηκε αφού το κτίριο του Κ.Ε.Κ. απέσπασε τα ευνοϊκά σχόλια όλων των παρισταμένων.

Σε μια φιλική και εγκάρδια ατμόσφαιρα που ακολούθησε, με πλούσια τοπικά εδέσματα, αντηλλάγησαν ευχές για επιτυχή συνέχιση αυτής της πρωτοβουλίας που αποσκοπεί σε μια περαιτέρω προβολή της μοναδικής ΚΟΝΙΤΣΑΣ.

Κ. Ε. Κ.
ΚΟΥΣΕΙΟΝ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ
ΚΟΝΙΤΣΑ - ΗΠΕΙΡΟΥ

ΑΠ.Π.ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Οι Κονιτσιώτες μαθηταί τιμούν τους καθηγητές τους. Παράδειγμα προς μίμηση!

Στις 21.10.06 Κονιτσιώτες μαθητές της 10ετίας του 1950 και εξής στο Γυμνάσιο Κονίτισης οργάνωσαν μια συγκινητική συνάντηση με τους επιζώντες καθηγητές τους και δεν ήτο η πρώτη.

Είναι η ετήσια του 2006, που επαναλαμβάνεται επί πολλά έτη και θα συνεχίζεται ασφαλώς για τους καθηγητές τους, όσο θα ζει έστω και ένας απ' αυτούς, αλλά και περαιτέρω μεταξύ τους. Την πρωτοβουλία έχει το Διοικητικό Συμβούλιο της δραστήριας Αδελφότητας Ασημοχωρητών από τους δραστήριους κ.κ. Κώστα Νούτση, Ιατρόν Δ/ντή του Τμήματος Δερματολογίας στον "Ευαγγελισμό" και Στέφανο Πανταζή Δ/ντή Εφορίας.

Κατά την εν λόγω συνάντηση λίγοι καθηγαί επιζώντες ακόμη, μόλις τέσσερες, και αρκετοί μαθητές μας διαμένοντες στην Αθήνα όλοι καταξιωμένοι εν ενεργεία ή και εν συντάξει, Επιστήμονες, Στρατηγοί, Κληρικοί μέχρι και Επίσκοποι, Ανώτατοι Δικαστικοί και Κρατικοί Υπάλληλοι επιτυχημένοι επιχειρηματίες κλπ. καθώς και πρότυπα Οικογενειάρχων ήδη και με εγγόνια.

Οι πολλαπλές ακόμη απασχολήσεις και άλλες υποχρεώσεις και εμπόδια δεν κατέστησαν ικανά να τους στερήσουν την ωραία αυτή συνάντηση και εκδήλω-

ση κάποιας ευγνωμοσύνης προς τους καθηγητάς τους που όπως ωμολογούσαν τους οφείλουν κάποιο πετραδάκι για την περαιτέρω σταδιοδρομία τους. Ακόμη και μακράν ευρισκόμενοι για υπηρεσιακούς και άλλους λόγους, όπως Ανώτατος Δικαστικός Λειτουργός από τη Θεσσαλονίκη βρήκαν ευκαιρία και τηλεφωνικώς να εκφράσουν τα πιο ευγνώμονα αισθήματά τους.

Οι δε ανωτέρω 4 καθηγητές τους, Θεοφιλέστατος κ. Χριστόφορος Ρακιντζάκης, Επίσκοπος Καναδά και Δ/ντής Ακαδημίας στο Τορόντο. Θεόδωρος Θερμός, Θεολόγος, Χρ. Ανδρεάδης και Απ. Παπαθεοδώρου, Φιλολόγοι, μόλις βρήκαμε κάποιες δυνάμεις πνιγμένες στη συγκίνησή μας να τους ανταποδώσουμε με δυο λόγια συγχαρητηρίων και ευχαριστιών για τον σεβασμό και την αναγνώριση του έργου μας απέναντι τους υπό δύσκολες ακόμη τότε συνθήκες εκεί πάνω στην απομεμακρυσμένη ακτιρική Κόνιτσα.

Μακάρι να ζούσαν από κοντά τις ανωτέρω συγκινητικώτατες, στιγμές και οι σημερινοί συνάδελφοί μας εκπαιδευτικοί λειτουργοί-δάσκαλοι και καθηγητές που αν και με καλύτερες ασφαλώς συνθήκες και ανεξάρτητα από τα προβαλλόμενα αιτήματά τους κατ' αυτὰς πάντως κάποιοι απ' αυτούς δεν έδειξαν τον καλύτερο εαυτό τους, ως Παιδαγωγοί εκπαιδευτικοί Λειτουργοί έναντι Κοινωνίας και δη των μαθητών τους!

Α.Π.Π.

Οικονόμος ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗΣ ΠΙΣΠΑΣ (1862-1943)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ ΓΛΥΚΟ

Χρέος κάθε γενιάς είναι να θυμάται το “Παρελθόν”. Να γνωρίσει τους ανθρώπους εκείνους, που στη ζωή τους διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην κοινωνία κι άφησαν ζωνρά τ’ ακνάρια της δράσης τους.

Οι κάτοικοι της ακριτικής Μπριάζας (Δίστρατου) Κονίτσης ευλαβικά θυμούνται τη σεβάσμια μορφή του ιερέα του χωριού τους Παπαθανάση Πίσπα, τον καλό και έντιμο οικογενειάρχη, τον άξιο λειτουργό της Εκκλησίας, τον φλογερό πατριώτη.

Γεννήθηκε στη Μπριάζα το 1862, όπου και έζησε όλα τα χρόνια της ζωής του και αντιμετώπισε από μικρός τη σκληρή τουρκική σκλαβιά. Δούλεψε εργάτης, γεωργός, χτίστης, μαραγκός, κατρανάς, πριονάς. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στο δημοτ. Σχολείο και κοντά στον πατέρα του Παπαχρήστο, που ήταν παπάς. Για λίγο διάστημα εργάστηκε και ως δάσκαλος στο χωριό του. Το 1892 χειροτονείται παπάς στην Κόνιτσα και με τα ψυχικά του προσόντα διέπρεψε στο χώρο της Εκκλησίας.

Η ζωή του ήταν μια συνεχής δράση.

Ήταν πάντα πρόθυμος να προσφέρει τις υπηρεσίες του παντού. Να συμβουλεύει, να βοηθάει τους συνανθρώπους του και να συγχωρεί όσους τον πίκραναν. Όνειρό του ήταν να γίνει μια μεγάλη εκκλησία στο χωριό. Για το σκοπό αυτό ζήτησε χρήματα, παρακάλεσε έκανε το παν για να βρει πόρους και έτσι το 1909 έγιναν τα εγκαίνια της χοροστατούντος του τότε μητροπολίτη Σπυρίδωνος. “Η Κοίμηση της Θεοτόκου” αποτελεί σήμερα το στολίδι του χωριού. Με δικές του ενέργειες και με την ένθερμη υποστήριξη όλων των συγχωριανών του, χτίστηκε, δίπλα στην εκκλησία το πανέμορφο Σχολείο, του οποίου τα εγκαίνια έγιναν στις 31-8-1914.

Λάτρης του τόπου του αγαπούσε την ελληνική παράδοση και τα γνήσια ήθη και έθιμα. Μεγάλη ήταν και η εθνική του δράση.

Τη φλόγα της πατριωτικής του ψυχής και το μαχητικό του πνεύμα έδειξε ο Παπαθανάσης στον αδιάκοπο αγώνα του επί Τουρκοκρατίας κατά της Ρουμανικής προπαγάνδας. Με διαμαρτυρίες στις τουρκικές και ελληνικές Αρχές πέτυχε να απομονωθούν οι ελάχιστοι Ρου-

μανίζοντες και ύστερα πρωτοστάτησε με την όλη δράση του για τη συμμετοχή της Μπριάζας στον απελευθερωτικό αγώνα κατά των Τούρκων. Οι Τούρκοι τον συνέλαβαν και τον φυλάκισαν στις φυλακές του Κάστρου Ιωαννίνων, από τις οποίες κατόρθωσε να δραπετεύσει και να πολεμήσει για την απελευθέρωση της Ηπείρου.

Το 1941 εγκαταστάθηκε στο Δίστρατο Σταθμός Καραμπινιέρων. Οι Ρουμανίζοντες συνεργάστηκαν στενά μαζί τους και άρχισαν τα αντίποινα: βιαιοπραγίες, απειλές, ξυλοδαρμοί, φυλακίσεις. Στόχος των Ρουμανιζόντων ο

Παπαθανάσης. Θέλουν να τον εξοτώσουν με κάθε τρόπο. Κρύβουν όπλα στην εκκλησία του χωριού, τα οποία βρίσκονται ύστερα από έρευνα. Στις 2-1-1942 ο παπάς συλλαμβάνεται με την κατηγορία ότι έκρυβε όπλα στην εκκλησία. Μένει 7 μέρες φυλακισμένος στα υπόγεια της Κραμπινιερίας. Με ακμαίο το ηθικό του ο 80χρονος Παπαθανάσης και με συνοδεία Καραμπινιέρων οδηγείται στην Κόνιτσα και ύστερα στο Στρατοδικείο Μεσολογγίου.

Ενώπιον των Στρατοδικών με θάρρος και περηφάνεια είπε: “Έκανα το

Με τις φιλότιμες προσπάθειες και τις θυσίες των κατοίκων Διστράτου άρχισε το 1900 η ανέγερση της Ενοριακής Εκκλησίας τους “Κοίμησις της Θεοτόκου”. Στη φωτογραφία η τελετή εγκαινίων της (16-8-1909). Ανάμεσα στους κατοίκους και μαθητές διακρίνεται ο άξιος λειτουργός, ο φλογερός πατριώτης Οικονόμος Παπαθανάσης Πίσπας.

καθήκον μου ως ιερέας και πατριώτης και δεν φοβάμαι καμιά τιμωρία”.

Μετά την αθώωσή του επέστρεψε στο χωριό, με την απόφαση να συνεχίσει τον αγώνα του. Όλες, όμως, οι ταλαιπωρίες κλόνισαν την υγεία του και στις 15-1-1943 απεδέμησε εις Κύριον, σε ηλικία 81 ετών, με ήρεμη τη συνείδησή του ότι σ’ όλη τη ζωή του έθεσε τον εαυτό του στη διάθεση της Εκκλησίας και της Πατρίδος.

Σ.Σ. Την ιερωσύνη ακολούθησε και ο γιός του παπα Θανάση, ο Στέργιος, ο οποίος γεννήθηκε το 1904. Τελείωσε το Γυμνάσιο στη Λάιστα. Πήγε στην Αθήνα να σπουδάσει Οδοντίατρος. Έμεινε όμως μόνο 6 μήνες και γύρισε στο χωριό για οικογενειακούς λόγους.

Μετά πήγε στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική

Σχολή στην Αθήνα για 3 χρόνια. Το 1934 παντρεύτηκε.

Πήγε στην Βελλά γιατί ήθελε να γίνει παπάς.

Το 1940 με τον πόλεμο γύρισε στο Δίστρατο.

Το 1945 ξαναπήγε στη Βελλά και χειροτονήθηκε παπάς από τον Αρχιεπίσκοπο Σπυρίδωνα.

Τον Ιούνιο του 1945 γύρισε στο Δίστρατο, παπάς, και τον υποδέχτηκε όλο το χωριό με τριαντάφυλλα.

Ήταν παπάς στο χωριό για 33 χρόνια. Αυτό το διάστημα ήταν και εξομολόγος (πνευματικός πατήρ).

Αγαπούσε πολύ την Εκκλησία και όλο τον κόσμο.

Πέθανε στις 25 Νοεμβρίου 1977.

Η ανακομιδή των λειψάνων του έγινε στις 15 Ιουλίου 2006.

(Οι πληροφορίες είναι από τη θυγατέρα του παπα Στέργιου, Αλεξάνδρα).

Κόνιτσα

**Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

Ο Μπάρκης ο Τομαράς από Βούρμπιανη

ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗ

Είχαμε το καφενείο τότε πριν το 40, και περνούσαν πολλοί ξένοι καθώς ήταν σταθμός, κι είχαμε και μεγάλο δωμάτιο με τζάκι για τους κερατζήδες Καντσιώτες, Ζερματινούς και Μπλιζγιανίτες που πήγαιναν κι έρχονταν από Κόνιτσα. Κελάρια κάτω για τα ζώα, που τους πουλούσαμε και χόρτο.

Περνούσαν βαρελάδες, μπαλωματίδες και γανωτήδες απ' το Λνά, Μπαμπούρι και Τσαμαντά για το Νεστράμ (Νεστόριο) και Μακεδονία. Τους έκλεινε το χιόνι κοιμόνταν εκεί μέρες. Είπε ο πατέρας της μάνας κάποια μέρα και τους έκανε πία δωρεάν.

Και τον αγαπούσαν όλοι τους. Πάπα και πάπα. Τους κέρναγε ρακιά, μας τους έδωνε για φαΐ επί πληρωμή και φασόλια από μέρες που είχαν ξινίσει, κι αυτούς τους έλεγε, να σας ρίξω και λίγο ξίδι νάναι ορεξιάτικα; Κι αυτοί έλεγαν ναι. Μα όποια ώρα και ν' άρχονταν και μεσάνυχτα, κτυπούσαν το τζάμι του μαντζάτου που κοιμόμασταν, αμέσως σηκώνονταν, σαν άκουγε πάπα έλα, τους εξυπηρετούσε.

Ακόμη τον θυμούνται γέροι από παντού με τα καλύτερα λόγια. Ένα απόγευμα μας ήρθε απ' το Κάντσικο και Ζέρμα, ο Μπάρκης με το μουλάρι του

φορτωμένο τομάρια. Ήταν δερματέμπορος. Έλα τούπε ο πατέρας και τον κέρασε ρακί, ήπιαν κι απ' το ένα, δεύτερο, και τρίτο, νάσου κι έρχεται κι ο πάπο Δημητράκης Δούκας ο συμπέθερος. Κατόπιν κι ο Γιάν-Τζιάκος. Το στρώσανε για καλά στα πιοτά, ήρθαν στο κέφι κι άρχισαν τα τραγούδια και το χορό, κι ο Δημητράκης πώς τα κατάφερνε χόρευε έχοντας πάνω στο κεφάλι ένα ποτήρι γεμάτο κρασί.

Ανεπανάληπτες στιγμές. Έξω άρχισε βροχή. Φούσκωναν τα τομάρια του Μπάρκη καθώς είχε ξεχάσει που τόχε έξω δεμένο το φορτωμένο ζώο του. Ο πατέρας το έβλεπε μα έσπαγε πλάκα. Με καμιά ώρα το θυμήθηκε, το ξεφόρτωσε, ασήκωτα είχαν γίνει τα δέρματα, τόβαλε στο κελάρι με το παχνί γεμάτο χόρτο. Εξακολούθησαν το γλεντάκι τους ως αργά. Αυτά τα αυθόρμητα ήταν διασκέδαση πραγματική, κι όχι τούτα τα σπημένα τώρα στην τηλεόραση. Τακτικά γινόταν κάτι τέτοια στο Καφενείο, δημιουργούσε την κατάλληλη ατμόσφαιρα ο πατέρας.

Και πολλές φορές στο κέφι τους πήγαινε και απ' του Πατσιούρα το σπίτι. Φώναζε προς Γυφτοκάλυβο. Αλέξηνη έλα. Κι έρχονταν αμέσως ο Αλέκος που έπαιζε καλό βιολί, και δώστου χορό να βγάλει κάναν παρά.

Τα δύσκολα χρόνια της Κατοχής

Όσα χρόνια και αν περάσουν, τα χρόνια της κατοχής δεν ξεχνιούνται. Ήταν χρόνια δύσκολα, χρόνια φτώχειας, χρόνια που απαξίωναν την ανθρώπινη ζωή. Όταν ήσουν σε καλύτερη μοίρα, έβλεπες τον άλλο σαν σκουπίδι και δεν τον υπολόγιζες.

Τα χρόνια εκείνα της κατοχής, ο γράφων ήμουν μαθητής του Δημοτικού όπως και πολλά άλλα παιδιά του χωριού. Το ψωμί λιγοστό και πολλές φορές και καθόλου. Τα χόρτα ήταν η πηγή ζωής, και δίχως αυτά θα είχαμε τη μοίρα της Αθήνας, που η πείνα θέρριζε αρκετούς κάθε μέρα.

Το κάθε νοικοκυριό είχε τον κήπο του που σ' αυτόν έβαζε τα είδη κηπουρικής, ενώ τα λιγοστά χωράφια που είχαμε ήταν σπαρμένα με σιτάρι ή και καλαμπόκι, ενώ ένα άλλο κομμάτι το σπέρναν με φακές. Το λάδι λιγοστό, και όσο φέρναν από την Ηγουμενίτσα, την άλλη μέρα φορτωνόταν για τη Μακεδονία, με ανταλλαγή σιτάρι ή καλαμπόκι. Κάθε ημέρα η κατσαρόλα που έβραζε θα είχε φασόλια ή φακές ή πατάτες ή χόρτα, ενώ το καλοκαίρι θα είχε του κήπου τα προϊόντα: δηλαδή αδελφο-ξαδελφάκι με το μπιζέλι - φα-

σολάκια, κολοκυθάκια κ.α. Πάλι καλά που είχαμε και αυτά και συμπλήρωναν το κενό του ψωμιού. Υπήρχαν οικογένειες που αντί ψωμί με σιτάρι, φτάχναμε ψωμί με ροβάλευρο ή και βαλανίδι. Κάποτε που το δοκίμασα το απείασα.

Ευτυχώς που είχε σιτάρι η Μακεδονία, και με το λάδι από την Ηγουμενίτσα κάνανε την ανταλλαγή. Θυμάμαι, όταν επρόκειτο να πάνε οι γονείς μας στη Μακεδονία για ανταλλαγή, το βράδυ, όσοι είχαν μουλάρια, κανόνιζαν την ώρα που θα φεύγανε το πρωί. Φορτώναν στα μουλάρια το λάδι και ξεκινούσαν για τη Μακεδονία. Το ταξίδι αυτό διαρκούσε πέντε με έξι ημέρες.

Από το ταξίδι στη Μακεδονία δεν έλειπε και ο δικός μου πατέρας. Το να πας στη Μακεδονία ήταν μεγάλη τλαιπωρία, γιατί ταξίδευες με αντίξοες συνθήκες, μέσα στη βροχή, στα χιόνια. Όσοι δεν είχαν μουλάρια ή γαϊδούρια πήγαιναν φορτωμένοι, όσο μπορούσαν να φορτωθούν, είκοσι ή τριάντα οκάδες.

Αυτή η διαδρομή γινόταν όλα τα χρόνια της κατοχής. Να πηγαίνουν στην Ηγουμενίτσα για λάδι και γυρίζοντας να πηγαίνουν για ανταλλαγή στη Μακεδονία. Κούραση μεγάλη, αλλά έπρεπε να

επιζηήσουμε τη δύσκολη αυτή εποχή.

Όσο για γιδοπρόβατα, την εποχή αυτή, η κάθε οικογένεια είχε για γάλα των παιδιών τους, για λίγο βούτυρο καθώς και για το κρέας τους. Επίσης κότες είχαν όλα τα σπίτια, ενώ κουνέλια είχαν ολίγα σπίτια. Μερικά σπίτια είχαν και γουρούνια.

Για μας τα παιδιά η ζωή ήταν καλύτερη και ξένοιαστη, χωρίς σκοτούρες, χωρίς ταλαιπωρίες, δίχως να μας στενοχωρεί αν το σιτάρι σώθηκε και δεν θα έχουμε ψωμί, όλα για μας ήταν ρόδινα.

Η απασχόλησή μας ήταν το Σχολείο, τα παιχνίδια ή να βοσκήσουμε τα κατσίκια πιο έξω από το χωριό.

Το μόνο που μας έλλειπε ήταν τα παπούτσια, γιατί στα πόδια μας αντί για παπούτσια, χειμώνα-καλοκαίρι, είχαμε τσόκαρα, που μας τα έφτιαχνε ο Μητρούσης, (χωριανός μας που καταπιάνονταν με αυτές τις δουλειές), ή σανδάλια φτιαγμένα με λάστιχο από ρόδες αυτοκινήτου, και τα λουριά καρφωμένα με προκάκια φτιαγμένα από σύρμα χαλκού, που τα έφτιαχνε πάλι ο Μητρούσης. Τα πόδια μας ήταν πάντα

βρεγμένα προπαντός το χειμώνα, με τα χιόνια και τις βροχές. Οι κάλτσες μας πάντα τρυπημένες.

Το χωριό μας ήταν ανταρτοκρατούμενο με τους αντάρτες του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ. Εμας τους μικρούς μας είχανε στα Αειτόπουλα και οι μεγάλοι σε διάφορες άλλες οργανώσεις. Στο αντάρτικο του ΕΔΕΣ μόνο δυο άτομα ήταν από το χωριό μας, ο θείος μου Χρήστος Τσανάδης και ο Κώστας Παπανικολάου.

Στο χωριό μας το άλλοτε μαγαζί Ντόκου, είχε γίνει αποθήκη.

Σ' αυτήν συγκεντρώνανε τα δέκατα σιταριού και καλαμποκιού που αναλογούσε στο κάθε σπίτι. Όσον αφορά για κρέας, δεν αφήσανε κοπάδι για κοπάδι γιδοπροβάτων από διάφορα χωριά. Του πεθερού μου στην Κλειδωνιά του πήρανε 1.500 γιδοπρόβατα, και παρακαλώντας τους να τους αφήσουν μερικά για γάλα των παιδιών τους ήταν ανένδοτοι.

Ποιός μπορεί να ξεχάσει όλα αυτά που περάσαμε τότες;

ΣΠΥΡ. ΕΥ. ΞΕΙΝΟΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΣ Ο Δάσκαλος

- **Ε**υχαριστώ το φίλο και συμμαθητή μου Νώντα Κοκοβέ που μου έκανε τη μεγάλη τιμή να μου χαρίσει το βιβλίο - βιογραφία του αείμνηστου ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΥ και όχι μόνο, γραμμένο από την σύζυγό του Ανθούλα - κόρη του μεγάλου εκείνου δασκάλου -.

- “Δεν είναι καθόλου εύκολο να αναφερθείς σε ιστορικά ή άλλα γεγονότα που δεν γνωρίζεις καλά, και ακόμα δυσκολότερο, ένα παιδί να γράψει για το γονιό του”. Μ’ αυτά τα σεμνά λόγια αρχίζει τον πρόλόγό της η Ανθούλα Κοκοβέ.

- Ξαφνιάζει τον αναγνώστη η γλαφυρότητα και η γνήσια εξιστόριση πραγματικών γεγονότων, αλλά κυρίως ξαφνιάζουν χειρόγραφα απομνημονεύματα που εμπεριέχει το βιβλίο αυτό, γραμμένα από το χέρι του αείμνηστου εκείνου δασκάλου.

- Με σεβασμό, αντί προλόγου, παραθέτω αυτούσιο απόσπασμα της συγγραφέως.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Π. ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΥ Δημοδιδάσκαλος (1907-1994)

Ο Χαρίλαος Π. Πρωτοσυγκέλλου γεννήθηκε στο Πάπιγκο Ζαγορίου το 1907. Απόφοιτος του πενταετούς Διδασκαλείου Ιωαννίνων, διορίστηκε δάσκαλος το 1927 στη Λυκόρραχη Κόνιτσας, μετά στο Πεκλάρι (Πηγή) και το 1933 στη Γο-

ρίτσα (Καλλιθέα), μέχρι τη συνταξιοδότηση του (1962).

Ήταν παντρεμένος με την Χρυσάνθη Δ. Σακελλαρίδη και απέκτησαν δύο παιδιά τον Λουκιανό και την Ανθούλα.

Το 1928 φοίτησε στη Σχολή Εφέδρων Πεζικού στη Χαλκίδα. Έλαβε μέρος στο Ελληνοϊταλικό πόλεμο 1940-1941 ως έφεδρος ανθυπολοχαγός και τραυματίστηκε στις 16/2/1941 στο Μάλι Σπατ της Β.Η.

Την Κατοχή εντάχθηκε στις ανταρτικές αντιστασιακές ομάδες ΕΔΕΣ του Ζέρβα.

Την περίοδο 1946-1949 επιστρατεύεται και υπηρετεί ως έφεδρος υπολοχαγός Διοικητής του 5ου Λόχου ΜΑΔ του 582 Τ.Π. Κονίτσας.

Στη μάχη της Κόνιτσας τραυματίστηκε στις 29/12/1947. Τιμήθηκε με δύο αντιστεία ανδρείας.

Έζησε εξήντα χρόνια στην ακριτική επαρχία Κόνιτσας σε δύσκολες και επικίνδυνες καταστάσεις με διαρκή εθνική και κοινωνική προσφορά.

Πέθανε στις 29/12/1994.

Α.Π.Κ.

Ο Χαρίλαος υπηρέτησε στα δύσκολα εκείνα χρόνια στη Λυκόρραχη της Κόνιτσας και στη συνέχεια στο Πεκλάρι, μόλις σε ηλικία 20 χρόνων.

Αλήθεια φαντάζεσθε ένα 20χρονο παιδί δάσκαλο στη Λυκόρραχη την εποχή εκείνη! Και όμως ο δάσκαλος της εποχής εκείνης ήταν ιεραπόστολος του

πνεύματος, ήταν στρατιώτης του πνευματικού λειτουργήματος δεν είχε δικαίωμα άρνησης ούτε δικαίωμα απεργίας, αφού ο ίδιος εθελοντικά κατατάχθηκε στη σταυροφορία της πνευματικής παιδείας.

- Στο Πεκλάρι ο Μεγάλος εκείνος δάσκαλος ήλθε το σχολικό έτος 1927-1928 και παρέμεινε μέχρι και το έτος 1933. Ανέλαβε τις γενιές των μαθητών και μαθητριών της δεκαετίας 1915-1925.

- Τις γενιές αυτές ανέλαβε ο Χαρίλαος το έτος 1927 και εδώ αρχίζει το ιεραποστολικό έργο του δασκάλου. Πραγματικός Σχολάρχης έβαλε τις βάσεις της νέας παιδαγωγικής εκπαίδευσης με πρωτόγνωρα συστήματα και μεθόδους για την εποχή εκείνη, μεθόδους που θα ζήλευαν τα πιο πρότυπα εκπαιδευτήρια του σήμερα. Οι μαθητές και οι μαθήτριές του - όσοι βέβαια βρίσκονται στη ζωή σήμερα - αναπολούν με συγκίνηση τα χρόνια εκείνα, θυμούνται και διηγούνται, πως ο δάσκαλός τους ήταν πραγματικός γονιός και όχι απλά επαγγελματίας δάσκαλος. Λένε, ότι ο Χαρίλαος εφήρμοζε οικολογική διδασκαλία, άγνωστη και πρωτόγνωρη για την εποχή εκείνη.

- Π.χ. το μάθημα της Φυσικής, φυτολογία - ζωολογία, εντομολογία και πτηνοτροφία το δίδασκε στην ύπαιθρο, στις γραφικές τοποθεσίες του χωριού, εκεί στ' απόσκια της Τύμφης, στα οροπέδια της Τραπεζίτσας, στα καταπράσινα και ανθοστόλιστα λειβάδια, δίπλα στα καθάρια γάργαρα νερά, των παραποτάμων του χωριού μας - εκεί στην πλούσια

χλωρίδα και πανίδα διδάσκονταν οι μικροί μαθητές στην πράξη το μεγαλείο της φύσης, εκεί στο απέραντο περιβόλι της φύσης με το οποίο το Πεκλάρι είναι προικισμένο.

- Έβλεπαν και φωτογράφιζαν με τα αθώα μάτια τους και αποτύπωναν στην αθώα ψυχή τους το φυτικό και ζωικό βασίλειο και ζούσαν το μεγαλείο της Πεκκλαρίτικης ομορφιάς. Και ο σχολικός μας κήπος που σώζεται μέχρι σήμερα και είναι ηρώο των πεσότων, είναι δημιούργημα του μεγάλου εκείνου δασκάλου. Εκεί δεν εκαλλιεργείτο μόνο η δενδροκομία και ανθοκομία, αλλά ταυτόχρονα καλλιεργείτο η ψυχή και το πνεύμα των μικρών μαθητών, καλλιεργούνταν και διδάσκονταν, γνώσεις δενδροκομικής, κηπευτικής, ανθοκομικής, γνώσεις απαραίτητες στην πράξη της καθημερινότητας. Εκεί δίδασκε και εφήρμοζε μεθόδους και πρακτικές σύγχρονης Γεωπονίας.

- Αυτός ήταν ο ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ, που το πέρασμά του από το Πεκλάρι δεν το θυμούνται με θαυμασμό, συγκίνηση και ευγνωμοσύνη, μόνο οι μαθητές του, αλλά και όλοι οι Πεκκλαρίτες της εποχής εκείνης.

- Ο Χαρίλαος για την οικογένειά του ήταν κάτι ξεχωριστό, ήταν συνομήλικος και φίλος του αείμνηστου πατέρα μου, γεννήθηκαν το 1907, έφεδροι συμπολεμιστές το 1940 στα βουνά της Β. Ηπείρου, στα χρόνια της αντίστασης οπλαρχηγοί στις ομάδες ΕΔΕΣ του Ν. Ζέρβα

και στην ιστορική μάχη της Κόνιτσας, που και εγώ συμμετείχα στα γεγονότα μαθητής τότε της πρώτης τάξης του Οκταταξίου Γυμνασίου, συμπολεμιστές και πάλι και βασικοί συντελεστές της Νικηφόρου εκείνης μάχης.

- Ο Χαρίλαος κατά την θητεία του στο χωριό μας φιλοξενείτο στο Αρχοντικό των Καραγιανναίων - πατρικό της μάνας μου. Εγώ νιώθω, παρά το ότι, δεν είχα γεννηθεί τότε, μαθητής του μεγάλου εκείνου δασκάλου, γιατί η μάνα μου μας εξιστορούσε το πέρασμά του και το έργο που άφησε πίσω του και έτσι έγινε και σε μας βίωμα ο πρωτόγνωρος εκείνος τρόπος παιδαγωγικής εκπαίδευσης, που εισήγαγε ο μεγάλος εκείνος σχολάρχης.

- Τα εξώφυλλα του βιβλίου της Ανθούλας Κοκοβέ κοσμούν, φωτογραφία των μαθητών και μαθητριών του σχολείου μας του 1928, με το δάσκαλό τους.

- Θεωρώ μεγάλη τιμή την χειρονομία

αυτή της συγγραφέως ΚΑΙ προτρέπω, όχι μόνο τους Πεκλαρίτες, αλλά όλους τους πατριώτες της επαρχίας Κόνιτσας να προμηθευτούν το θαυμάσιο αυτό σύγγραμμα, για να γνωρίσουν γεγονότα γραμμένα από το χέρι ενός μεγάλου δασκάλου - ιστορικά ντοκουμένα που το μάτι του ιστορικού δεν βλέπει ή ηθελημένα δεν βλέπει -.

- Η ιστορία δεν γράφεται μόνο από τους ιστορικούς, αλλά την γράφει η ίδια η ζωή και η ιστορία του Χαρίλαου είναι γραμμένη απ' την ίδια τη ζωή του.

- Παραθέτω την ιστορική εκείνη φωτογραφία και αφήνω τους ενδιαφερόμενους να αναγνωρίσουν εαυτούς, εγώ με πολύ δυσκολία, απο οικογενειακές φυσιογνωμίες, εντόπισα 3-4 κορίτσια και 2-3 αγόρια.

- Οι προσευχές και η ευγνωμοσύνη των εκατοντάδων μαθητών σου, σε συνοδεύουν στην αιωνιότητα ΜΕΓΑΛΕ ΔΑΣΚΑΛΕ.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΙΤΣΙΟΣ

ΠΕΚΛΑΡΙ 1928
ΤΟ ΑΝΙΩΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Άγριος μας ήρθε ο φετινός Νοέμβρης με απότομη πτώση της θερμοκρασίας κάτω από το μηδέν που έριξε τα φύλλα των δέντρων πριν καλά καλά πάρουν τα φθινοπωρινά τους χρώματα και στις 11/11 άσπρισαν τα βουνά με αρκετό χιόνι από τα οκτακόσια μέτρα και πάνω.

- Την δεύτερη εβδομάδα ο καιρός επανήλθε στα φυσιολογικά, για την εποχή, επίπεδα και αυτό βοήθησε τους αγρότες για τη συγκομιδή του καλαμποκιού και την παραγωγή του τσίπουρου με το στήσιμο των “καζανιών” κατά την πατροπαράδοση συνήθεια.

Αυτό τον καιρό έφυγαν για τις πόλεις όσοι είχαν καθυστερήσει και τα χωριά μας άδειασαν και πάλι.

Λίγοι έμειναν σε κάθε χωριό να φυλάνε “Θερμοπύλες” περιμένοντας την Άνοιξη να φέρει τους ταξιδεμένους μαζί με τα χελιδόνια..

- Στις 21/11 γιορτή της Παναγίας το χωριό Μοναστήρι Κόνιτσας γιόρτασε με λειτουργία και προσέλευση αρκετού κόσμου, χοροστατούντος του σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη μας.

- Στις 21/11 πολλή βροχή έπεσε στα πεδινά και στα ψηλά βουνά αρκετό χιόνι.

- Με θέμα: “Περιβάλλον, εκπαίδευση και ποιότητα ζωής”, πραγματοποιή-

θηκε στην Κόνιτσα το 7ο Πανελλήνιο συνέδριο περιβάλλοντος από την Ένωση Ελλήνων Φυσικών.

- Στις 21/11 έγιναν στη Μολυβδοσκεπάστη εκδηλώσεις προς τιμήν των ενόπλων δυνάμεων και ψόντων στη μάχη της Μολυβδοσκεπάστης 21-27 Νοεμβρίου 1940 με τους Ιταλούς.

- Με επιτυχία πραγματοποιήθηκαν στις 2/12 οι εκδηλώσεις της Ένωσης Κονιτσιωτών για τα “Μπόλια” στα Γιάννινα και η καθιερωμένη γιορτή “Τσίπουρου” στη Μολυβδοσκεπάστη.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Θερμά συγχαρητήρια στην κόρη μας Γεωργία Ντίνου που πέτυχε στις πανελλήνιες εξετάσεις στη σχολή Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, του Πανεπιστημίου “ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ” στη Θεσσαλονίκη. Οι γονείς Μάνθος και Κατερίνα Ντίνου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Βαπτίσεις:

Στις 3/9/06 ο Σταύρος Κολώκας βάπτισε το αγοράκι του στη Λάρισα. Όνομα: Παναγιώτης.

- Ο Κοσμάς και η Ρούλα Οικονόμου βάπτισαν στις 29/10 το αγοράκι τους στην Κόνιτσα. Όνομα: Βασίλειος.

- Στις 19/11 ο Ανδρέας Δάσκαλος και η Μαρία Τσάτση βάπτισαν στον Αμάραντο την κορούλα τους. Όνομα Σοφία.

Γάμοι:

Στις 2/9 έγιναν στο Δίστρατο οι γάμοι του Νικολάου Δ. Μάιπα και της Στέλλας Γ. Μάιπα.

- Στις 4/10 έγιναν στην Αθήνα οι γάμοι του Ιωάννη Κεπσίδα και της Ναυσικάς Β. Νικολόπουλου.

Θάνατοι:

Απεβίωσαν:

Στο Κεφαλοχώρι απεβίωσε στις 25/9 η Όλγα Α. Νούτσου 90 ετών.

- Στις 25/10 η Ιουλία Κοταδήμου, ετών 86, στην Αγ. Παρασκευή.

- Στις 30/10 απεβίωσε στη Δράμα ο Χρήστος Κοντογιάννης του Χαριλάου ετών 93 που καταγόταν από το χωριό Πάδες.

- Στις 31/10 η Όλγα Γορίτσα, ετών 91, στην Κλειδωνιά.

- Στις 12/11 η Δημητρούλα Κωστούλα, ετών 96, στην Αγ. Παρασκευή.

- Στις 17/11 ο Ιωάννης Πλατής, ετών 82, στο Ελεύθερο.

- Στις 17/11 ο Νικηφόρος Τζίνας, ετών 66, στην Αγ. Παρασκευή.

- Στις 21/11 η Δέσποινα Νάκου, ετών 89, στη Μολυβδοσκεπάστη.

- Στις 29/11 η Ανθούλα Λύτου, ετών 90, στην Κόνιτσα.

- Στις 30/11 η Ζωίτσα Κολιού, ετών 86, στην Πουρνιά.

- Στις 8/12 ο Βασίλειος Νέκος, ετών 83, στην Κόνιτσα.

Μνήμες:

Πέρασαν 15 χρόνια από τότε που έφυγε από τη ζωή ο Ανδρέας Ευαγγελίδης.

Η σύζυγός του Ουρανία προσφέρει στη μνήμη του 20 € για το περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ".

- Η Κούλα Ζήδρου, στη μνήμη του συζύγου της Κώστα, δεκατρία χρόνια από το θάνατό του, του αδελφού της Φώτη, του πατέρα της Αλέξανδρου και της γιαγιάς της Θεοδώρας, προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 50 €.

- Η Ελένη Μπόμπολα, στη μνήμη του συζύγου της Γιάννη, προσφέρει στο περιοδικό μας 30 €.

- Ο Μιχ. Λάμπρου στη μνήμη της εξαδέλφης του Σοφίας Κρυστάλλη, προσφέρει 10 € στο περιοδικό μας.

- Στη μνήμη του συζύγου της Αναστασίου (μόνιμο συνεργάτη του περιοδικού μας) η σύζυγός του Χρυσάνθη Ευθυμίου προσφέρει 10 € στο περιοδικό μας.

- Στη μνήμη του Αθανασίου Σπανού που πέθανε στην Πηγή στις 5/12 και του Χρυσόστομου Δήμου που πέθανε στο ίδιο χωριό, ο συγχωριανός και φίλος τους Βαγγέλης Βουρδούκας προσφέρει στο περιοδικό μας 30 €.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

ΣΤΟ ΧΡΗΣΤΟ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ

Αντίο Χρήστο,

"Ο Χρήστος Κοντογιάννης, που μας αφήνει σήμερα, είναι ένα παράδειγμα όχι μόνο για μας που τον γνωρίζαμε, αλλά και για κάθε Δραμινό.

Η μακρά του διαδρομή, η δράση του, η καθαρή ζωή του και η χωρίς όρια καλοσύνη του αποτελούν μια απάντηση στο ερώτημα: Τι μπορεί να επιτύχει ο άνθρωπος και ποιες μπορεί να είναι οι προοπτικές και το ήθος μιας επιτυχούς πορείας στη ζωή;

Μικρό παιδί ο Χρήστος ήρθε στη Δράμα από το χωριό Πάδες της Ηπείρου. Χωρίς κανένα μέσο, χωρίς χρήματα, χωρίς γνωριμίες. Τον δέχθηκε στην αγκαλιά της η οικογένεια Μόσχου. Ο Χρήστος έδειξε από νωρίς την προθυμία του, την τιμιότητα και την εργατικότητά του. Αποτελούσε εγγύηση για κάθε αφεντικό που του εμπιστευόταν την όποια αποστολή.

Γνώριζε ότι η οικονομική διάσταση δεν είναι τα πάντα στη ζωή. Οι αξίες

είναι εκείνες που δίνουν νόημα και στη ζωή και στην οικονομία. Γι' αυτό είχε πολλούς φίλους, ήταν ευγενικός με όλους, δε δημιουργούσε εντάσεις και συγκρούσεις.

Συμμετείχε στις εκδηλώσεις της Πανηπειρωτικής Ένωσης, της οποίας υπήρξε ιδρυτικό μέλος και στη συνέχεια μέλος του Δ.Σ., συνδυάζοντας την ψυχαγωγία με την κοινωνικότητα και την προσφορά.

Επειδή γνώριζε ότι τα προβλήματα της κοινωνίας δε λύνονται μόνο με την προσωπική συμβολή, συμμετείχε στις διαδικασίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εξελέγη Δημοτικός Σύμβουλος της πόλης μας επί δημαρχίας αιμνήστου Αναστασίου Μακρή.

Ο Χρήστος δεν ξέχασε ποτέ τους ευεργέτες του. Σε ένδειξη παντοτινής τιμής και ευγνωμοσύνης, πρόσφερε στην Πανηπειρωτική Ένωση οικονομική ενίσχυση για την ανέγερση των γραφείων της εις μνήμην της οικογένειας Μόσχου και των γονέων του.

Η Πανηπειρωτική Ένωση θα μνημονεύει πάντα τα ονόματα των οικογενειών Μόσχου και Κοντογιάννη.

Χρήστο, αιωνία η μνήμη σου!
Καλό σου ταξίδι!"

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ Ν. ΔΡΑΜΑΣ

Αυτοί που Έφυγαν

ΣΤΟΝ ΠΑΥΛΟ ΤΑΤΤΗ

Ο Παύλος Τάπης ήταν ένας εξαιρετος δάσκαλος. Αυτός μας δίδαξε ν' αγαπάμε το χωριό μας και την πατρίδα μας. Επιστρατεύτηκε για δεύτερη φορά στις 16 Αυγούστου 1940 και έλαβε μέρος στον πόλεμο κατά των Ιταλών εισβολέων ως την κατάρρευση του μετώπου τον Απρίλη του 1941.

Με την κατάληψη της χώρας από τους Γερμανούς μας μιλούσε και μας ενθάρρυνε ότι θα απελευθερωθούμε με τον αγώνα μας και τη βοήθεια των συμμάχων. Το 1942 μας παρώτρυνε να καταταγούμε στο Ε.Α.Μ.-Ε.Λ.Α.Σ.-

Ε.Δ.Ε.Σ. και πολλά παιδιά από το χωριό μας πήγαμε από τους πρώτους στην Πυρσόγιαννη.

Ως δάσκαλος στο χωριό μας πρόσφερε πολλά και πρέπει να βάλουμε το όνομα του σε ένα δρόμο του χωριού μας.

Δεν θα ξεχάσω πως μας μιλούσε στη Γεωγραφία για την Κύπρο και τα Δωδεκάνησα.

Ήταν πραγματικός πατριώτης. Εμείς οι μαθητές και χωριανοί του θα τον θυμούμαστε πάντα.

Στη μνήμη του προσφέρω 40 € στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ".

Γεώργιος Τσίτσος Πάτρα

Ο Παύλος Τάπης με τους μαθητές του στο Πληκάτι.

Συνδρομές

	€		
Παπαευθυμίου Ευθ. Γερμανία	120	Σπένδου Αικατ. Αθήνα	15
Ευαγγελίδη Χρυσάνθη U.S.A.	86	Παπαχρήστου Ευθαλία Αθήνα	15
Δάλλας Παναγ. U.S.A.	40	Παπαχρήστου Αθαν. Αθήνα	15
Σπύρου Βασ. Γερμανία	50	Μήτσης Δημ. Αθήνα	40
Σουφλέρης Ανδρέας Γερμανία	30	Σακκά Ανθή Αθήνα	20
Γκότζος Βασ. Ελβετία	73	Κωσταρέλλη Βασιλική Αθήνα	20
Καρράς Κων. Βενιζουέλα	30	Νικολάκη Βασιλική Αθήνα	15
Κατσαούνης Νικ. Αθήνα	50	Μανουσιουδάκης Ιωσήφ Αθήνα	15
Αηδόνης Αναστ. Αθήνα	20	Σίββα Αγγελική Αθήνα	50
Μποζώνας Νικ. Αθήνα	15	Λιάτσης Κων/νος Αθήνα	23
Γαλάνη Ελένη Αθήνα	50	Παπαχρήστου Μαρία Αθήνα	15
Μπακόλας Δημ. Αθήνα	23	Κατσιμπαρης Γεώργιος Αθήνα	15
Ρούβαλη Αλεξάνδρα Αθήνα	15	Κορδικόρης Γεώργιος Αθήνα	15
Φασούλης Στεφ. Αθήνα	15	Χουρσανίδης Απόστολος Αθήνα	20
Χρυσικού Στέλλα Αθήνα	30	Καρράς Γρ. Πειραιάς	40
Λύτας Γεώργιος Αθήνα	37	Σδούκου Παρασκευή Πειραιάς	20
Ζούκης Γεώργιος Αθήνα	45	Ντίνης Δημ. Θεσ/νίκη	20
Πορφύρης Νικ. Αθήνα	15	Κατσώτα Ασημούλα Θεσ/νίκη	15
Κωστολιά Ελένη Αθήνα	15	Ντίνη Ελπινίκη Θεσ/νίκη	15
Βλιώρας Χρ. Αθήνα	15	Νικόπουλος Πύρρος Θεσ/νίκη	15
Ζωγράφος Κων. Αθήνα	15	Γώγος Γεωργ. Θεσ/νίκη	20
Καραφλιάς Γεώργιος Αθήνα	52	Χριστοδουλίδου Ευφρ. Θεσ/νίκη	30
Ομοσπονδία Αδ/των Κόνιτσας Αθήνα	15	Χριστοδουλίδου Όλγα Θεσ/νίκη	15
Μαρτσέκης Μιχ. Αθήνα	15	Βλάχος Ευαγγ. Θεσ/νίκη	15
Σύλλογος Πυρσογιαννιτών Αθήνα	15	Ιερ. Μήτσιος Χρ. Θεσ/νίκη	50
Σέττα Δήμητρα Αθήνα	15	Τράντας Αντώνης Θεσ/νίκη	15
Καραμπέτσι Ευαγγελία Αθήνα	20	Βανδέρα Αμαλία Θεσ/νίκη	15
Πορφύρης Σπύρος Αθήνα	15	Μηλιώνη Κατερίνα Θεσ/νίκη	15
Κιτσαντά Ελευθερία Αθήνα	15	Λάππας Γεώργιος Θεσ/νίκη	15
Αθανασιάδου Αγαθή Αθήνα	15	Στέφου Ελένη Γιάννινα	15
Στεφάνου Δημ. Αθήνα	15	Μπόλης Χρ. Γιάννινα	15
Πηγαδά Χαρά Αθήνα	50	Φωλίδης Δημ. Γιάννινα	20
Κουτρομάνος Κων. Αθήνα	20	Τζιώρα Βασιλική Γιάννινα	8
Πριμγκύρης Κων. Αθήνα	50	Ντίνος Φωτ. Γιάννινα	20
Δάγκος Θωμάς Αθήνα	15	Ντίνος Μιχ. Γιάννινα	23
Εζνεπίδης Αντώνης Αθήνα	20	Μάντζιος Παύλος Γιάννινα	15
Μάλιακας Ραϋμόν Αθήνα	20	Βλαχόπουλος Θωμάς Γιάννινα	15
Κυπαρίσσης Βασ. Αθήνα	15	Παπαδιαμάντης Κώστας Γιάννινα	40
		Λισγάρας Δημ. Γιάννινα	23
		Σμύρη Μαριάνθη Γιάννινα	20
		Σπυρίδωνος Βασ. Γιάννινα	20

Κόνιτσα

Γούρης Χρήστος Γιάννινα	23	Κοτσίνας Νικ. Δροσοπηγή	20
Λάμπρου Αλεξία Γιάννινα	15	Σκαλωμένος Δημ. Αγ. Παρασκευή	10
Μπούσμπουλας Βασ. Κόνιτσα	15	Εξάρχου Γεωργ. Εξοχή	15
Νίτσας Θωμάς Κόνιτσα	15	Πασσιάς Χρ. Ηλιόραχη	15
Κωστάκης Βασ. Κόνιτσα	20	Πορφυριάδης Δημ. Εξοχή	15
Ζήδρου Δήμητρα Κόνιτσα	20	Γρέντζιος Γεωργ. Παλαιοσέλλι	10
Καράκογλου Χαρ. Κόνιτσα	15	Νότης Δημοσθ. Βρυσοχώρι	20
Ράγγα Μαργαρίτα Κόνιτσα	20	Παπαδημητρίου Ιωαν. Ζέρμα	20
Εθν. Τράπεζα Ελλάδας Κόνιτσα	90	Κρνοδήμος Δήμος Κεράσοβο	20
Λύρα Μαρία Κόνιτσα	15	Καραγιάννης Αλκιβ. Δίστρατο	15
Ζιακόπουλος Αποστ. Κόνιτσα	15	Τόσκας Γιάννης Πάδες	20
Δερδέκη Άννα Κόνιτσα	15	Πρίτσας Γεωργ. Ηλιόραχη	15
Μπάρμπα Χριστίνα Κόνιτσα	15	Κίτσιος Ανδρέας Πηγή	15
Τσιγκούλης Παν. Κόνιτσα	23	Καρατζήμος Α. Δημ. Δίστρατο	40
Νάκου-Χατζή Κυριακή Κόνιτσα	50	Μπλιθικιώτης Π. Κων. Λαγκάδα	15
Ζδράβος Δημ. Κόνιτσα	15	Κουτσούκης Π. Αθαν. Λαγκάδα	15
Μάλιακας Παύλος Κόνιτσα	15	Αδάμος Κων. Λαγκάδα	23
Νούτσος Γεωργ. Κόνιτσα	25	Δάσκαλος Χρ. Καβάσιλα	20
Μιχαλόπουλος Χαραλ. Κόνιτσα	20		
Ζαχαράκης Δημ. Κόνιτσα	15	Μίσσιος Κων. Κόνιτσα	15
Κυρτσόγλου Νίκος Κόνιτσα	37	Κίτσιος Γιάννης Σαντορίνη	15
Γαϊτανίδης Προδρ. Κόνιτσα	15	Ζάμπος Σπ. Αίγινα	30
Μάλιακας Χρ. Κόνιτσα	15	Ντάμα Ελένη Κέρκυρα	20
Ζώτος Παύλος Κόνιτσα	15	Φασούλης Κων. Πάτρα	20
Νάτσας Σωκρ. Βόλος	20	Κολοκυθάς Απ. Δυρράχι	15
Νάτση Φανή Λάρισα	15	Κατσιμπαρης Ι. Γερμανία	30
Πορφυριάδης Νικ. Άρτα	20	Κίτσιου Χριστίνα Πηγή	15
Σερίφης Χρίστοφ. Καρδίτσα	30	Κολόκας Δημ. Αειτόπετρα	20
Περλέρου Φωτεινή Λάρισα	10	Καλλιντέρης Αχ. Αειτόπετρα	20
Σδούκος Βασ. Λάρισα	10	Μαργαρίτης Θωμάς Δίστρατο	15
Θεοδώρου Αθαν. Ξυλόκαστρο	30	Λάκκας Βασ. Καλλιθέα	20
Λάμπρου Μιχ. Δράμα	15	Τσελίφης Βασ. Νικάνορας	15
Παπασταύρου Θεοχ. Λευκάδα	20	Κατσαμάνης Δημ. Δροσοπηγή	20

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικόπεδο 3.600 τ.μ.

στην Κ.Κόνιτσα

(δίπλα στον παιδικό Σταθμό)

Πληροφορίες:

Τηλ. **26550 22545**

Γεώργιος Ι. Ντάφλης
Πολιτικός Μηχανικός

- ΜΕΛΕΤΕΣ
- ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
- ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ
- ΑΝΤΙΠΑΡΟΧΕΣ
- ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Β. Ηπείρου 58
Τ.Κ. 44 100 Κόνιτσα

site: homepages.pathfinder.gr/dafliis

Τηλ.: 26550 24200

Κινητό: 697 2268128

e-mail: gntaf@tee.gr

@ccountant

Λάμπας Μάκης
Λογιστικά - Φοροτεχνικά

Αριστοτέλους 38 • 501 00 ΚΟΖΑΝΗ

Τηλ. 24610 49955 - Fax: 24610 49966 • Κιν.: 6942 41109

e-mail: lappmez@otenet.gr

ΕΠΑΝΕΚΔΟΘΗΚΑΝ

Χαρ. Ρεμπέλη

«ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ»

(Λαογραφικά-Γλωσσικά-Τοπωνυμικά)

Για την προμήθεια απευθυνθείτε:

1) Νικ. Ρεμπέλης, Κόνιτσα,

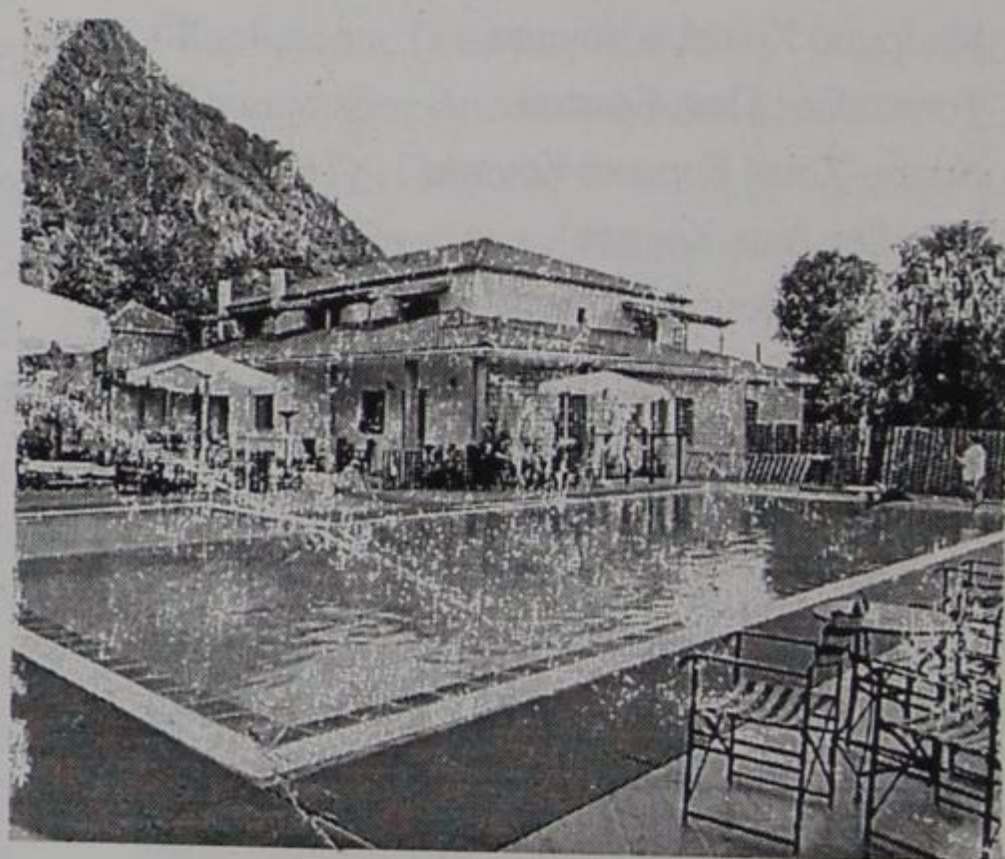
Τηλ. 26550-23071

2) Βιβλ. Πλουμής- Θ. Ζώτος-

Δ. Γκάσιος, Κόνιτσα

3) Περιοδ. "ΚΟΝΙΤΣΑ".

Τιμή 20 €

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ «Το Γεφύρι» Με 40 κλίνες, εστιατόριο, μπάρ, θέρμανση, πάρκιγκ, κ.λπ. Στην ειδυλλιακή τοποθεσία της γέφυρας Αώου στη Κόνιτσα

Τηλ. 26550 23780

*Η Συντακτική Επιτροπή εύχεται
στους συνεργάτες, τους συνδρομητές και φίλους
του περιοδικού μας,*

Χρόνια Πολλά

για τις Χριστουγεννιάτικες γιορτές και

για τον καινούριο χρόνο

ΤΟΜΟΣ 17ος (Τεύχη 126-131/2006)

- ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Β. Δραστηριότητες εξωρ. Συλλόγου Κόνιτσας, σελ. 217-455.
- ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ ΧΡ. Τουρκικές αυθαιρεσίες το 1868, σελ. 409.
- ΑΝΔΡΕΟΥ Η. Πληθυσμιακή εξέλιξη των χωριών Κόνιτσας, 169 - Ιστορικό διάσωσης Ι. Ναού Παλαιοσελλίου, 443
- ΒΙΝΟΣ ΕΥΣΤ. Ένα έθιμο αναβιώνει, 117.
- ΠΑΙΛΟΓΛΟΥ ΙΩΑΝ. Πρωτοχρονιάτικη πίτα Βούρμπιανης, 62
- ΓΚΟΥΤΟΣ ΧΑΡ. Προύχοντες και Σχολεία το 1895, 15 - Ειδήσεις ετών 1895-96, 103 - Κονιτσιώτες οικομόμοι στη Β. Ήπειρο, 165 - Επιδρομή ληστών στην Σταρίτσανη το 1874, σελ. 250 - Συμπληρωματικά για τη Μονή Στομίου, 413 - Ο Επίσκοπος Βασίλειος, 427. Η λίθινη γέφυρα Κόνιτσας, 495 - Ο συμμαθητής μου, 527.
- ΔΑΦΝΗΣ ΙΩΑΝ. 15αύγουστος στη Μολυβδοσκεπάστη, 283.
- ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΗΣ ΝΙΚ. Ένας γάμος αλλιώς, 27.
- ΕΞΩΡ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ Σελ. 57
- ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΕΥ. Η νεολαία σήμερα, 54 - Επιστολή, 307.
- ΖΙΩΓΑΣ ΑΝΤ. Τα τρία αδερφικά χωριά, 39 - Μια παλιά ιστορία για το Πληκάτι, 473.
- ΗΠ. ΕΣΤΙΑ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ Δελτίο τύπου, 255-460.
- ΚΙΤΣΙΟΣ ΚΩΝ. Καποδίστριας και τοπική Αυτοδιοίκηση 149 - Ο Δάσκαλος.... - Ο Φράξος, 209 - Τα Κουδαρίτικα, 269 - Χ. Πρωτοσύγγελος, 537
- ΚΙΤΣΙΟΥ ΕΙΡ. Τσίπουρο (ποίημα), 34 - Η Μάγισσα του μεσημεριού, 123 - Μουσική, 193 - Απόψεις, 277.
- ΚΙΤΣΙΟΥ ΕΡΗ Εκπαιδευτικός περίπατος, 133.
- ΚΥΡΤΖΟΓΛΟΥ Θ. Τουρισμός "άρπα κόλλα" 14 - Πολιτική και πολιτισμός, 227.
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Φ. Βιβλιοπαρουσίαση, 203
- ΚΩΣΤΑΣ ΓΡ. Προβληματισμοί, 181 - Απόδραση στο φως, 503
- ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Ι. Τουριστικό κύκλωμα Κόνιτσας, 1 - Το Παζάρι της Κόνιτσας, 87 Τάκης Δημητριάδης, 173 - Παραγωγή Βιοντίζελ στον κάμπο της Κόνιτσας, 189 - Για το ζωντάνεμα της επαρχίας Κόνιτσας, 229 - Έκθεση Ηπ. Τύπου, 231 - Για το ξαναζωντάνεμα του κάμπου, 241 - τα παντρολογήματα της Βγαίνωσ, 253 - Ο Κρόκος, 401 - Παζαρόπουλο, 407 - Για το ξαναζωντάνεμα της Κόνιτσας, 481 - Ο Έπαρχος, 519.
- ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΠΕΛΑΓΙΑ Να επισκευαστεί το Σχολείο μας, 48
- ΜΑΛΑΜΗ ΧΑΡ. Η Σύναξη των αποφοίτων, 268
- ΜΕΣΣΗ ΙΩΑΝ. Πάδες, 228 - 285 - 494
- ΜΠΕΛΘΙΚΙΩΤΗΣ ΠΑΝ. Εν Μαζίω, 453
- ΜΠΟΓΔΟΣ ΔΗΜ. Πρωτοχρονιά Αγ. Βασιλείου, 35
- ΜΠΟΥΡΗΣ ΓΕΩΡΓ. Ο Θεός να βάλει το χέρι του, 51 - Η σύγχρονη αντιμετώπιση του γήρατος, 197.
- ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΛΑΣ Κ. Ένα παραδοσιακό επάγγελμα έσβησε, 46.

- ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ Π.** Τρεμπεσίνα, 424.
- ΝΟΥΤΣΗΣ ΣΤΕΦ.** Η πίτα Ασημοχωριτών, 59
- ΞΕΙΝΟΣ ΣΠ.** Απόκριες στο χωριό, 131 - Τα δύσκολα χρόνια της Κατοχής, 535
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΣΩΚ.** Τα Δημ. τραγούδια, 221 - Μερικές λαϊκές φράσεις, 270 - Αποχωρισμός στα Μαστοροχώρια, 432 - Το Ηρώο Βίγλας, 511
- ΠΑΓΟΥΡΤΖΗΣ ΙΩΑΝ.** Ληστές στην Κόνιτσα, 412.
- ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ Ι.** Ο τελευταίος κουρέας, 53 - Βιβλιοπαρουσίαση, 141 - Τα Δημοτικά του Γραμμορφώνου, 219 - Αναγνωστοπούλειος 270 - Σκόρπια κι ανάκατα, 442 - Η μικρή ξυνομηλιά, 525
- ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ ΑΔ.** Τα αποκαλυπτήρια προτομής Σ. Βλάχου, 127.
- ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΔ.** Ο Μπάρκης ο Τομαράς, 534
- ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ ΕΥ.** Πάντα ν' ανταμώνουμε, 127
- ΠΟΛΙΤΙΣΤ. ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΠΑΔΙΩΤΩΝ, 63**
- ΠΟΛΙΤΙΣΤ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ, 188**
- ΠΟΛΙΤΗΣ ΑΓΑΘ.** Τα δικά μας παιδιά 43 - 25 χρόνια χωρίς πνεύματα, 265 - Η ράβδος ως μέσον αγωγής, 491
- ΡΑΓΤΑΣ ΣΩΚ.** Δεπαλίτσα - Μολυβδοσκέπαστη, 19 - Σοφία Φαρίδη, 121
- ΡΕΜΠΕΛΗΣ ΝΙΚ.** Η Δημοκρατία στην Αρχαία Αθήνα, 9 - Περί ταφής και καύσης των νεκρών στην Αρχ. Ελλάδα, 101 - Βαρβαρότητες, 137 - Τα πανηγύρια στα χωριά μας, 161 - Παιδί, παιχνίδι και χαρά, 199 - Οι πολιτικοί μας χάνουν το μέτρο, 249 - Μια αξιέπαινη προσπάθεια, 252 - Τα δείπνα της Εκάτης, 269 - Σκόρπια κι ανάκατα, 418 - Η εξομολόγηση των μαθητών, 430 - Έθιμα λαϊκής λατρείας, 485 - Τιμές στους υπερπατρίδος πεσόντες, 509.
- ΡΙΤΣΑΣ Ι.** Εμπειρίες μιας παραμονής, 211
- ΡΙΣΤΑΝΗΣ ΑΠ.** Διπολίτσα - Διπαλίτσα - Μολυβδοσκέπαστη, 147 - Εορταστικές εκδηλώσεις στη Μολυβδοσκέπαστη, 280.
- ΣΚΟΡΑΣ Χ.** Ο Καθηγητής μας, 305
- ΣΤΡΑΤΗΓΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡ.** Από το ημερολόγιο του Don Bruno Martignon, 419 - 515
- ΣΥΝΤΑΞΗ** Συνέντευξη Νομάρχη, 81
- ΣΩΜΑΤΕΙΟ "ΤΥΜΦΗ"** Καγιάκ - Σλάλομ, 196 - Κύπελλο Ελλάδος, 303.
- ΤΖΟΚΑΣ Λ.** Τα περιβαλλοντικά προγράμματα, 207.
- ΤΟΥΦΙΔΗΣ ΣΩΤ.** Έθνος πανικόβλητων Νεολλήνων, 8 - Κρητικό χορευτικό στην Κόνιτσα, 26 - Η πίτα του Ορειβατικού, 58 - Ιστορίες με το Ναστραντίν Χότζα, 130 - Στο Κάντισκο, 180. Οι μικροί "κλέφτες" και το βιβλίο, 201 - Εκλογικά Επίκαιρα, 297 - Η 17η Σ.Ο.Σ.Δ.Ε.Η. στο Σμόλικα, 437 - Μετεκλογικά, 463 - Ένα ξεχασμένο γεφύρι, 501
- ΤΣΑΓΚΑΣ ΙΩΑΝ.** Βιβλιοπαρουσίαση, 294.
- ΤΣΙΑΓΚΑΣ ΙΚ.** Από την Ένωση Κονιτσιωτών, 86, Άξιον εστία (Βιβλιοπαρουσίαση), 291-292.
- ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΣΩΤ.** Ανέγερση Μνημείου του Δ.Σ.Ε., 298 - Κεφαλοχώρι, 459
- ΧΑΡΙΣΙΑΔΗΣ ΚΩΝ.** Κερασοβίτικα, 287
- ΧΑΤΣΙΟΣ Η.** Ζέρμα, 214

Δρ. Ειρήνη Ε. Οικονόμου-Σταματάκη

Ειδικός Παθολόγος-Καρδιολόγος

Διδάκτωρ, Διπλωματούχος Ψυχολόγος F.U. Berlin

Διευθύντρια Παθολογικής Κλινικής Metropolitan Hospital

Θν. Μακαρίου 9 & Ελ. Βενιζέλου 1
Κ. 185 47 Ν. Φάληρο
τηλ.: 210 4809 000, 210 4809 338
210 4809 339, 210 4809 973
fax: 210 4814 887

Ιατρείο: Θέμιδος 6, 151 24 Μαρούσι
Τηλ. Ιατρείου: 210 6122 823
Δέχεται: Τετ.-Πεμ. 6-8 μ.μ. με ραντεβού
Τηλ. Οικίας-Fax: 210 4817 449
Κιν.: 6944 392 273
e-mail: istamataki@metropolitan-hospital.gr

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ

Πτυχ. Πανεπ. Αθηνών

ΤΗΛ. 210 2759721 - 2102691119

6974 491605

ΑΘΗΝΑ

ΜΕΡΟΠΗ ΕΛ. ΣΟΥΡΛΑ

Συμβολαιογράφος

(αρχείο Ι. Γ. Παπαϊωάννου)

Κεντρική πλατεία 26, 44100 Κόνιτσα

Τηλ./fax: 26550 29377

e-mail: sourslams@otenet.gr

ΗΛΙΑΣ Β. ΚΟΥΚΕΣΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Α.Π.Θ.

Σ. ΜΑΝΑΡΗ 2

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τ.Κ. 453 33

ΤΗΛ.: 26510 77585

ΚΙΝ.: 6932 430093

e-mail: ikoyk@otenet.gr

ΝΟΔΟΧΕΙΟ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ

το Χάνι

ΛΕΙΔΩΝΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΤΗΛ.: 26550 24567

FAX: 26550 24568

PARIS SIANA
...αγνά υλικά, νέες γεύσεις!

Το άνω Ηπειρώτικο Ζαχαροπλαστείο σας περιμένει να απολαύσετε τις γλυκές του γεύσεις

Δ/νση: Βαγγέλης Σ. Νούτσης

Ζήνωνος 7-9, ΟΜΟΝΟΙΑ

ΤΗΛ. 210 5222269

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΘ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Αισθητική & Επανορθωτική Οδοντιατρική

Εμφυτεύματα

Μιλτιάδου 1 & Αγ. Δημητρίου, πλατεία Κηφισιάς

τηλ.: 210 8080010 - 6944 812910

e-mail: ktheodorou@mail.gr

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΧΡ. ΜΗΤΣΑΚΟΥΛΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος

Αστικού Δικαίου Παν/μίου Αθηνών

ΓΡΑΦΕΙΟ:

ΕΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ & ΝΙΚΗΤΑΡΑ 3

ΑΘΗΝΑ 106 78

ΤΗΛ.: 210 3820888

FAX: 210 3820888

KIN.: 6977 242412

e-mail: elmitsakouli@ath.forthnet.gr

Κόνιτσα

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας 2573

